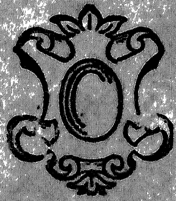
శ్రీ

ధర్మఖండము

ఈదులపల్లి భవానీశకవి.

శుభమస్తు

అవిఘ్నమస్తు

ధర్మఖండము

షష్ఠాశ్వాసము

శ్రీకరమౌళిశశాంక
ప్రాకటనవకౌముదీనిరాకృతలోకా
నీకాంధకారచయ ద
ర్వీకరరాజన్యవలయ శ్రీగిరినిలయా. 1

అవధరింపుము వివిధపురాణకథాకథనప్రఖ్యాతుం డగు సూతుండు శౌనకాదిమహామునుల కిట్లనియె నట్లు బృహస్పతి సురపతి కిట్లనియె. 2

రక్షోవరుఁ డైన హిర
ణ్యాక్షుఁడు వెగటార నతనియనుజుఁడు పంకే
జాక్షునితోఁ బగఁగొనియెన్
సాక్షముఁడై కనకకశిపుఁ డాగ్రహవృత్తిన్. 3

మ. హరిదేవాలయపంక్తిఁ ద్రోచి హరివే
షాన్వితులన్ శ్రీహరి
స్మరణాసక్తుల నూర్ధ్వపుండ్రితులనీ
సన్మంజరీధారులన్
బరమామర్షత నొంచె విష్ణుహితదం
భపరిక్రియన్ వేదశా
స్త్రరహస్యార్థము లుజ్జగించితిరి మీ
ర ల్దండ్యు లంచున్ వెసన్. 4

క. కమలాక్షునిభక్తుల రై
క్రమమున శివనిందసేయుకష్టులు మీరల్
శమనుఁడు దండించు మిమున్
శమనుఁడు నేఁ గాక యొండు శమనుఁడు గలఁడే.

ఆ. అనుచు విష్ణుభక్తు లగుమహీవిబుధుల
ఫాలభాగరచితభాసమాన
శృంగభంజనంబు చేసి బాధించె నా
దితితనూభవుండు ద్వేషపరత.

వ. అంతఁ గులవృద్ధులను బంధుమిత్రాదులను గనుంగొని
యిట్లనియె.

గీ. హరి మదగ్రజుఁ డగు హిరణ్యాక్షుఁ దునిమె
నతనిఁ గ్రమ్మఱఁ దునుమక యాజి దీయ

సల్పశోకాగ్ని తజ్జయోపాయ మరసి
తెలుపఁదగు మాకు మీరలు గలఫలంబు. 8

వ. అనిన విని వారలు దేవా! నీ వెఱుంగనికార్యంబు లెయ్యవి బలశౌర్యవంతుం డగు నీకు నింత విచారింప వలయునె యైనను మానేర్చుతెఱంగున విష్ణుని జయించు నుపాయంబు దెల్పెద మని యిట్లనిరి. 9

సీ. అఖిలలోకంబులు వ్యాపించి విష్ణుండు
వెలయు నాత్మవిభూతి విలసనమున
నబ్జాకరముల దేవాయతనంబుల
యజ్ఞవాటముల ఋష్యాశ్రమముల
బిల్వవటాశ్వత్థపృథ్వీరుహముల సు
మారామభూముల యతులయందు
వేదశాస్త్రపురాణవిద్యాధ్యయనధరఁ
బావనస్థలుల బృందావనముల
సత్యవంతులయెడఁ బ్రియాశాలికలను
వ్రతపరాయణు లగు విప్రవరులయెడల
ధర్మపరు లగు క్షత్రియోత్తములయెడలఁ
దరల కుండును విష్ణుండు దనుజనాథ. 10

ఆ. పుణ్యతీర్థములను భూరిసాలగ్రామ
పూజనముల సత్త్రభూములందుఁ

బుణ్యకర్ము లైన భూసురులందు మ
హామహాలందు విష్ణుఁ డధివసించు. 11

క. పదునాల్గులోకముల నె
య్యది నిరతశ్రీసమృద్ధి నలరు మఱియు నె
య్యది ధర్మకర్మమూలం
బది హరిమయ మనుచుఁ దెలియు మసురాధీశా. 12

ఉ. వీరల నిగ్రహించుటయె
విష్ణుజయించుట యట్లు గాన నీ
వోరజనీచరేశ్వర బ
లోద్ధతి సాధుల బాధసేయుమా
కూరిమితోడఁబుట్టువు న
కుంఠితలీల వధించినట్టి య
వ్వైరము దీఱునే యకట
విష్ణుని నీకిఁయ నోంపకుండినన్. 1

వ. కావునఁ జతుర్దశలోకంబులు బాధింపు మని బోధించిన సంతసించి రక్కసులతేఁడు వారలకుం బరితోషంబుగా ననేకధనంబు లొసంగి యంత.

సీ. దండ ప్రచండ దుర్దండ మషీవర్ణ
వక్త్రాస్య వికటాస్య వక్రకేశ
శతబాహు దశభుజ శతముఖ దశముఖ
దీర్ఘోష్ఠ రక్తప దీర్ఘజిహ్వ

వహ్నిసన్నిభ కుక్షివక్త్ర చతుర్నేత్ర
పలలభుక్కీకసభక్షకోగ్ర
ఘోరాస్య వికట వక్షోలోచ నైకపా
దైకకర్ణ గదాధ రైకబాహు
దీర్ఘదంత ప్రభృతిఘోరదివిజవైరి
వీరులను సాధుబాధ గావింపఁ బనిచి
కదలెఁ దానును లోకము ల్గాకుపఱుపఁ
జటులచతురంగవాహినీసహితుఁ డగుచు. 15

చ. హరిపదభక్తులం గడపి
యాగతతు ల్నిరసించి సజ్జనో
త్కరముల నొంచి మానులమ
దం బడఁగించి తటాకపంక్తు లు
ద్ధురదురహంకృతిం గలఁచి
తోఁట లొగిం బడఁద్రోచి ధారుణీ
సురుల వధించి దైత్యులు వ
సుంధరఁ గ్రుమ్మరి రుద్ధతక్రియన్. 16

ఉత్సా. ఆహిరణ్యకశిపుఁ డంత నఖిలలోకపాలురన్
సాహసక్రియం జయించి సర్వలోకసంపదల్
దా హరించి యసురవరు లతంద్రిభక్తిఁ గొల్వ ను
త్సాహదీప్తుఁ డయ్యె వాయుసంగతాగ్నికైవడిన్. 17

వ. ఇత్తెఱంగునఁ జతుర్దశభువనంబులు జయించి తనవశంబు
చేసికొని బ్రహ్మాండంబునకు శిక్షకుండును రక్షకుండును
దానయై హరిం బరాజితుంగాఁ దలంచి యతనిపరా
జయం బెల్లలోకంబులఁ జాటించి యుత్సవం బొనరించి
నేన జగన్నాయకుఁడ నని తలంచుచు నెదురులేక మదం
బునం బొదలుచుండె నిట్లుండి దురితవిపాకంబుకతంబున
నొక్కనాఁడు నిజనందనుం డగు ప్రహ్లాదుని రావించిన. 18

క. హరిభక్తుఁ డఖిలశాస్త్రా
ర్థరహస్యవిదుండు పూర్ణరజనికరకరో
త్కరనిమలుఁడు ప్రహ్లాదుఁడు
గురుగృహమునుండి వచ్చె గురుసన్నిధికిన్. 19

సీ. హరి రమాపతి సనకాదిమునిస్తుతుఁ
డననెమ్మనంబునఁ దలఁచువానిఁ
గేశవాచ్యుతరామకృష్ణహరే యంచు
మించువేడుకఁ బఠియించువాని
జగము శ్రీహరిమయం బగు సత్యమని యెంచి
పులకాంకితాంగుఁడై పొలుచువాని
ననిశంబుఁ దనుఁగాంచు నజ్ఞుల నైనను
బ్రాజ్ఞులఁ గావించుప్రతిభవాని
తే. జలధిఁ దరఁగలుపోలె నీజగము లెల్ల
విష్ణునం దుండు నంచు భావించువాని

విమలతరశంఖచక్రచిహ్నములవానిఁ
గాంచెఁ బ్రహ్లాదు నపుడు రక్కసులఱేఁడు. 20

ఉ. ఆయన వచ్చువేళ నసు
రాధిపుఁ డెవ్వని నెందుఁ గాంచెఁ దా
నాయెడ వానియందు హరి
యాకృతి గానఁగనయ్యె విస్మితుం
డై యతఁ డంత నన్ను నదె
రా వెఱపింపఁగ విష్ణుఁ డీగతిం
బాయక యిట్టిబూమియలు
వన్నె నటంచుఁ దలంచె నెమ్మదిన్. 21

తే. వీఁడు హరిభక్తి మరఁగెనో వీనిఁ జూడ
హరిఁ గనుంగొనునట్టుల యయ్యె నతని
చిహ్నములు దాల్చి వచ్చె నక్షీణమహిమ
విష్ణుఁ డరుదెంచెనో వీనివెంటఁ దగిలి. 22

తే. చతురమతి వేదశాస్త్రము ల్చదివెనేని
సిరులు వఱలఁగ యువరాజుఁ జేయువాఁడ
మద్విరోధికి భక్తుఁడై మసలెనేని
వీని నిప్పుడె శిక్షఁ గావింతుఁ బట్టి. 23

వ. అని తలంచి భస్మచ్ఛన్నాగ్నిచందంబునఁ దేజరిల్లుచు
నెదుట నిల్చిన కుమారుం గనుంగొని యద్దనుజవిభుండు

వత్సా యిన్నిదినంబులె య్యేవిద్య లభ్యసించితివి విని
పింపు మనినఁ బ్రహ్లాదుఁ డిట్లనియె. 24

తే. జగము గలిగింప రక్షింప సంహరింపఁ
గర్త యగు హరి ప్రళయోదకంబుకరణి
నొగిఁ జరాచరముల నిండియుండు ననుచుఁ
దెలియఁ జదివితి నీవిద్య దితిజరాజ. 25

వ. అనిన నతండు దత్సహచరులగు బాలకులం జూచి మీ
రెట్టితెఱంగునఁ జదివితి రనిన వార లిట్లనిరి. 26

క. హరియే తత్త్వము సత్యము
హరి జగముల నిండియుండు నాహరికంటెం
బర మేమియు లే దని యీ
సరణిం జదివితిమి రజనిచరకులతిలకా! 27

వ. అనిన విని క్రోధతామ్రాక్షుండై వారలం జదివించు
గురువులం జూచి యిట్లనియె. 28

క. మిము నమ్మి యాప్తు లనుచుం
గొమరునిఁ జదువంగ నిడినఁ గుత్సితమతి మ
ద్విమతునకు వశ్యుఁ జేసితి
రమరఁగ మీ రాతతాయు లై యిబ్బాలున్. 29

వ. అని వారికి నుచితదండం బొనరించిన వార లిట్లనిరి. 30

ఉ. తాళక నిచ్చలుం దనకుఁ
దా గురుఁడై గురుఁ డయ్యె మాకు నే

వేళల విష్ణుకీర్తనము
విష్ణుకథాకథనంబుఁ జేయు ని
బ్బాలునిచంద మే మనుచుఁ
బల్కెద మోదనుజాధినాథ య
మ్మేలగు వీనిబోధ విని
మేమును నట్టిర మైతి మే మనన్. 31

వ. మశకప్రాయు లైనమమ్ము దండింప లాభం బేమి నీకు మారకు శిక్షింపు మనిన నతండును దద్వాక్యబోధితుం డై యబ్బాలుని శిక్షింపు మని క్రూరకర్ము లైన భృత్యుల నియోగించిన వారును నాతని బాధింపఁదొడంగి రంత. 32

చ. శమనునివీటఁబోలె దను
జప్రభుపీటఁ దనర్చె యాతనా
సముదయ మంత విష్ణుపద
సారసభావనఁ జొక్కుచున్న య
క్కొమరుఁడు దైత్యభృత్యకృత
ఘోరతరామితయాతనావళిం
దెమలక మంచుచే నహిమ
దీధితి కైవడి నొప్పె నెంతయున్. 33

తే. వెలి మఱచె విశ్వ మంతయు విష్ణునందు
మూఢి నధ్యస్తమై శుక్తిరూప్యభంగిఁ

గదిరె హరియే నిజంబు జగంబు మిథ్య
యనుచుఁ దలపోయుచుండె నయ్యర్భకుండు. 34

ఉ. ఆదివిజారి వీరభటు
లందఱు నొక్కటఁ జేయుబాధ ప్ర
హ్లాదున కెండమావులజ
లంబు తెఱంగున వ్యర్థమయ్యె నా
వేదన యించుకైనఁ బ్రభ
వింపఁగఁ జేయ కనల్పరోషమా
నాదివిదూరుఁడై పరగు
నాతని కాపద లంటనేర్చునే. 35

సీ. మునియందుఁ గడిఁదిమాలనియందు మదమత్త
గజమునందును మశకంబునందు
శత్రువర్గమునందు మిత్రవర్గమునందు
దీనునియందు భూజానియందు
మేదినీస్థలియందు మృదుశయ్యయందును
దారపుత్రికయందుఁ దరుణియందు
స్తుతియందు శాపసంగతియందు నతివదా
న్యునియందు మఱి లోభిజనునియందుఁ

తే. గాంచనమునందు లోష్టనికరమునందు
హీనవంశజునందుఁ గులీనునందు

మాఁడువులయందు నీచసద్మంబులందుఁ
బరఁగు సమదర్శనస్థితిఁ బండితుండు. 36

వ. ఇట్లు బోధించి విసివి యక్కింకరు లహంకరణంబుఁ దక్కి
హిరణ్యకశిపుం జేరి యిట్లనిరి. 37

మ. శరకుంతక్షురముద్గరప్రముఖశ
స్త్రశ్రేణిచేఁ జించి భీ
కరబుద్ధ్యాహితరక్షకుర్కురకము
ఖ్యక్రూరసత్త్వాళిచే
నరుదారం గఱపించి నొంచితిమి దే
వా పెక్కుచందంబులన్
హరిభక్తుం డగు నీకుమారకుఁడు డ
య్యం డేమిటన్ ధీరతన్. 38

ఉ. అంబులు ముంపలే దనలుఁ
డాఁగి దహింపఁగఁ దక్కె మత్తనా
గంబులు నొంపలేక విము
ఖత్వము గైకొనియెన్ మదీయకృ
త్యంబులు మాకె బాధకము
లై కడుఁ బీడ యొనర్చె నీసుతుం
డంబుజనాభదాసుఁడు మ
[illegible]

చ. అనయము గ్రూరకర్మల మ
హార్యశిలాగణకర్కశంబు మా
మనము మదీయరూపము స
మస్తజగజ్జనభీతిదంబు మే
మనితరభేద్యవిక్రముల
మార్కెఱుంగున నిట్టిమాకు నీ
యనఘునిసంగతిన్ మృదుల
తాకరలీలఁ దనర్చె హృద్గతుల్. 40

వ. అని తెల్పిన నతండు క్రోధరక్తాంతలోచనుండును గలు
షీకృతమానసుండు నై భ్రుకుటినిటలతటంబున నటింప
హరిచరణస్మరణపరాయణుం డగు వాశాబకు రావించి
యతనితో నిట్లనియె. 41

మ. హరిసేవారతి మాని నం గొలువు పు
త్రా యౌవరాజ్యంబు బం
ధురకారుణ్యత నిచ్చెదం దనయు లెం
దుఁ ధర్మకాంక్షామతిన్
ధరణిం గొల్వఁదగుం గురుం గురుఁడె తీ
ర్థం బర్థమున్ ధర్మమున్
గురుఁడే భర్తయు హర్తయుం గ్రియయుఁ బె
క్కు ల్వేల్క నిం కేఁటికిన్. 4

వ. అనినఁ బ్రహ్లాదుం డిట్లనియె. 4

ఉ. పుత్త్రసకర్ణ విశుద్ధగుణ
బోధకుఁడై తగువాఁడె తండ్రి; యి
ద్ధాత్రి నిజోదరంభరుఁడు
తండ్రియె తండ్రి! ప్రమత్తదానవా
మిత్త్రహరిన్ భజింప నియ
మించితి వేనియుఁ దండ్రి వాఁడు; స
త్పుత్త్రుఁడు దండ్రిఁ దండ్రి తన
పుత్త్రుఁ దరింపఁగఁ జేయు టొప్పగున్. 44

తే. కులము వెలయించు తనయుండు గలిగెనేని
బితృసముత్కర మెంతయుఁ బ్రీతిఁ జెలఁగుఁ
గశ్యపుఁడు నిన్నుఁ గాంచి సౌఖ్యంబుఁ గానఁ
డయ్యెఁ గ్రివ్వాద నీదుదౌష్ట్యంబుకతన. 45

క. కారాగారములం దిడి
కారించితి వాదితేయగణముల దివిష
న్నారులఁ గైకొంటివి మం
దారాదిస్ఫారసారతరువులతోడన్. 46

చ. గురుఁడు సమస్తలోకముల
కుం గరుణావరుణాలయుండు శ్రీ
ధరుఁ డనిశంబు నాతనిము
దంబునఁ గొల్వక వైరివృత్తిచేఁ

బరగెడు తత్పదాంబురుహ
  భక్తి భవాబ్ధికి నావ యమ్మహా
పురుషుఁడు పత్త్రపుష్పఫల
  పూజితుఁడై యిడు వాంఛితార్థముల్. 47

తే. గాత్రిమాత్రంబునకుఁ దండ్రి కారణంబు
గాని విద్యాప్రదుం డైన ఘనుఁడె తండ్రి
హితము సేకూర్చు నహితంబునే పడంచు
నతఁడు గల్గునె బహుళపుణ్యములఁగాని. 48

వ. విద్యాశీలాదు లుపదేశించునతండె తండ్రి దోషదూషి
తుండ వీ వెట్లు తండ్రి వనినం దండ్రి యిట్లనియె. 49

తే. ఏను దయ నన్ను మొసఁగి నిన్నేదకున్న
జీవనం బెట్లు గడచురా చెనఁటి నీకు
వ్యక్తి యెందాఁక నిలుచు నీవంతదాఁక
నను భజింపుము చెడనేల యధమశీల. 50

వ. అనినం గొడు కిట్లనియె. 51

తే. జననిగర్భములో నున్న సమయమునను
వృత్తిఁ గల్పించె నెవ్వఁ డవ్విభుఁడు శేష
జీవనోపాయకల్పన సేయలేఁడె
మఱచి నిద్రించునో లేక మొఱఁగిచనునొ. 52

వ. అనిన హిరణ్యకశిపుండు నారాజ్యంబున నుండక యెచ్చటి
కేనియుం జను మనినఁ బ్రహ్లాదుం డిట్లనియె. 53

తే. ఇచట నుండుట యొండెడ కేఁగుటయును
నాకు నొక్కసమం బగు నాకవైరి
యనిశమును సర్వగతుఁ డయి యచ్యుతుండు
వెలయు నతనికి నాకును వేఱు లేదు. 54

వ. అనిన నతండు మదీయంబైన ధనం బంతయుం గొని
ధర్మంబు సలుపుచు నాపగతుపక్షంబు విడువు మనినఁ
బ్రహ్లాదుం డిట్లనియె. 55

ఉ. ఏమి యొనర్తు నెచ్చటికి
నేఁగుదు నెద్ది గ్రహింతు నింక నే
నేమి దొఱంగువాఁడఁ బర
మేశ్వరుఁ డంతట నిండియుండ నా
శ్రీమహిళేశుసేవ మెయిఁ
జేకుఱు సౌఖ్యము లిందు నందునుఁ
వేమఱు నాయనం బరిభ
వించుట పాతకహేతు వారయన్. 56

వ. అనిన నతండు దుఃఖంబుఁ దొఱంగి సుఖి వగు మిట్టి
యసహ్యాలాపంబులు మాని హితవచనంబులు వలుకు
మనిన నబ్బాలుం డిట్లనియె. 57

తే. దుఃఖ మటు గల్గుచోఁ గదా త్రొలఁగవలయు
సుఖము గల్గిన మఱిగదా చొక్కవలయు

నాత్మసుఖదుఃఖహీనత నతిశయిల్లు
నాత్మయే హరి హరి నేన యసురవర్య. 58

వ. జగదీశ్వరుం డైన హరి నెఱుంగు మిదియ హితోపదే
శం బనిన దివిజవైరి యిట్లనియె. 59

క. నీవు కులీనుండవు వి
ద్యావిదుఁడవు ఖ్యాతియుతుఁడ వతులజ్ఞాన
శ్రీవిలసద్బుద్ధివి మే
ధావివి నీ కిట్టిభ్రాంతి తగునె కుమారా. 60

వ. అనినం బ్రహ్లాదుం డిట్లనియె. 61

మ. త్రిగుణాతీతు హరిన్ భజించునతఁ డెం
తే సుప్రసిద్ధుండు జ్ఞా
నగరిష్ఠుండు గులీనుఁ డార్యుఁడు జగ
న్మాన్యుండు మేధావి యా
జగదాధారు నెఱుంగునాకు భ్రమ మే
చందంబునం జెందుఁ బాం
దుగ రూప్యభ్రమఁ జెందునే జగతి నెం
దున్ శుక్తి విజ్ఞాతకున్. 62

వ. అనిన నతండు నీవు బాలుండవయ్యు నిర్భయంబున
నాయెదుటఁ బ్రేలుచున్నవాఁడవు నిన్ను శిక్షింతు శిక్ష
పలన ననేకగుణంబులు గల్గు ననిన డింభకుం డిట్లనియె. 63

బాల్యయౌవనాదిభావము లేమనికిఁ
గాని యాత్మ కెపుడు గలుగ వరయ
భేదబుద్ధులకును భీతి సంధిల్లు ని
ర్భేదబుద్ధులకును భీతి గలదె. 64

సర్వశిక్షకుం డైన పద్మాక్షునిచే శిక్షఁ గాంచి త్రిగుణా
తీతుండ నైతి నింక నాకు వెండియు గుణంబు లేచందం
బునం గల్గు ననిన విని దనుజభర్త యిట్లనియె. 65

మదబంధురసింధుర మదె
యదయత నిను నొంపవచ్చె నర్భక నీ వీ
యదనం బఱవక నిల్చెద
వదెరా నినుఁ గాచు నెవ్వఁ డనుపమకరుణన్. 66

అనినం బ్రహ్లాదుం డిట్లనియె. 67

ర. ప్రపంచభేదబుద్ధిఁ ద్రాడుఁ బాము గాఁగ నెంచు వాఁ
డపారభీతిఁ బాఱుఁగాక యద్వయోరునిష్ఠచేఁ
బ్రపూర్ణతామనీష గల్గఁ బాఱిపోవ నేటికిం
గృపాకరుండు నన్నుఁ గాచుఁ గేశవుండు వేడుకన్. 68

అనిన నతండు క్రోధఘూర్ణితనేత్రుండై యోరీ విష్ణు
నవలంబించి బుద్ధిచాపల్యంబునం బ్రతికూలంబులు పలి
కెద వతం డెం దుండుఁ దెల్పు మనవుడుఁ బ్రహ్లాదుం
డిట్లనియె. 69

తే. ఆతృణంబాది బ్రహ్మపర్యంతమైన
యబ్జజాండంబునందుఁ దా నవిరతంబు
హరి పరేశుఁడు పరిపూర్ణుఁడై వెలుంగు
సర్వగతుఁ డవ్యయుండు నిస్సంశయంబు. 70

వ. అనవుడు. 71

తే. హరియె సర్వగతుండు దా నయ్యెనేని
యతనిభక్తుఁడ వగుచు నీవలరుదేని
యీసభాస్తంభమునఁ జూపు మిప్పు డతని
ననుచు ధట్టించి పల్కె నయ్యసురభర్త. 72

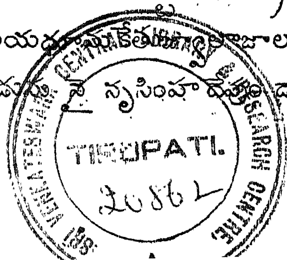
తే. అంత భక్తార్తిహరుఁడైన హరి హిరణ్య
కశిపు వధియింపఁ దలఁచి యాగ్రహము చెలఁగ
నాసభాస్తంభగతుఁడయి యపు డొనర్చె
ఘనఘనామేయగర్జ యక్కజము గాఁగ. 73

చ. వితతశిఖాకలాపములు
వెల్వడెఁ గంభమునం జటచ్ఛటా
తతనినదంబులన్ విలయ
దావకృశానునిరీతిఁ దత్సభా
పతు లగు రక్కసుల్గలఁగి
పాఱఁ దొడంగిరి భీతిఁ జెంది య
ప్రతిమజవంబునన్ దనుజ
పాలకుఁ డొక్కఁడు దక్క నందఱున్. 74

ఉ. ఆయెడ దేవసంఘము ల
హార్యసమానవిమానరూఢులై
యాయధమాసురప్రళయ
మాత్మలఁ గోరి వసించి రొయ్య వై
హాయసవీథి నంత నసు
రాంతకుఁ డుద్భవమయ్యె భక్తునిం
గాయ నయోమయం బయిన
కంబమునన్ నరసింహమూర్తియై. 75

శా. అంభోధు ల్గలఁగన్ శిలోచ్చయము లూ
టాడెన్ దిశ ల్మ్రోసె ది
క్కుంభీంద్రంబులు మ్రొగ్గెఁ గ్రుంగఁబడియెం
గుంభీనసస్వామి య
య్యంభోజాప్తుఁడు మాసెఁ గ్రోశయుగదై
ర్ఘ్యస్తంభసంభూతుఁడై
యంభోజాక్షుఁడు నారసింహవపురు
ద్యచ్ఛ్రి విడంబింపఁగన్. 76

వ. ఇట్లు ఘోరాకారుండును దంష్ట్రాకరాళవదనుండును నిశాతవజ్రనఖాయుధుండును గహకహాట్టహాసత్రాసితభువనత్రయుండును విలయధూమకేతుజ్వాలాజాలాభీలాంగుండును దుర్నిరీక్షుండునునై నృసింహదేవుం డావిర్భవించిన. 77

తే. దితిజుఁ డత్తఱిఁ జిత్రపుత్త్రికతెఱఁగున
నుక్కు దఱిఁగియు ధైర్యసంయుక్తి కలిమి
ఖడ్గఖేటకహస్తుఁడై కదిసె నతనిఁ
బవనసఖుమీఁదఁ జను శలభంబువోలె.

శా. తక్షఃకుంజరుఁ బట్టి తెచ్చి నరహ
ర్యక్షుండు దిగ్భిత్తులన్
రూక్షాక్షిచ్ఛవి నిప్పు లుప్పతిల నూ
రుస్థాయిఁ గావించి త
త్కుక్షిచ్ఛేదన మాచరించె నఖర
క్రూరాసిధారాహతిన్
రక్షించెన్ భువనంబు లిప్పు డని గీ
ర్వాణుల్ ప్రశంసింపఁగన్.

శా. భక్తోక్తిప్రతిపాలనార్థి యయి శుం
భన్నారసింహాకృతిన్
నక్తంచారి గతాసుఁ జేరి త్రిజగ
న్నాథుండు గ్రోధంబునన్
రక్తం బొక్కుట దిక్కుల న్నినుచుచున్
రాగిల్లి తద్రక్తసం
సిక్తాంగుండయి యొప్పె నంత విలయా
ర్చిర్మాలిచందంబునన్.

చ. అభిరతి నప్సరోవనిత
లాడిరి తోడనె దుందుభు ల్లుభుల్
గుభు లని మ్రోయఁ జేయుచును
గ్రొన్ననవాన లెసంగ నిర్జరుల్
నభమున నిల్చి సన్నుతి యొ
నర్చిరి పంకజనాభుఁ బద్మినీ
విభుఁడు ప్రభం జెలంగెఁ దెలి
విం దనర్చారె సమస్తదిక్కులున్. 81

క. ఆనరకేసరి యపు డ
ద్దానవునిం ద్రుంచి దిగ్వితానము లడలన్
దా నద్భుతగతిఁ గ్రోధము
మానక విలయదవదహనుమాడ్కిఁ జెలంగెన్. 82

వ. అనిన నింద్రుండు హిరణ్యకశిపునిం ద్రుంచియు నరహరి మరలం గ్రోధి యగుటకుం గారణం బెయ్యది యానతి మ్మనిన గురుం డిట్లనియె. 83

ఆ. తనదుభక్తుఁ డైన దనుజార్భకుని యార్తి
దలఁచుచునికిఁ గ్రోధకలితుఁ డయ్యె
నచ్యుతుండు తనయునార్తిఁ దలంచిన
తండ్రి క్రోధ యగుచుఁ దనరునట్లు. 84

వ. సాత్త్వికియు, రాజసియు, తామసియునన భక్తి మూఁడు విధంబు లై పరగు నందు. 85

శా. శంభుద్వేషులు దోషదూషితులు హిం
సాతత్పరుల్ క్రోధులున్
శుంభత్కర్మవిదూరులున్ బుధజన
స్తోమక్రియాదూషణా
రంభగ్రస్తులు నైన భక్తులు సురేం
ద్రా తామసుల్ విష్ణుఁ డా
డంభాచారుల దుష్కమారులవలెం
దాఁ గన్గొనున్ నిష్కృపన్. 86

మ. ఫలకాంక్షారతిఁ గర్మము ల్సలిపి ద
ర్పక్రోధమానాఢ్యులై
యలవోకన్ హరిపూజసేయుచును భో
గాసక్తులై యుండువా
రు లలిన్ రాజసభక్తు లెంతయును గ్రూ
రు ల్వాసవా వారి స
న్నలినాక్షుం డగుణాఢ్యపుత్త్రిలగతిం
బాటించు నెల్లప్పుడున్. 87

మ. నిరహంకారులు నిర్వికారు లనఘుల్
నిర్మత్సరుల్ సత్యవా
క్నిరతుల్ నిర్మలు లన్యకర్మవిముఖుల్
నిర్దంభవేషుల్ నితం

తరవిజ్ఞానులు హ్రీసమేతులు సదా
నందుల్ ధరణ్ సాత్త్వికుల్
హరి తద్భక్తుల సత్కుమారులవలెన్
హర్షించి కాంచుం దయన్. 88

వ. ప్రహ్లాదుండు సాత్త్వికభక్తియుక్తుండు గావున హరికిఁ
బ్రియుం డయ్యె నంత సురగణంబు లాప్రహ్లాదుని లక్ష్మీ
దేవిం బురస్కరించుకొని వచ్చి యానరసింహదేవుని
నిట్లని స్తుతియించిరి. 89

సీ. జగదుద్భవస్థితిసంహారకారిణే
ఫాలేక్షణాయ తుభ్యంనమోస్తు
సకలభూతగ్రహోచ్చాటనహేతవే
ఫణిభూషణాయ తుభ్యంనమోస్తు
నిత్యాయ విష్ణవే నీరజబంధుచం
ద్రాగ్నినేత్రాయ తుభ్యం నమోస్తు
పరయంత్రహరణాయ హరయే విషాగ్నిస
ర్పనిషూదనాయ తుభ్యంనమోస్తు
వ్యాఘ్రచర్మాంబరాయ తుభ్యంనమోస్తు
భయదదంష్ట్రాయుధాయ తుభ్యంనమోస్తు
ప్రబలదైత్యాంతకాయ తుభ్యంనమోస్తు
పాహి నో నారసింహ తుభ్యంనమోస్తు 90

తే. గీ. మీనకచ్ఛపకిటినర మృగతనువులు
దాల్చి తిఁక వటుభృగుకులోత్తంసరామ
బలజినోత్తమకల్కిరూపములు దాల్పఁ
గలవు జగములు మనుప రక్కసులఁ దునుమ. 91

వ. దేవా భవదీయవదనగుహానిర్గతశిఖిశిఖాసందోహంబులు లోకంబులకు బాధ యొనరించుచున్నయవి దేవకంటకుం డగు హిరణ్యకశిపుండు నిహతుం డయ్యె దేవకార్యంబు సఫలంబయ్యె నింక నీయుగ్రకోపం బుపసంహరింపుము శరణాగతుల మగు మమ్మ మనిచి జగంబులకు శుభంబు గలిగింపు మని యనేకవిధంబులం బ్రస్తుతించి దండప్రణామంబు లాచరించిన దరస్మితసుందరవదనారవిందుండై యద్దేవుం డిట్లనియె. 92

క. ఈదనుజుఁ దునుముటకుఁ బ్ర
హ్లాదహితార్థముగ నే నయస్తంభంబుం
భేదించి యవతరించితి
నో దేవతలార భీతి యుడుగుఁడు వినుఁడీ. 93

తే. గీ. అనుచుఁ బల్కి ప్రసన్నత నలరు నమ్మ
హాత్ముఁడాపలికుఱు వెక్కె నబ్జగేహ
యుటఁ దదీయాంగసంగసుఖానుబద్ధ
సురల కభయప్రదుం డయ్యె హరియు నంత. 94

పృథ్వీ. మహర్షులు ప్రహర్షులై మహితవేదసూక్తంబులన్
మహామతి నుతించి రమ్మనుజకేసరిన్ వార్ధిజా
సహాయు సురదుందుభుల్ చదల మ్రోసెఁ గల్పావనీ
రుహాచ్యుతసుమావళీరుచిరవర్షసామగ్రితోన్. 95

క. ఆదేవుఁ డతులకృపఁ బ్ర
హ్లాదునిఁ జేరంగఁ జీఱి యసురాధిపుఁ డు
ర్న్కేదిహతుఁడయ్యె నియ్యెడఁ
బా దగుతనపూర్వకర్మపరిపాకమునన్. 96

ఉ. యాచకు దాతఁ జేయు నతి
హర్షితు దుఃఖితుఁ జేయు నెంతయున్
నీచుని రాజుఁ జేయుఁ దరు
ణీనవమన్మథు వృద్ధుఁ జేయుఁ దాఁ
గాచి దృఢాంగు రోగయుతుఁ
గా నొనరించు నమాన్యు మాన్యుగా
నేచి యొనర్చుఁ గాలగతి
హేళి మెయిం దురితక్రమోద్ధతిన్. 97

తే. అట్టికాలాత్మకుఁడ నేన యదియుఁ గాక
యాత్మ యంతటఁ బరిపూర్ణమై వెలుంగ
బాధ్యబాధకవృత్తు లేపగిదిఁ బుట్టు
నవియు మాయాకృతంబులై యలరుఁగాక. 98

వ. కావున నీవు తండ్రికి వగపకుండు మని పలికి యరుణార

విందసుందరం బగు నిజహస్తంబున నతనియంగంబు నిమిరి కృతార్థుం గావించి దైత్యదానవరాజ్యంబునకుఁ బట్టాభిషిక్తుం గావించి సురగణంబులం గనుంగొని మీరలు నిజస్థానంబులకుం జని సుఖంబున నుండుండు యుష్మత్కృతంబైన స్తోత్రంబున కేను బ్రీతుండ నైతి నీస్తోత్రరాజం బెవ్వండు పఠియించు నతండు దురితవిముక్తుం డగు నని యానతిచ్చి మఱియు నిట్లనియె. 99

చ. స్థిరమతి నెవ్వఁ డేనియు నృసింహ నృసింహ నృసింహ యంచుఁ దా
నిరవ్రగ నెల్లవేళ జపియించు నతండు నృసింహమూర్తియై
పరగును వానిఁ గన్గొనినఁ బాఱుఁ బిశాచనిశాచరగ్రహో
త్కరవరమారికాగణము తద్దయు భీతిలి భూతకోట్లతోన్. 100

మ. అరి మిత్త్రుం డగు దుష్టనాగచయముల్ హారంబులై చెల్వగుఁ
బరమాపద్వితతుల్ దొలంగు శుభసంపల్లాభసంసిద్ధి యా
నరపాలుం డతివశ్యుఁడై మెలఁగు నెన్నన్ ముక్తి పాణిస్థితిం

భారయున్ శ్రీనరసింహనామపఠనం
బొల్పొందు మర్త్యాళికిన్. 101

వ. అని యానతిచ్చె నని చెప్పి గురుం డిట్లనియె. 102

తే. నరులబంధంబు లూడ్చుట నారసింహుఁ
డనఁగ విఖ్యాతిఁ జెలువొందె నమ్మహాత్ముఁ
డానృసింహపదస్మరణాఢ్యు లైన
మర్త్యు లనిశము పూజ్యు లమర్త్యులకును. 103

తే. మఱి నృసింహాయుతాక్షరీమనుజపంబు
సేయుమనుజున కిష్టార్థసిద్ధు లెసఁగు
ననఘులీల నృసింహతాపని పఠించు
నట్టినరుఁడు జీవన్ముక్తుఁ డగు నిజంబు. 104

తే. ఘననృసింహు దత్తాత్రేయుఁ గార్తవీర్యు
నవనిజాలక్ష్మణసమేతుఁ డైనరాము
నాత్మఁ దలఁచినఁ జోరబాధాదు లణఁగి
మార్గమున లాభలబ్ధి యగు మనుజులకును. 105

ఆ. ఈనృసింహుచరిత మేప్రొద్దు భక్తితో
వినుచునుండు నట్టిమనుజవరుఁడు
నిఖిలదురితతతుల నిరసించు స్వర్గలో
కమున నధివసించు నమలచరిత. 106

వ. అనిన నింద్రుం డిట్లనియె. 107

క. ఉరువైరాగ్యాన్వితుఁడై
పరగియు దైత్యమణి యైన ప్రహ్లాదుఁడు శ్రీ
హరిదత్తరాజ్యరమ యే
కరణిం బాలించెఁ దెల్పఁగాఁ దగు ధిషణా. 108

వ. అని యడిగిన గురుం డిట్లనియె. 109

ఉ. ఆతఁడు రాజ్యలక్ష్మిఁ గని
నంతనె తొంటివిరక్తి డించి తా
నాతతి నింద్రియప్రతతి
నాఁపఁగఁజాలక భోగలోలుఁడై
భూతల మేలుచుండె సిరి
పొంపిరివోవఁగఁ జిత్తనిగ్రహ
ఖ్యాతిఁ జెలంగ శర్వునకుఁ
గాక పొసంగునె యొండుదేహికిన్. 110

తే. అవని దున్నక పండె ధేనువులు పిదికెఁ
బాలు, జలవహ్నితస్కరబాధ లెడలెఁ
బౌరు లెల్లరు ఐ...సంపదఁ జెలంగి
రవనిఁ బ్రహ్లాదుఁ డేలు నయ్యవసరమున. 111

ఉ. భాసురదివ్యమాల్యపట
భవ్యవిభూషణభూషితాంగుఁడై
యాసవశర్కరాజ్యపల
లాంసలుఁడై రమణీమణీరతి

వ్యాసవిలాసతన్ మలయ
జాగరుచర్చఁ దనర్చి తా నవి
ద్యాసముపేతుఁడై పొదలె
నాతఁడు భోగరసప్రమత్తతన్. 112

తే. అతనికి విరోచనుం డను * నాత్మజాతుఁ
డొదవె నతనికి బలి యమ్మహోద్ధతునకు
బాణుఁ డుదయించె నీగతి బలిసి రసుర
లొక్కఁ డొక్కఁడె జగముల నొడ్డువఁజాలి. 113

ఉ. తక్కటిదైత్యపుంగవు ల
తంద్రబలోద్ధతిఁ దత్సహాయులై
తక్కక యుద్ధకాంక్ష నతి
దర్పితులై యెదు రెందు లేక యే
దిక్కునఁ దారయై మెలఁగ
దివ్యులు ‡దాపసమానవావళుల్
ప్రొక్కదొణంగి రెంతయును
బూర్వగతిం భయవిహ్వలాంగులై. 114

. నానారూపసమన్వితు
లై నిత్యము భోగభుక్తి నలరుచు దర్పా
ధీనమతి నుర్వి నిండిరి
దానవులు హిరణ్యకశిపుతనువు లనంగన్. 115

---

* నాత్మజుండు, పుట్టె—వ్రా. ప్రి. ‡ దానవ—వ్రా. ప్ర.

వ. అంత్యావసరంబున నొక్కనాఁడు. 116

ఉ. చారుతటిల్లతాలలిత
శారదమేఘ మనం గడారశ్మిం
గారజటాచ్ఛటాకలిత
గౌరతనుద్యుతి చెంగలింపఁగా
నారదుఁ డేఁగుదెంచె గగ
నంబుననుండి సమీరణాహతిం
దారి విపంచి మించి హరి
తత్త్వమహత్త్వము లుగ్గడింపఁగన్. 117

తే. పింగళజటాపరిభ్రాజాలపీతచేల
మృగమదాసితవల్లకీశ్రీశమూర్తి
దనరెఁ దత్పాండురాంశుసుధాసముద్ర
మధ్యశయనక్రియామేయమహిమ చెలఁగ. 118

క. కృష్ణాజినోత్తరీయుం
దుష్టాంశుప్రతిమ తేజుఁ డురుతరవిద్యా
నిష్ణాతుఁ డఖిలవంద్యుఁడు
కృష్ణస్మరణాఢ్యుఁ డతఁడు కృతకృత్యుఁ డిలన్. 119

తే. అటు యదృచ్ఛాగతుండయినట్టిదివ్య
మునికిఁ బ్రహ్లాదుఁ డెదురుగాఁ జని నమస్క
రించి యుచితాసనం బిడి మించుభక్తి
నాతిథేయార్హసత్క్రియ లాచరించె. 120

వ. అతిథిగృహాగతుం డయిన
యప్పుడ యధ్వరవేళ యప్పుడే
పితృమునివర్యతీర్థసుర
బృందసమాగమవేళ యమ్మహా
మతులకుఁ జేయునర్చలు ర
మాహృదయేశ్వరుఁ జెందుఁ దత్తిర
స్కృతి సుకృతంబు నాయువును
శ్రీయు హరించు మనుష్యకోటికిన్. 121

. అతిథిపూజఁ దనిపి యలరించు నే గృహి
యతనిగృహమె సద్గృహాఖ్య నమరు
నతఁడు విముఖుఁ డైన నమరులు మునులును
విముఖు లగుదు రింక వేయు నేల ? 122

కావునఁ బ్రహ్లాదుం డ
ద్దేవమునిం బూజసల్పి ధృతి సంతుష్టుం
గావించి యంత బలద
ర్పావిలమతి నిట్టు లనియె నాతనితోడన్. 123

సూర్యగతిన్ లోకముల న
వార్యగతిన్ సంచరించు వాఁడవు నీ వో
యార్యమతి నీయెఱుంగని
కార్యగతు ల్గలుగ వీజగంబులయందున్. 124

సచరాచరంబైన త్రైలోక్యంబున సుపర్వగంధర్వయక్ష

రక్షోగణంబులలోన న న్నెదిరించువీరుం డొక్కరుండును లేఁడు కలిగెనేనియుఁ దెల్పుము వానిం జయించెద నిజ్జగంబుల కేన ప్రభుండనై శిక్షణరక్షణంబు లాచరించుచు సర్వవంద్యుండనై వర్తిల్లుదు సమానాధికరహితుండ నిగ్రహానుగ్రహదక్షుండ నేన యని గర్వంబుగాఁ బలికిన విని యమ్ముని తనమనంబున. 125

ఆ. ఇతఁ డభేదబుద్ధియుతుఁ డయ్యు హరిభక్తుఁ
డయ్యు రాజ్యమత్తుఁ డైనకతన
జ్ఞానహీనుఁ డయ్యె జగతి నైశ్వర్యమ
త్తునకు జ్ఞానసిద్ధి యొనరు నెట్లు. 126

తే. సంగమాత్రిన జ్ఞాన మడంగిపోవు
ననినచో రాజ్యలక్ష్మీమదాంధుఁ డైన
నరున కేరీతి నబ్బు జ్ఞానంబు నడఁచు
వస్తు వొక్కటి సిరికంటె వసుధఁగలదె. 127

వ. రాజ్యధనోన్మాదనిమిత్తంబునను స్త్రీద్యూతాసవనిమిత్తంబునను గులరూపవయోవిద్యానిమిత్తంబునను వినాశకారణం బై మదం బుదయించు నివ్వృత్తజ్ఞానవైరాగ్యుండగు నితనికిఁ దత్త్వమార్గం బుపదేశించి బోధింప నేల పాషండపాపాచారదూషకజారచోరపిశునరాజ్యశ్రీధనప్రమత్తకోపనుల బోధించిన భస్మన్యస్తహవ్యంబును జలలిఖితాక్షరంబునుంబోలె నిరర్థకం బగు శ్రీమదాంధు

నను దారిద్ర్యంబ పరమౌషధం బని విచారించి యన్నా
రదుం డిట్లనియె. 128

తే. అనఘ దైత్యేంద్ర వైకుంఠ మనఁగ నొక్క
వీడు చెలువొందుఁ దత్పతి విష్ణుదేవుఁ
డతఁడు రక్షఃకులాంతకుఁ డహితగర్వ
భంజనుఁడు భక్తలోకైకరంజనుండు. 129

ఉ. ఆతఁడు శంఖచక్రధరుఁ
డామరమౌళిచిరత్నరత్నవి
ఖ్యాతగభస్తిరంజితప
దాంబుజుఁ డంబుదనీలవిగ్రహుం
డాతతశౌర్యశాలి శర
ణాగతవత్సలుఁ డంబుజాతసం
జాతనుతుం డశేషదను
జప్రభుమర్దనుఁ డెన్ని చూచినన్. 130

ఆ. మఱి హిరణ్యకశిపు మధుకైటభుల హిర
ణ్యాక్షు నుక్కడంచె నదియుఁగాక
యతఁడు జగములందు వ్యాపించి యుండు ము
నీంద్రచిత్తనిలయుఁ డీశ్వరుండు. 131

శా. దేవద్రుప్రికరప్రకీర్ణమును సం
దీప్తాచ్ఛరత్నాలయ

శ్రీవిస్ఫూర్తి నిరస్తసోమతపనా
ర్చిర్మాలి తేజంబునై
భావాతీతమహోచ్చకాంచనమయ
ప్రాసాదసంకీర్ణమై
యా వైకుంఠము వొల్చు నన్యుల కజే
యంబై జగద్వంద్యమై. 132

క. ఘనసారమృగమదాదులు
వినువిరా రాసులయి పొల్చు విష్ణునివీటన్
ఘనతరరత్నవిమానము
లనుపమగతి లెక్క కెక్కుడై విలసిల్లున్. 133

మ. హరిణీనేత్రలు సింహమధ్యలు శుకీ
వ్యాహారిణుల్ కంబుకం
ధర లంభోదవినీలవేణులు శర
ద్రాకేందుబింబాననల్
కరిణీయానలు పల్లవోష్ఠలు తటి
ద్గౌరాంగు లాపోరిలిసుం
దరు లావృత్తపయోధరల్ నటనగాం
ధర్వప్రవీణల్ గడున్. 134

వ. కడిందిబలంబు గలదేని యచ్చటికిం జని సాధింపు మని పల్కిన నద్దేవమునిం జూచి యతం డవ్వైకుంఠపతి నట్ల గెల్చెద విజయానందసందోహశాలి నగు నన్ను వీక్షింపు

ఘని పల్కి యతని ననిచి మణికాంచనమయంబును
ముక్తావితానసంయుక్తంబును రత్నతోరణభూషితంబును
ంజరాగశిలాబద్ధరంజితంబును రత్నసోపాన మండితం
బను యోజనాయామవిస్తారంబును ద్రిభువనసారవస్తు
ప్రశస్తవిభవంబును దేజోమయంబును నైన నిజసభాభ
వనంబున రత్నసింహాసనాసీనుండై యొక్కయెడ సనక
నందన వసిష్ఠ వాలఖిల్య పులస్త్య పులహ క్రతుము
ఖ్యులును నొక్కయెడ యక్ష రాక్షస దేవగణంబులు
ొక్కయెడ మహీపాలురును నిజముఖవిన్యస్తదృష్టులై
్రిదాలీనగ్రాహంబులరీతిం గొలువ వేత్రహస్తులు
హానినాదంబుల హెచ్చరింపఁ బేరోలగం బుండి
ోనులం జూచి యిట్లనియె. 135

ము వైకుంఠపురముపై నిపుడు దాడి
డ్డి తద్విభు గెల్చి యవ్విభవవితతిఁ
ని యభీప్సితభోగంబు లనుభవింతు
ముపాయంబు నారదుఁ డెఱుఁగఁ జెప్పె. 136

కంబుల బలవంతుఁడు
కంటె నొకండు గల్గె నా విని చిత్తం
రణి సుస్థితం బగు
కక సుఖనిద్ర యెట్లు చొప్పడు నాకుక. 137

పలికి. 138

క. అభియాతిగర్భభిద్దుం
దుభి సఱవఁగఁ బనిచి దంతి తురగరథాళీ
సుభటావృతుఁ డై దనుజ
ప్రభుఁడు గదలె నతులబలపరాక్రమ మెలయన్. 139

వ. అర్ణవపరివృతుం డైన వరుణుండునుంబోలె ననేకసహ
స్రాక్షౌహిణీయాతుధానబలపరివృతుం డై చని నాకంబును
సత్యలోకంబును నతిక్రమించి విష్ణులోకం బైన వైకుం
ఠంబుఁ దఱిసి తత్పురోపకంఠోపవనంబుల నకుంఠితో
త్కంఠ దీపింప విడిసిన. 140

తే. అపుడు పురవాసు లాతెఱం గరసి కోట
గవను లిడి తాళము లెక్కించి ఘనతరాయ
సార్గళంబులు గట్టిగా నునుపఱిచి
ద్వారసంరక్షణస్థితిఁ దనరి రంత. 141

తే. ఉపవనంబులు భంజించి యుగ్రదనుజు
లపుడు శతయోజనోన్నతం బైనకోట
యెక్కఁజాలక యాచుట్టు నొక్కమొగిని
విడిసి యుక్కునఁ బీడ గావింపఁ గాంచి. 142

వ. తత్పురరక్షకు లైన పార్షదవీరవరు లనేకకోటు లశనిప్రా
యంబు లైనయయంగారంబులు వర్షించుశతఘ్నిప్రముఖ
శతసహస్రాయసపరుషయంత్రంబులు పన్నియు లోష్ట
పాషాణవర్షు లగు దంచనంబు లెత్తియుఁ దప్తతైలకటా

హంబులు నిలిపియు ననేకసైన్యంబులఁ బ్రాకారంబుల
చుట్టు రక్షణార్థంబు నిలువ నియమించియు వ్యూహ
నాథు లగు ప్రద్యుమ్నానిరుద్ధవాసుదేవసంకర్షణులయొ
ద్దకుం జని యిట్లనిరి. 143

ఘోరాకారులు లంబనాసికు లతి
క్రూరు ల్మషీవర్ణు లం
గారాక్షుల్ వికృతైకకర్ణచరణు
ల్గవ్యూతితుంగాంగకుల్
శూరు ల్దైత్యులు జంగమాద్రు లన నె
చ్చోనుండియో వచ్చి ప్రా
కారప్రాంతవనాంతరద్రుమతతుల్
ఖండించి రత్యున్నతిన్. 144

వాహిను లంతటఁ బోవక
బాహాబలలీల వెలయఁ బ్రాకారం బా
రోహించి ఘోరయంత్రశి
లాహతులను నొచ్చి చుట్టు నలమిరి మఱియున్. 145

ఆరాక్షససేన లకూ
పారముగతి నవధి లేక భాసిల్లి చతు
ర్ద్వారంబు లందు నిల్చి ర
పారబలుల్ దృఢకవాటపాటనపటిమన్. 146

ఆ. పూర్ణశీతభానుపొలుపున ధవళాత
పత్త్ర మబ్బలాధిపతికి నమరె
వ్యజనవీజనముల నలరెడు నద్దురా
త్మకు నుపేక్షసేయఁ దగునె మీకు. 147

వ. అని తెల్పిన వార లిట్లనిరి. 148

తే. వెఱవకుఁడు పురరక్ష యేమఱక సల్పుఁ
డితఁడు ప్రహ్లాదుఁ డను దైత్యపతి రమేశ
దత్తసామ్రాజ్యుఁ డయ్యుఁ బ్రమత్తుఁ డయ్యె
నతులభోగమదోన్మత్తుఁ డగుటకతన. 149

క. శ్రీమద్రాజ్యమదాంధులు
కామాంధులు నొక్కటే యకార్యముఁ గార్యం
బేమియుఁ గానరు సౌఖ్యం
బీమహిఁ గోరుదురు హితుల నెఱుఁగంగలరే. 150

వ. రాక్షసులకు సధర్మగుణంబు నైసర్గికం బని పల్కి వార
లప్పుడ యసంఖ్యాతబలసమన్వితులై చని యారక్కసు
లం దలపడి రంత. 151

క. సరిపోరి రుభయసేనలు
శరముద్గరపరిఘపరశుశస్త్రాహతులం
గరి కరి హరి హరి యరదం
బరదము భటుఁడుఁ భటుండు నతిరోషమునన్. 152

వ. అంత వాసుదేవుండు ప్రహ్లాదునిఁ బ్రద్యుమ్నుండు
విరోచనుని సంకర్షణుండు బలి ననిరుద్ధుండు బాణుని
మార్కొని ద్వంద్వయుద్ధం బొనరించి యనేకశస్త్రా
స్త్రంబుల నొప్పించి విరథులం గావించి సమరపరాఙ్ము
ఖులం జేసి తక్కటిసేనలకుం గవిసి వజ్రంబునం గదలీ
తరుషండంబులం ద్రెంచులీలం బడవైచి విజయంబు
సేకొని మరలి పురంబున కేతెంచి వ్యూహనాథులు
లక్ష్మీకాంతునకుఁ దద్వృత్తాంతం బాద్యంతంబును విన్న
వించిన నబ్భగవంతుం డిట్లని యానతిచ్చె. 153

మ. నరసింహాకృతిచే హిరణ్యకశిపు
న్మర్దించు నవ్వేళఁ ద
త్పరివారం బగు దైత్యబృందములు మ
త్ప్రాంతంబున న్నిల్వలే
క రయోదగ్రతఁ బాఱి రాఖిలులు లో
కంబు ల్వేతం గుంద దు
ర్భరబాధాకరు లైరి మీఱి భువికిన్
భారంబు సంధిల్లఁగన్. 154

తే. వారి నేరీతిఁ దునుమంగ వలయునొక్కొ
యనుచుఁ దలపోయ నారదమునివరేణ్యు
ప్రేరణంబునఁ బ్రహ్లాదుఁ డీరసమున
భోగమదమత్తుఁ డగుట వేవేగ వచ్చె. 155

క. ఈదనుజపతిభుఁ డగుప్ర
హ్లాదుఁడు మద్భక్తియుక్తి నలరియు రాజ్య
శ్రీదర్పితుఁడై జ్ఞానం
బేది బలాన్వితుఁ డగుచు ని ట్లరుదెంచెన్. 156

వ. కల్యాణగుణాస్పదు లైన మద్భక్తులకు నేన గతి దుర్గతిం బొంద నర్హులు గారు కావున మీరలు మదీయం బైన యాయుధపంచకంబుఁ గొని చని ప్రహ్లాదుండుదక్కఁ దక్కినరక్కసుల నుక్కడంచి యతనిపై శంఖోదకంబు చల్లి సుజ్ఞానవంతుం జేసి చనుదెం డనిన వారలు నట్ల మరలి వచ్చునెడ. 157

సీ. అసురాధిపతియు నిజానీకినుల నెల్లఁ
బురిగొల్పి వారితోఁ బోరొనర్పఁ
గదిసి యథాపూర్వగతి ద్వంద్వయుద్ధమ్ము
విలసిల్లె గజముల బృంహితములు
వాజిఘోషలు రథవరనేమినినదంబు
వీరులయట్టహాసారవంబు
పృథుధనుష్టంకారభేరీవిరావముల్
గగనదిగంతరగహ్వరములు
నిండ శరకుంతముద్గరభిండివాల
తోమరాద్యాయుధంబులఁ దుములసమర

మూచరించిరి యిరువాగు నపుడు బలర
జోంధకారంబు దిక్కుల నాక్రమించె. 158

అపుడు వ్యూహాధినాయకులు రాక్షసయూథ
నాథులఁ గ్రోధసనాథు లగుచుఁ
గొందఱ నందకక్రూరధారాహతిఁ
గొందఱ శంఖనిర్ఘోషనిహతి
శార్ఙ్గధనుఃక్షిప్తశరవృష్టిఁ గొందఱ
నటఁ గొందఱ సుదర్శనాభిహతిని
బ్రతతకౌమోదకీప్రహతులఁ గొందఱఁ
బరిమార్చి ప్రహ్లాదు విరథుఁ జేసి
దర్పితుని వానిఁ బుత్రపౌత్రప్రపౌత్ర
సహితముగఁ గట్టి వైచి పార్షదులు పొగడ
విజయమంగళకాహళవితతి మొరయ
జితవిరోధులు డించిరి క్షితిభరంబు. 159

అంత లజ్జితుఁ డైన ప్రహ్లాదుఁ జూచి
వాసుదేవుఁడు దరహాసభాసురాస్యుఁ
డగుచు నీజ్ఞాన మెచ్చట నడఁచి తౌర
భోగమత్తుఁడవై మూఢబుద్ధిఁ దనరి. 160

అని శంఖతీర్థజలమా
యసపైఁ జల్లుటయు ననఘుఁడై యతఁ డజ్ఞా

సనివృత్తిం దయ్యె మధుభం
జనుకృపఁ గనువారలకును జడమతి గలదే. 161

వ. ఇట్లు జ్ఞానవంతుండై ప్రహ్లాదుండు వాసుదేవునిం గనుం గొని దేవా నాయపరాధంబు క్షమియింపుము దానవులకు బుద్ధి గలదే వారలు ధార్మికు లని విశ్వసింపం దగదు చాపల్యంబును పాపకారిత్వంబును స్వామిద్రోహంబును నసహిష్ణుత్వంబును మాకు నైసర్గికగుణంబులు దురాత్ములకు ధర్మగుణంబును స్నేహంబును వాత్సల్యంబును బంధుత్వంబును గలుగనేర్చునే యని దండప్రణామం బాచరించి యతనిచే ననుజ్ఞాతుండై నిజరాజ్యంబున కేతెంచి పుత్త్రుం డగు విరోచనుని రాజ్యంబున కభిషిక్తుం జేసి వీతరాగుండై హరిపూజ సేయుచుఁ గృతార్థుం డయ్యె నిది ప్రహ్లాదుచరిత్రంబు దీని వినినం జదివిన సర్వపాపంబులు దొలంగు నని చెప్పిన. 162

తే. విని బలాసురదమనుఁ డోయనఘవర్య
శ్రీవరాహనృసింహులచేతఁ బొలిసి
దితిజు లిద్దఱు నేమైరి తెలియఁజెప్పు
మనినఁ జిత్రశిఖండినందనుఁడు పల్కె. 163

క. వారలు వెండియు దానవు
లై రావణకుంభకర్ణు లనఁ బుట్టుదు రి

ద్ధారుణిఁ గైకసి యను సుర
నారీమణికిం బులస్త్యునకుఁ గ్రూరాత్ముల్. 164

క. వారలకు ననుజయై తగు
దారుణముఖి శూర్పణఖ మదనగురుభక్తి
శ్రీరమ్యుఁ డంత గల్గు ను
దారుండు విభీషణుండు దత్సోదరుఁడై. 165

ఆ. కడిఁది కుంభకర్ణకాయంబు త్రిశతయో
జనసమున్నతంబు శక్ర వినుము
బ్రహ్మకడకు నొక్కపర్వకాలంబున
జనకుతోడ నరుగుచునుఁ డతండు. 166

ఉ. ఆతనిఁ జూచి బ్రహ్మయు భ
యాతురుఁడై కను లెల్ల మూసి నీ
వీతఱి వచ్చినట్టిపని
యెయ్యది దెల్పు మనంగ నబ్జసం
జాతునితోడ నిర్దయ యొ
సంగు మటంచును వేఁడఁబోయి తా
నాతఁడు నిద్ర యిమ్మనిన
నబ్జజుఁ డట్ల యొసంగు నవ్వుచున్. 167

ఆ. అపుడు వానిజనకుఁ డతిదుఃఖితుండైన
నబ్జగర్భుఁ డీతఁ డాఱునెలల

కొక్కనాఁడు లేచు నురుభుజబలయుతుం
డనుచు సెల వొసంగఁ జను నతండు. 168

ఉ. రావణకుంభకర్ణులు ది
రంబుగ నుగ్రతపంబు సేసి వా
ణీవరుచే వరంబుగొని
నిర్జరమానవదానవావళిం
జేవడి నుక్కడంతు రట
శ్రీదుని గా దని యాతఁ డేలు లం
కావరపట్టణంబు గొని
క్రౌర్యమునన్ వసియింతు రచ్చటన్. 169

ఉ. ఆవరపట్టణంబు మణి
హర్మ్యవితానవిరాజితంబు స
ప్తావరణప్రకాండసము
దంచితకాంచనచిత్రగోపురం
బావృతసింధుబంధురము
నై విలసిల్లి త్రికూటనామక
గ్రావమునం జెలంగు సుర
రాజ సురాసురదుర్విభేద్యమై. 170

ఉ. ఆదనుజాధినాథువిపి
యాంగన మంగళగాత్రి యొప్పు మం

సోదరి నాఁగఁ దత్సుతుఁ డ
మోన్నతుఁ డింద్రజిదాహ్వయుండు ని
న్నాదనుజుండు గెల్వఁగలఁ
డాదశకంఠునియూథపుల్ ప్రహ
స్తాదు లవక్రవిక్రమస
మగ్రు లుదగ్రబలాఢ్యు లెన్నఁగన్. 171

ఆ. నిజసమాను లైన రజనీచరావళి
బలసి తను భజింపఁ బంక్తికంఠుఁ
డఖిలలోకములకు నార్తి యొనర్ప ని
ర్జరులు విష్ణుకడకు నరిగియంత. 172

క. నతులు న్నుతులుం జల్పిన
వితతకృపాదృష్టి వారి వీక్షించి జగ
త్పతి గుశల మడుగ రావణ
కృతబాధలు దెల్పుదురు రమేశ్వరుతోడన్. 173

చ. దనుజుని యి ల్పదాగతి స
దా కసవూడ్చుచు నంబుదంబు లిం
పునఁ గలయంపిఁ జల్లు శిఖి
పొందుగఁ బాక మొనర్చుఁ జందురుం
డనుపమతాపహారి యగు
నాఁగి నిదాఘమునందు మాల్యముల్

పనుపడుచుఁ బుతూత్కృతము
భానుఁడు వేఁడి యగుఁ హిమాగతిన్.

ఉ. అంబుజగర్భుఁ డద్దనుజు
నాత్మజులం జదివించు వేదముల్
తుంబురునారదు ల్గడఁగి
తోరపువీణియ లెత్తి హత్తి ని
త్యంబును బాడుచుందురు
హాళిమెయిం ద్రిదశాళి దాసకృ
త్యంబులు నిర్వహింపుచు భ
యంబున వర్తిలు సేవసేయుచున్. 175

క. పనులయెడ వేళదప్పిన
ననువుగఁ బనిసేయకున్న నసురాధము లీ
సున నీసురనికరములఁ
ఘనగతి నొంపుదురు ముష్టిఘాతోద్ధతులన్. 176

క. నందనవనసంస్థితహరి
చందనమందారపారిజాతాదితరుల్
పొందుగఁ బెఱికి యమందా
నందమునం దనదుపెరట నాఁటుం గడిమిన్. 177

క. అని విన్నవింప వారల
ననుకంపాదృష్టిఁ జూచి హరి యిట్లను న

ద్దనుజునియెడ భయమేఁటికి
వినుఁడీ రచియింతు నొక్కవృత్తాంత మిఁకన్. 178

ఉ. పూతమనీషి పంక్తిరథు
పుత్త్రుఁడ నై జనియింతు రామవి
ఖ్యాతిఁ జెలంగి లక్ష్మణస
హాయతఁ గౌశికు యజ్ఞపాలనం
బాతతిఁ జేసి గౌతముపి
య్యాంగన శాపవిముక్తఁ జేసి నే
సీతఁ బరిగ్రహింతుఁ బుర
జిద్వరచాపము వంచి మెల్పునన్. 179

తే. పరశురామునిఘనబాహుబలముఁ గుంచి
దూషణుని ఖరుఁ ద్రిశిరునిఁ దునిమి యట క
బంధుఁ బొలియించి పంకజబంధుతనయు
నేలి వాలి జయించి యుంపెసఁగ నంత. 180

ఉ. భార్యసమేతు నాదివిజ
బాధకు రావణు సంహరించి సా
కేతపురంబుఁ జేరి ముని
కీర్తితకీర్తిఁ జెలంగి పొంగి నే
భూతనయాన్వితుండ నయి
భూతల మేలుదుఁ బన్నొకండువే

లాంతతవత్సరంబు లట
నాత్మపదంబున కేఁగుదెంచెదర్. 181

వ. అని పలికి భగవంతుం డంతర్ధానంబుచేయు, నిక్కడ వాల్మీకి రామాయణంబుగా రచియింపఁగలం డారామాయణశ్రవణపఠనంబుల దురితముక్తియు శుభావాప్తియు నగు నివ్వాల్మీకి యఖిలజగద్ధితార్థంబు తపంబుసేయుచున్నవాఁ డితనివలన భయంబు వలవ దని యనేక విధంబుల బోధించిన గురునివాక్యంబు లాకర్ణించి హృష్టచిత్తుండై సురపతి భీతిఁ దొలంగి యగ్గురుం బూచించె ననిన విని శౌనకుండు రామాయణశ్రవణపఠనఫలం బుపదేశింపు మనిన సూతుం డిట్లనియె. 182

ఆ. వేదవేద్యుఁ డైన విష్ణుండు దశరథ
పుత్త్రుఁ డగుచుఁ బుడమిఁ బుట్టుకతనఁ
బ్రాఁచి వేదవితతి రామాయణాకృతి
వామలూరుజన్మువలనఁ గలిగె. 183

క. గాయత్రీమంత్రాన్విత
మై యిరువదినాల్గువేల నమరిన శ్రీరా
మాయణము వినినఁ జదివిన
శ్రీయుతులకు నఘము డిందుఁ జెందు శుభంబుల్. 184

వ. ఇందుల కుదాహరణం బైన యొక్కయితిహాసంబు గల దది యెట్లనిన. 185

ఆ. విప్రవర్యుఁ డొకఁడు వేదవేదాంగపా
రగుఁడు గలఁడు దొల్లి రామభక్తుఁ
డామహామహుండు రామాయణంబు ప
ఠించు ననిశమును భుజించు వెనుక. 186

చ. అతఁడు ధనార్జనమ్మునకు
నై నిజశిష్యసమేతుఁడై ద్విజ
వ్రతతులఁ గూడి పోవుచు న
రణ్యపదంబున నొక్కచోట న
చ్ఛతరజలాంచితం బయిన
చారుతటాకతటంబునందుఁ దా
నతులబుభుక్షు నన్నపచ
నార్థము నిల్చెఁ గృతాత్మకృత్యుఁడై. 187

ఆ. వండి యుచితనియతి వడ్డించుకొనువేళ
నచటివటతరువును నాశ్రయించి
మెలఁగు బ్రహ్మరాక్షసులు యతిరూపముల్
దాల్చి వచ్చి రపు డుదగ్రబలులు. 188

శా. కక్షాలంబితదండకుండికులు స
త్కాషాయవస్త్రావృతుల్
దాక్షాతీతవచస్కు లచ్ఛతనులి
స్వ స్వచ్ఛభూతుల్ యతుల్

వృక్షచ్ఛాయల నిల్చి యక్షసరముల్
వే పాణులం ద్రిప్పుచున్
భిక్షాం దేహి యటంచుఁ జేరి రపుడా
పృథ్వీసురాభ్యాశమున్. 189

తే. యతికరంబున జల మిడి యంత భిక్ష
మొసఁగి వెండియుఁ దగ జల మొసఁగవలయు
నటఁ దదన్నము మేరుతుల్యంబు తజ్జ
లంబు లంబుధిసమములై డంబుమీఱు. 190

క. కావున యతులకు నబ్బ్రా
దేవుఁడు భిక్ష యిడి తృప్తిఁ దేలిచి తానుం
బావన మతి భుజియించె ధ
రావిబుధులతోడఁ దత్సరఃప్రాంతమునన్. 191

వ. అంత నతండు వాల్మీకికృతంబైన రామాయణంబు పఠి
యించుటకు నవ్వటభూరుహప్రాంతంబున నాసీనుండై
యున్నంత. 192

ఆ. మనము వీరి మ్రింగ ననువు విచారింపఁ
దార వచ్చి యిచటఁ దారసిల్లి
రీవటాంతికమున నిది కార్యసిద్ధికిఁ
గారణంబు మనకుఁ గలిగె భుక్తి. 193

క. అని బ్రహ్మరాక్షసులు తమ
మనముల నూహించి వారి మన్నిగొనఁగ న

ల్లనఁ జనుచో నవ్విప్రుం
డనఘుఁడు రామకథఁ జదువ నాయితపడుచున్. 194

ఆ. అక్షశిక్షణాతిదక్షుని శేముషీ
మంతు నఖిలలోకమాననీయు
ననిలతులితవేగు ననిలాత్మజుని రామ
దూతఁ గొలుతుఁ గీశనేత నిపుడు. 195

ఉ. రంగదభంగమాగళత
రంగభుజంబుల నింగిగంగ నా
లింగన మాచరించుకొను
లీలఁ జెలంగెడువార్ధి దాఁటి సీ
తాంగనశోకభీకరద
వాగ్ని వెసన్ హరియించి లంకఁ ద
త్సంగతి నిర్దహించు సుర
సన్నుతుఁ గొల్చెద నాంజనేయునిన్. 196

క. ఎచ్చట రామునికథ దగు
నచ్చట సుఖవారిపూరితాక్షుం డగుచున్
నిచ్చలు భక్తిన్ మ్రొక్కెడు
నచ్చతురుని వాయుపుత్త్రు నభివర్ణింతున్. 197

ఆ. అనుచు నాందిఁ జదువ యతివేషధరు లయి
చేరి విప్రవరులచెంత నున్న

పాఱుటసుర లెల్లఁ బఱచిరి భీతిచే
ననిలసూనుపేరు వినినమాత్రి. 198

క. హనుమంతునకుం బీఠం
బనువుపఱచి చదువఁదొడఁగె నతఁడు పవిత్రం
బును ముక్తిదంబు నగు రా
మునిచరితం బఖిలభూతములు వెఱఁగొందన్. 199

తే. శ్రోత్రుజనరంజనప్రౌఢి నాతఁ డిట్లు
చదువుచున్నంతఁ దత్కథాశ్రవణకలన
నలరి బహుపాన్మహానోకహంబు డిగ్గి
వేగ చనుదెంచె బ్రహ్మరక్షోగణంబు. 200

శా. న్యగ్రోధావనిజాతసంశ్రయులు బ్ర
హ్మఘ్నుల్ మహాకాయు ల
త్యుగ్రాకారులు విప్రవేషు లఘక
ర్మోద్వ్యక్తు లత్యంతసూ
క్ష్మగ్రీవాఢ్యులు బ్రహ్మరాక్షసు లుద
గ్రస్ఫూర్తి నేతెంచి య
భ్యగ్రక్షోణి వసింప విప్రులు భయ
భ్రాంతాత్ములై రందఱున్. 201

వ. అంత నందుఁ బెద్ద యగు రక్కసుం డవ్విప్రునకు నిట్లనియె.

చ. వెఱవఁగనేల మీరు పృథి
వీసురసత్తమ మమ్ముఁ గాంచి యి

త్తతి భవదుక్తరాఘవక
థాశ్రవణంబున రాక్షసత్వముల్
దొలఁగితి మింక మే మమర
దూతవినీతవిమానపంక్తు లిం
దలమును నెక్కిపోయెదము
నాకమునన్ వసియింప నింపునన్. 203

క. శ్రీరామాయణపఠనా
పారీణు న్నిన్నుఁ గాంచి భాషించి చనం
గోరి యరుదెంచితిమి నీ
కారుణ్యమె మముఁ బవిత్రగాత్రులఁ జేసెన్. 204

వ. సత్పురుషులతోడ సంభాషించుటయుఁ దత్సహవాసంబును స్వర్గాపవర్గంబులకుఁ గారణం బగు దురితవిముక్తియు నగు నిందులకు నేమె దృష్టాంతం బనిన విని యవ్విప్రుండు మీ రెట్టికర్మంబున నిట్లు బ్రహ్మరాక్షసు లైతి రని యడిగిన వాఁ డిట్లనియె. 205

ఆ. వె. ఓమహానుభావ నే మును వేదశా
స్త్రార్థవిదుఁడనైన యవనిసురుఁడ
లేమిచేత నొగిలి భామినీపుత్త్రులఁ
బ్రోవ వెరవు లేక పొలుపు దఱిఁగి. 206

వ. తులాచార్యుండనై పదియార్వురు ఋత్విగ్జనంబులు నేను దులాపూరుషంబు ప్రతిగ్రహించి యనంతధనవంతుండ

నై నితాంతలోభాక్రాంతమతిఁ బ్రవర్తిలుచు. 207

చ. అతిథులఁ బూజఁ దన్ప నిల
యాగతులైన యతీంద్రులక్ దిర
స్కృతి యొనరింతు నంజలియుఁ
జేయక కేవలదర్శవేళలన్
బితృతతికి న్నిహాపజల
బిందుల నైనను దృప్తిసల్ప నే
నతులితలోభదీనమతి
నై ఖలవృత్తి మెలంగుదుం దగక్. 208

ఉ. శ్రీదవినోదసంపదఁ గు
సీదమహావ్యవహారమేదురా
మోదమునందడిక్ ధనస
ముత్కరవాంఛఁ జెలంగి పొంగి నే
వేదము శాస్త్రముం జదువు
వేడుక యూడిచి పుణ్యతీర్థయా
త్రాదులు దేవతార్చనము
నగ్నిసపర్యయుఁ జేయ మానితిక్. 209

క. గాయత్రి వేయిమాఱులు
పాయక నిత్యము జపింపఁ బాపము లడఁగున్
గాయత్రీమంత్రమునకు
నేయెడ నెక్కుడగుమంత్రి మిలపైఁ గలదే. 210

చ. పది జపియింప నేకజని
పాపము నూఱు జపింపఁ బూర్వజ
న్మదురితముం దొలంగు గరి
మంబున వేయిటినిం జపించినం
గదురు యుగత్రయోపచిత
కల్మషము ల్తొలఁగించు మంగళా
స్పద యగు వేదమాత ఘన
పాతకజాలవనాగ్నికీలనై. 211

ఆ. వె. అనఘ వేదజనని యైనగాయత్రి క
సాధ్య మైనపాపచయము గలదె
యాజపంబు సల్పు నతఁడు జీవన్ముక్తుఁ
డదియుఁ జేయనేర నైతి నకట. 212

వ. ఉగ్రదానప్రతిగ్రహంబుకంటెం గర్మవర్జనంబునం బాపంబు ద్విగుణంబయ్యెఁ దత్కారణంబున బుత్విక్సహితంబుగా బ్రహ్మరాక్షసుండనై యిమ్మఱ్ఱి నాశ్రయించి దురంతక్షుత్పిపాసాతురతం బరిభ్రమించుచుండితి. 213

క. ఇట మునుపట నొకనాఁ డీ
వ్వటనికటము చేర విప్రవర్యుఁ డొకఁడు వ
చ్చుటయుం గనుఁగొని యేము
త్కటమతి నతనిన్ వధింపఁ దలఁచితి మంతన్. 214

క. అపు డతఁడు జితేంద్రియుఁడుం
జపశీలుఁడు ధర్మయుతుఁడు సదయాత్ముఁడు గ
త్మపరుండు నగుటఁ జేరక
యపారభీతిం దొలంగి యరిగితిమి వెసన్. 215

వ. శ్రుతివిరుద్ధకర్మంబులును విధిహీనం బగుకర్మంబులుఁ జే
యువారలఫలం బనుభవించుచుందుము మఱియు. 216

తే. గీ. అలికి ముగ్గు ఘటింపని యవనియందు
జనులు భుజియించు నన్నరసంబు మేము
మున్ను మెసఁగుదు మన్నిరసాన్నమంత
జనులు భుజియించిపోవుదు రనఘవర్య. 217

వ. ఇట్లున్నవారము బ్రహ్మకల్పంబునందుం బాయని మా
దురితంబు రామాయణశ్రవణకారణంబున నష్టం బయ్యె
నని పల్కి యవ్విప్రులు గనుంగొన దారుణశరీరంబులు
విడిచి దివ్యదేహంబులు ధరియించి విమానంబు లెక్కి
నాకంబునకుం జని రంత నాభూసురుండు నచ్చెరువు నొం
దుచు యథేచ్ఛం జనియె నని సూతుం డెఱింగించిన. 218

తే. గీ. అంత నాశౌనకాదు లోయనఘచరిత
రావణుఁడు కుంభకర్ణుఁడు రాముచేతఁ
బొలిసి యెచటఁ జనించిరి దెలుపు మనిన
సూతుఁ డి ట్లని పలికెఁ బ్రఖ్యాతఫణితి. 219

క. ధారుణిఁ బుట్టిరి వెండియు
వారలు శిశుపాలదంతవక్త్రాహ్వయులై
వారిఁ దునుమ యదుకులమున
శ్రీరమణీశ్వరుఁడు పుట్టె శ్రీకృష్ణుండై. 220

వ. శిశుపాలుండునుదిత్రినేత్రచతుర్భుజంబులతోడ నుదయించిన,

ఆ. ఎవ్వఁ డెత్తికొనఁగ నిబ్బాలువికృతవే
షం బడంగు నతఁడె చదుపు వీని
ననిన నారదోక్తి విని తల్లి యందఱ
చేతి కిచ్చుచుండెఁ జిఱుతవాని. 222

క. ఒకనాఁడు గృష్ణుఁ డయ్యై
ర్భకు నంటఁగ నెక్కుడగు కరంబులు నిటలాం
బకమును నడంగె హరి వా
నికి నరి యగు నని తదంబ నిజమతిఁ దలఁకన్. 223

తే. హరికి మేనత్తయైన యాహరిణనేత్ర
తనయు మనుపు మటంచుఁ బ్రార్థన మొనర్పఁ
గ్రిమగతి శతాపరాధముల్ క్షమ యొనర్తు
ననుచు నానతి యొసఁగె నాయనఘమూర్తి. 224

సీ. హరి దేవకీపుత్రుఁడై నందగోకులం
బున నిల్చి పూతన మనికి మాన్చి
శకటతృణావర్తబకమహాజగరవ
త్సాదులం దునిమి దావాగ్ని యార్చి

కాళియాహిపుఁ దోలి కేల గోవర్ధన
గిరి యెత్తి ధేనుకాసురు వధించి
జంగమస్థావరసకలప్రపంచంబు
వేణుగానామృతవృష్టిఁ దన్పి
సద్వశామధ్యమత్తగజంబువోలె
సఖిలగోపాంగనావృతుఁ డగుచుఁ దనరి
యర్కకన్యాతటాంతవనాంతరమున
రాసకేళిమహోల్లాసభాసి యయ్యె. 225

వ. అనిన విని శౌనకాదు లాగోపకాంతలు మోహాక్రాం
తలై హరిం గూడి క్రీడించుటకుం గారణం బెయ్యది
దెల్పు మనిన సూతుం డిట్లనియె. 226

క. నీలేందీవరసురవర
నీలఘనశ్యాము రాము నిర్జరనుతు సీ
తాలక్ష్మణయుతుఁ గనుఁగొని
శ్రీలక్ష్మియు మునులు మోహశీలితమతులై. 227

వ. ఒక్కనాఁడు దండకారణ్యవాసి యగు నద్దేవునిసన్నిధి
కేతెంచి యిట్లనిరి. 228

శా. నీసౌందర్యవిలాసభాసురతనూ
నిర్వాంచనాలింగనా
శ్రీసౌఖ్యం బెదఁ గోరి వచ్చితిమి ని
ర్ణిద్రానురాగోద్ధతిం

బ్రహ్మసూనాంబకశంబబాణహతి ధై
ర్యస్ఫూర్తి యూఁటాడె మ
మ్మో సర్వేశ యనంగసంగరసము
ద్యోగాబ్ధి నోలార్పవే. 229

ఆ. అనినఁ జెవులు మూసికొని రాముఁ డమ్ముని
వరులఁ జూచి పురుషుఁ బురుషుఁ డెందుఁ
గవయువింత గలదె నవని జాతిభ్రంశ
కాఖ్య మైన దురిత మది తలంప. 230

వ. అదియునుంగాక బాల్యంబునం బలాత్కారంబున నజ్ఞానంబునం జేయంబడు పాపంబునకు నిష్కృతి గలదు గాని బుద్ధిపూర్వకంబుగం జేసిన పాపంబునకుఁ బ్రాయశ్చిత్తంబు గలుగనేరదు విశేషించియు మీరు మునిశ్రేష్ఠులు జ్ఞాననిధులు నగుట నిట్టివిరుద్ధమనోరథంబు మీకుం గొఱగాదు తపోధనంబు రక్షించుకొనుండు చనుం డని పల్కిన వార లిట్లనిరి. 231

ఆ. నీయనుగ్రహమున నిఖిలబంధమ్ములు
నూడిపోవు నింక నొందుబంధ
మెట్లు గల్గు మాకు నే మెట్టు లయినను
నిన్నుఁ జెందెదము వినీలదేహ. 232

తే. ఈశ్వరుఁడ వవ్యయుండవు శాశ్వతుఁడవు
సర్వగతుఁడవు గర్తవు సర్వసాక్షి

వనఘ నీయాత్మ యెఱుఁగని యర్థ మెద్ది
మామనోరథ మీడేర్చ మనుపవలయు. 233

క. అనిన విని రాఘవుం డా
మునులం గని యాదవకులమునఁ గృష్ణుఁడనై
జనియింతు నపుడు మీకో
రినకోరెక దీర్చి మీకుఁ బ్రీతి ఘటింతున్. 234

క. మునులార మీరు గోపాం
గన లయి జనియించి నన్నుఁ గవయుఁడు మీయం
గన లెల్ల ధేనుగణమై
గనియెదరు మదీయకరుణఁ గల్యాణమతిన్. 235

తే. అని పలికి పద్మసద్మయానసముఁ జూచి
నీవు రుక్మిణి వై జనియించు మపుడ
యవనిపుల గెల్చి నినుఁ బెండ్లి యగుదు నందు
వగు మదీయాంగసంగసౌఖ్యంబు నీకు. 236

వ. అది గావున నేకపత్నీవ్రతస్థుండ నైన నే నిన్నె ట్లిప్పుడు
పరియింతు ననినఁ గోపించి లక్ష్మీదేవి యిట్లనియె. 237

ఆ. నీమనోహరాంగనిత్యసౌఖ్యంబు నే
నభిలషింప నన్ను నాదరింప
వైతి నీమనంబు రాతిది నీవును
రాయివై వసింపు రఘుకులేశ. 238

వ. అనిన రామభద్రుం డిట్లనియె. 239

శా. నీలేందీవరచారునేత్రి వినుమా
నీపల్కు తథ్యంబుగా
సాలగ్రామశిలాకృతి న్నలఁగెదన్
శశ్వత్పవిత్రస్థితిన్
మేలై సర్వజగద్ధితార్థముగఁ ద
న్మిశ్రాంబులేశాప్లుతిం
జాలం గల్గు నశేషతీర్థసలిల
స్నానక్రియాపుణ్యముల్. 240

మహాస్రగ్ధర. ఆసాలగ్రామదానం బఖిలభువనదా
నాదిపుణ్యౌఘతుల్యం
బాసక్తి న్నేను శంభుం డజుఁడును నిజమ
ధ్యస్థితిన్ లీలఁ గ్రాలన్
భాసిల్ల న్నీచు లయినన్ బలసి తవుల ని
ప్పాట నీటం దొలంపం
దాసమ్యక్శుద్ధవృత్తిం దనరు నెపుడు త
త్ప్రస్తరం బంబుజాక్షీ. 241

ఆ. అట్టి దివ్యశిలకు నావాహనంబు ను
ద్వాసనంబు లేదు తదభిషేక
జలకణంబు తత్ప్రసాదంబు పాదజా
దులు గ్రహింపఁదగదు జలజవేణి. 242

వ. అని పల్కి రామదేవుండు వారల నందఱ ననిచి యథే

చ్చం జనియెఁ దత్కారణంబునం గృష్ణుండు వేత్రలం
గూడి క్రీడావినోదంబులం గ్రీడించె నంత. 243

క. కంసప్రేరితుఁ డగుచు నృ
శంసుఁడు కేశి యను రజనిచరుఁ డశ్వంబై
హింసామతి రాఁగ యదూ
త్తంసుఁడు ఖండించి వైచెఁ దత్తనువు ధరన్. 244

ఆ. అంతఁ గృష్ణుఁ బిల్వ నక్రూరుఁ డక్రూర
మతిఁ జెలంగ నందు మందిరమున
కరుగుదెంచెఁ గంసుఁ డనుపంగ గోద్రోహ
నావసరమునందు సర్వగతిని. 245

క. అక్రూరచరితుఁ డగుహరి
యక్రూరునిప్రార్థనమున నగ్రజయుతుఁడై
విక్రమసంపద వెలయ మ
హాక్రూరునిఁ గంసుఁ దునుమ నరిగె మధురకున్. 246

ఉ. హారిరథాధిరూఢుఁ డయి
యంబురుహాంబకుఁ డంబుదాభుఁ డ
క్రూరుఁడు తోడ రా మథుర
కుం జనుచు న్నిజవిశ్వరూప మిం
పారఁగఁ జూపి యాతనిఁ గృ
తార్థునిఁ జేసెఁ గళిందనందనీ

సారససంచరన్మధుప
జాలసమంచితగానలోలుఁ డై. 247

తే. అంత సాయాహ్నసమయంబునందుఁ దత్పు
రాంతికోపవనావని నధివసించె
వనజనయనుఁ డవ్వార్త కంసునకుఁ దెల్పి
చనియె నక్రూరుఁ డాత్మీయసదనమునకు. 248

క. అరుణోదయమున సీరియు
హరియుం గృతకల్యకృత్యు లయి నిరతిశయ
స్ఫురణంబున నా మధురా
పురికిం జని రాజమార్గమున వచ్చుతఱిన్. 249

మ. మదమత్తద్విపరాజయానుల లస
న్మాణిక్యభూషాఢ్యులన్
సదసన్మధ్యుల సంచరత్తుహినకృ
న్నక్షత్రభృదచ్ఛాంగులన్
మృదులశ్యామపిశంగవాసుల దర
స్మేరాస్యులం దత్పురీ
సుదతుల్ సూచిరి రామకృష్ణుల సుధాం
శుబద్ధరోచిష్ణులన్. 250

ఉ. వీథుల వీథులందు నలి

భోషరచుంబిచంద్రమణి
పుంజితరంజితహైమవిస్ఫుర
త్సౌధము లెక్క వాకెకను
దమ్ములు శోభిలె నల్లగల్వలన్
మాధవుఁ డేఁగుదేర గరి
మంబునఁ దోరణ గట్టిరో యనన్. 251

క. అజ్ఞాతగంధి యపు డొక
కుబ్జాంగన గంధసారకుంకుమపరిపూ
ర్ణాబ్జమణిపాత్రి మరుణక
రాబ్జంబునఁ బూని చనఁగ హరి సరసోక్తిన్. 252

క. సేమం బొదవు స్త్రీకుం
గామిని మా కిమ్ము యక్షకర్దమ మన న
బ్భామిని మదిఁ బొదలి యదు
గ్రామణి సౌందర్యగరిమ గని విస్మితయై. 253

తే. చక్కఁదనమున వన్నెకు నెక్కు దీవ
యలఁదుకొ మ్మని యొసఁగె నయ్యలరుఁబోఁడి
సాంద్రచందనచర్చానుచర్చఁ దేలి
హరియు నయ్యింతిఁ గరుణింప నాత్మఁ దలఁచె. 254

తే. అది స్వభావముచే నింతి యదియుఁగాక
దాసి యాచారవర్జిత దాని కొసరె

భూధరచుంబిచంద్రమణి
పుంజితరంజితహైమవిస్ఫుర
త్సౌధము లెక్క వాకిటను
దమ్ములు శోభిలె నల్లగల్వలన్
మాధవుఁ డేఁగుదేర గరి
మంబునఁ దోరణ గట్టిరో యనన్. 251

క. అజ్ఞాతగంధి యపు డొక
కుబ్జాంగన గంధసారకుంకుమపరిపూ
ర్ణాబ్జమణిపాత్రి మరుణక
రాబ్జంబునఁ బూని చనఁగ హరి సరసోక్తిన్. 252

క. సేమం బాదవు స్త్రీకుం
గామిని మా కీవమ్మ యక్షకర్దమ మన న
బ్జాభిని మదిఁ బాదలి యదు
గ్రామణి సౌందర్యగరిమ గని విస్మితయై. 253

తే. చక్కఁదనమున వన్నెకు నెక్కు దీవ
యలఁదుకొ మ్మని యొసఁగె నయ్యలరుఁబోఁడి
సాంద్రచందనచర్చానుచర్చఁ దేలి
హరియు నయ్యింతిఁ గరుణింప నాత్మఁ దలఁచె. 254

తే. అది స్వభావముచే నింతి యదియుఁగాక
దాసి యాచారవర్జిత దాని కొనరె

శ్రీవిభునిఁ జందనమున నర్చించుసుకృత
మాసరోజాక్షిభాగ్య మే మనఁగవచ్చు. 255

తే. వాఙ్మనఃకర్మధర్మైకవర్తనమున
నలరి నిర్మలబుద్ధిచే నళిననయనుఁ
బూజసల్పినఁ గోర్కు లప్పుడ ఫలించు
గంద మొసఁగి త్రివక్రి యిం పొందినట్లు. 256

తే. పూర్వజన్మంబునందు నపూర్వలీల
నెంత దప మాచరించెనో యీత్రివక్రి
కాకయుండిన భగవంతుఁ గంతుజనకు
నీశ్వరు నెఱింగి సిరిగంద మె ట్లొసంగు. 256

చ తనదొరయానయుం దొఱఁగి
తత్క్షణ హరి వేఁడిన దూషణస్థితిం
దనరక గంధ మిచ్చి వని
తామణి తా మనియెం శుభాత్మయై
మొనసి యదూషణోద్యమన
మున్నతభక్తి మెలంగనేని య
మ్మనుజు నుమాధవుండును ర
మాధవుడుం గృపఁ బ్రోవకుందురే. 257

క. పైదలిపదమునఁ బదమిడి
యాదటఁ దచ్చుబుకసీమ నంగుళు లిడి యా

శ్రీదయితుఁడు నిగుడించిన
మోదంబున నదియు రుచిరమూర్తి వహించెన్. 258

తే. కుబ్జవంకలు దీరిచి కోర్కు లొసఁగి
యబ్జనాభుండు గంసునియంబరములు
మడఁకలుగఁ జేసికొని వచ్చుచెడుగురజకు
నడిగె మాకిమ్ము చేలమ్ము లనుచుఁ బ్రీతి. 259

వ. ఆరజకుండు రామకృష్ణుల కిట్లనియె. 260

ఉ. కోరఁగఁ జన్నె దుష్టమతిఁ
గోకలు బాలిశులార మీర లా
భీరులు గ్రామ్యవస్తువుల
పేరు నెఱుంగరు మీకు వన్య మా
హార మసారవల్కలము
లంబరముల్ వనచారు లౌట నీ
సారెకుఁ దప్పుఁ గాచితి వె
సం జనుఁ డిర్వురు జీవితార్థులై. 261

క. రాజార్హ దివ్యవస్తువు
లోజం గామింపఁగూడ దురుబుద్ధులకున్
రాజప్రతికూలకళా
యోజన తత్పాత్రమైత్రియున్ మానఁదగున్. 262

క. నృపమంత్రితకార్యంబుల్
కపటస్థితి బయలుసేయఁగా వలవదు త

న్నృపదారలతో నెప్పుడుఁ
జపలమతిన్ మాటలాడఁ జనదు బుధునకున్. 263

క. క్షౌరకరజకులు నృపులకు
నారయ నేకాంతమిత్రు లటుగావున మీ
కోరిక నావలనన్ విని
మారాజు సహింపఁ డిపుడు మాట లిఁకేలా. 264

క. బాలుఁడు చందురుఁ దెమ్మను
పోలికఁ గోరితిరి కంసభూపతివలువల్
మే లగుజీవితముపయిన్
బాళి దొఱఁగెనేమొ మీకు బాలిశులారా. 265

తే. అనుచు విపరీతగతిఁ బల్కు నధమరజకు
ముష్టిహతి నుగ్గుగావించి ముఖ్యవస్త్ర
తతులు రాముఁడు దాను సన్మతి ధరించి
తక్కటివి గోపకుల కిచ్చె దనుజభేది. 266

క. మక్కువనాగరయువతుల
దృక్కుముదము లలర రామదేవుఁడు దానుం
బ్రక్కారునియింటికిఁ జని
తక్కక యచ్యుతుఁడు పుష్పదండలు గొనియెన్. 267

ఉ. ఆతఱిఁ బౌరకాంతలు గృ
హాంతరకార్యము లుజ్జగించి స

త్పాతమతిఁ గనుంగొనిరి
పుష్పవదాభయశః ప్రతాపవి
స్ఫీతుల సింహశౌర్యుల న
పేతకళంకుల శోభనాంగులన్
భ్రాతల రామకేశవుల
రత్నవిభూషణభూషితాంగులన్. 268

*సుగంధివృ. ప్రాతరంబుజాతనేత్రు భానుతేజు నీలజీ
మూతమేచకాంగు విశ్వమోహనాసితాలక
వ్రాతసంవృతాస్యుఁ బీతవాసుఁ గృష్ణుఁ గాంచి య
జ్ఞాతగంధు లెల్లఁ జిత్తజాతకృత్తచిత్తలై. 269

క. మదనోన్మాదభ్రాంతిన్
మదవతులు కనుంగవలును మానసవృత్తుల్
యదునందనుపై నిడి య
య్యదనఁ దగిరి సాలభంజికాకారములన్. 270

ఉ. ఆరయ మేఁకవన్నెపులు
లట్ల యదూద్వహు లంత ఘోరవీ
రారివిమర్దనక్రియకు
నాయితమై చని రంగమంగళ
ద్వారము సొచ్చి రందు బల
దర్పితులం దముఁ గాంచి సైనికుల్

---

* వీరభద్రవిభూషణవృత్తము—వ్రా. ప్ర.

ఘేరవముల్ మృగేంద్రముల
బిట్టు గనుంగొనులీల నుల్కగన్. 271

తే. తాళసాలోన్నతంబును స్థూలతరము
యాగయోగార్చితంబును నైన ధనువు
విఱిచి తత్ఖండములఁ గంసవీరభటులఁ
జదిపె నన్నయుఁ దానును జక్రపాణి. 272

వ. అంత హతశేషు లైన భటులు కంసు డగ్గఱి యిట్లనిరి. 273

ఆ. దీప్తపాండునీలదేహు లమానుషా
హీనసత్త్వు లిర్వు రేఁగుదెంచి
భటుల మూఁడుకోట్లఁ బరిమార్చి యాగీయ
ధనువు ఖండములుగఁ దునిమి రధిప. 274

ఆ. అబ్ధికూపములకు హర్యక్షజంబుక
ములకు క్షీరనీరములకుఁ గల్గు
నంతరంబును వ్వా యమ్మహాసింహప
రాక్రములకు మాకు రాజవర్య. 275

వ. అని చెప్పిన విని కంసుండు కోపోద్దీపితమానసుం డయ్యె
నంత. 276

తే. అతనిపాలికి నారదుఁ డరుగుదేర
నర్ఘ్యసత్కార మొనరించి యనఘవర్య
విప్రపితృమాతృబంధువిద్వేషబుద్ధి
యెట్టికారణమున నాకు నెలసెఁ జెపుము. 277

తే. హరిహరాదులభక్తిపై నాస మాని
వనతటాకాదిభంజనవాంఛ గొఱలేఁ
బాపకర్మలతో మైత్రి పరిఢవించె
నామనం బేఁటి కీటిచందంబు నొందె. 278

చ. అన విని దేవమానివరుఁ
డాతని కిట్లనుఁ గాలనేమి నాఁ
జను దనుజుండ వీవు మును
సారసనాభునిచే హతుండవై
విను మిపు డుగ్రసేనపృథి
వీపతికిం దగ క్షేత్రజుండవై
యొనరితి కంసనామమున
నుగ్రబలాఢ్యుఁడ వై ధరాధిపా. 278

ఆ. విప్రవిష్ణుబంధువిద్వేషణము నానా
చారజారచోరసౌహృదంబు
ప్రాజ్ఞమాతృపితృతిరస్కరణంబును
జారసంభవులకు సహజగుణము. 279

వ. నీవు జారజుండవు రక్కసుండవుం గావున నిట్టిదుర్గుణవిశిష్టుండ వైతివి విష్ణుండు కృష్ణుండై జనియించి నిన్నుఁ దునుముట కరుగుదెంచినవాఁ డిందులకుఁ బ్రతీకారంబు విచారింపు మని తెల్పి నారదుం డరిగిన యనంతరం బాకంసుండు చాణూరముష్టికు లను మల్లులను గువల

యాపీడం బనుగజంబును గృష్ణవధార్థంబు నియోగించి
తాను మహోత్సేధసౌధం బారోహించి రామకృష్ణులం
బిలిపించిన. 280

ఉ. వీరలు రామకేశవులు
వింధ్యధరాధరబంధురంబు దు
ర్వారమదాష్టకాన్వితము
వారిజబంధుసుధాంశునిగ్రహో
దారవిధుంతుదగ్రహవి
ధాముహుయూర్ధ్వదిశాప్రసారణ
స్ఫారకరాంచితంబు నగు
సామజరాజముఁ గాంచి రయ్యెడన్. 281

ఆ. ఆమదావళంబు నాధోరణప్రియ
త్నమున దానవారి దానవారిఁ
దడిపి బృంహితములఁ దారాపథం బెల్లఁ
బగుల నెదిరి మీఁది కెగయుటయును. 282

క. పుష్కరనయనుఁడు నిజకర
పుష్కరమునఁ గుంభమధ్యమునఁ బొడువ వెసన్
బుష్కరమార్గమునంటన్
బుష్కర మెగయించి తుండి భూస్థలి మొగ్గెన్. 282

చ. వెఱ పొకయింతలేక యదు
వీరుఁడు వారణఘోరదంతముల్

పెఱికి తదీయపాలకునిఁ
బీఁచమడంచి నిశాటకోటి నం
దఱఁ దెగటార్చి యన్నయును
దాను మహోద్ధతి రంగభూమి న
త్తెఱపి నెదుర్చుమల్లుల వ
ధించి వసించిరి తద్ధరాస్థలిన్. 284

వ. ఇట్లల్పమృగంబుల సింహంబులుంబోలెఁ జాణూరముష్టి
కుల మడియించి రనంతరం బాపౌరులు వారల నుద్దేశించి.

ఉత్సా. వీర లాశ్వినేయు లొక్కొ విధుదినేశమూర్తులో
మారకోటిసుందరులొ ప్రమత్తనాగయాను లా
భీరవీరు లిట్టివారె పృథ్వి నెన్న నిమ్మహా
పూరుషు ల్దలంప నాదిపూరుషోత్తమాకృతుల్. 286

మ. అని చంద్రోదయఘూర్ణమానజలధి
వ్యాఘోషలీలన్ జనుల్
ఘనులం దాలఖగాంకులం బొగడ న
క్కంసుండు హింసామతిన్
దనయోధావళిఁ జీఱి యీకుమతులన్
ఘట్టించి వే త్రోయుఁ డీ
వనసంచారులు మత్సమీపమున ని
ల్వం బాత్రులే కుత్సితుల్. 287

చ. అన విని దండతాడితమ
హాహి తెఱంగునఁ గ్రోధియై జనా
ర్దనుఁడు తనుర్వ వెసం గదియఁ
దావకృశానునిలీల వచ్చి న
య్యనఘునిఁ గంసుఁ డుగ్రనిశి
తాసిఁ జలంబున వైచె వైవ దా
నిన కొని వానిమస్తకము
నెట్టన దున్మెంచె సరోజనాభుఁడున్. 288

వ. అంత. 289

క. నీరదవర్ణునిఁ బొడుచు
శారదనారదపటీరచంద్రాంశుసుధా
పారదనిభశుభవర్ణుఁడు
నారదముని నింగి నిలిచి నాట్యము సల్పెన్. 290

క. మధురాపురభేదనమున
మధుసూదనుఁ డుండె జనకమాతృయుతుండై
మధురత బాంధవులం గా
మధురభిమతధనవితీర్ణి మహిమఁ దనుపుచున్. 291

సీ. అంత జరాసంధుఁ డాకంసవధయు శ్రీ
పతి వసుదేవునిసుతుఁ డగుటయు
నిఖిలరాక్షసకోటి నెఱిఁ గూల్చె ననియు నా
రదమునివలన సర్వంబు నెఱిఁగి

యేను మున్నుగఁ గృష్ణు నెదిరించి గెల్చిన
రాక్షసనివహంబు బ్రిదుకఁ గాంచు
నని తలంచుచు ననేకాక్షౌహిణీపరి
వృతుఁడై బలోద్ధత శ్రేణుపటలి
కదిసి మిన్నును మన్ను నొక్కటిగ నదుక
దనుజవంశాటవీచ్ఛిదాదక్షరూక్ష
నందనందనపరశువు నవ్యసమర
శాణమున వాఁడి గావించుజాడ నరిగె. 292

వ. ఇట్లరిగి మథురాపురంబు నిరోధించె నంత. 293

తే. ఫలము దునుకలు చేసి సపత్ను లిరువు
రొకట భక్షింప మానవశకలయుగము
గలిగె జర యనునది వానిఁ గలయ నదుక
నట జరాసంధుఁ డనునాఖ్య నమరె నంత. 294

వ. అని నారదమునీంద్రుచే విని కృష్ణుండు. 295

ఆ. సింహబలుఁడు భీమసేనజరాసంధ
బకసుయోధనులు నపారబలులు
తుల్యసత్త్వు లగుటఁ దుర్యించు వీరల భీముఁ
డేను వీనిఁ దునుమ నేల యనుచు. 296

ఉ. రాముఁడు కేశవుండు మథు
రాపురి వెల్వడి యేఁగుదెంచి సు

త్రామముఖామరప్రహిత
ధన్వశిలీముఖమండలాగ్రము
ఖ్యామితదివ్యశస్త్రచయ
మక్షయతూణశతాంగసంగతిన్
వ్యోమపదంబునం డిగ న
యోన్నతిఁ గైకొని రుద్ధతక్రియన్. 297

చ. పరబలవార్ధిఁ జొచ్చి యరి
భంజను లుగ్రగదాప్రకాండశం
ఖరణనచక్రఖడ్గహల
కార్ముకముక్త మహాశరాహతిన్
హరుల మతంగజంబుల శ
తాంగములన్ భటకోటులం బొరిం
బొరి నుఱుమాడి రక్తజల
పూరనదుల్ పరగించి రుక్కునన్. 298

క. రంగస్థలిఁ దగునటులతె
అం గమరఁగఁ జిత్రవేషరాజితు లగుచున్
రంగద్గతిమాతంగతు
రంగశతాంగతతిఁ జదిపి రహి నాడి రటన్. 299

తే. కృష్ణకార్ముకనిర్ముక్త హేమపుంఖ
కాండములు వైరివీరనికాయకాయ

కాండములఁ జొచ్చు టొప్పెను జండలీల
వామలూరుతతుల్ సొచ్చుపాము లనఁగ. 300

తే. మత్తదంతావళములు తామరసరసి
నాడు తెఱఁగునఁ గ్రీడించి రమ్మహాత్ము
లరిభటాళి నిజాభిముఖ్యము భజించి
యగ్గిపైఁ బడుశలభంబు లట్ల మడియ. 301

వ. ఇట్లిరువదియక్షౌహిణుల నుగ్గాడి యంత భగ్నశాఖం
బైన వృక్షంబునుంబోలె నున్న జరాసంధునకుఁ గవిసి
ఘోరయుద్ధం బొనర్చి రందు బలుండు హాలముసలం
బులు పూని వానిం జెగటార్ప నుంకించి గగనవాణిచేత
నివారితుండై వాని విడిచి విజయంబు గైకొని పురంబు
ప్రవేశించె నంత. 302

తే. ఆజరాసంధుఁ డెప్పటియట్ల బలము
లెక్కుడుగఁ గూర్చుకొని యిర్వదొక్కమాఱు
సమర మొనరింప సైన్యంబు సమయఁజేసి
యతని నొక్కనిఁ బోనిచ్చు నచ్యుతుండు. 303

వ. ఇట్లు ధారుణీభారంబు నివారించుచు వారిజాక్షుండు
మధురానగరంబున నున్నంత నొక్కనాఁడు నారదుండు
కాలయవనునియొద్దకుం జని యతనిచేఁ బూజితుండై
యిట్లనియె. 304

క. జనకుఁడె గురుఁడుం దైవము
జనకుఁడె సద్బాంధవుండు జనకాజ్ఞాపా
లన మొనరించుచు మెలఁగిన
యనఘాత్ముఁడు పుత్త్రుఁ డనఁగ నలరుం ధరణిన్. 305

ఆ. క్షితి నపుత్త్రకునకు గతిలేదు సౌఖ్యంబు
నొందఁ డెందునైన నిందఁ జెందుఁ
బుత్త్రవంతుఁ డఖిలపూజ్యుండు వానికి
నిదియె త్రిదశలోక మెఱిఁగికొనుము. 306

ఉ. యాదవు లాత్మవంశగురు
నాథ్యుని గర్గమునీంద్రుఁ జూచి యి
వ్వేదజడుండు షండుఁ డవ
విత్రితగాత్రుఁడు వీనిముట్టఁగాఁ
గాదు నిరర్థకుం డఖిల
కర్మబహిష్కృతుఁ డంచు నార్యమ
ర్యాదఁ దొఱంగి మత్తు లయి
హాస్యరసోక్తిఁ దిరస్కరించినన్. 307

వ. ఇ ట్లవమానితుండై. 308

క. గర్గుం డాయాదవులన్
దుర్గుణవంతు లని వారిత్రు ళ్ణఁప జగ
త్సర్గస్థితిలయకారణు
భర్గున్ మది నిల్పుకొని తపం బొనరించెన్. 309

తే. దినదినము లోహచూర్ణంబుఁ దినుచు నిట్టు
లుగ్రతప మాచరింపఁగ నుగ్రుఁ డింపు
దవులఁ బ్రత్యక్ష మగుచు యాదవులఁ దుంచు
నాత్మజు నొసంగె నమ్ముని యాత్మఁబొంగ. 310

క. గర్గుం డట దాసీసం
సర్గం బొనరింప నీవు జనియించితి దు
ర్మార్గుల యదుకులజన్ముల
దోర్గర్వ మడంగఁజేయ ధూర్జటికరుణన్. 311

తే. అంత ననపత్యుఁ డగు నొక్కయవననృపతి
మనుప నటఁ గాలయవనసమాఖ్యఁ జెంది
తీవు జనకునియాజ్ఞ దదీయభక్తిఁ
జలిపి కీర్తి వహింపుము శాశ్వతముగ. 312

తే. యదుకులంబున శ్రీకృష్ణుఁ డనఁగఁ బుట్టి
మథుర నున్నాఁడు దానవమదవిభేది
కంసుఁ దునిమె జరాసంధుగర్వ మడఁచె
నిపుడు శిశుపాలుఁ డెగటార్ప నిచ్ఛగించె. 313

వ. యాదవవినాశంబునకు గర్గునివలన జనియించిన మహా
బలుండవు యాదవులు మథురాపురంబునఁ గృష్ణపాలి
తులై యున్నవారు వారిని జయింపు మని చెప్పి నార
దుం డరిగిన. 314

చ. యవనుఁడు క్రోధదీప్తుఁ డయి
యావనవీథులు మూఁడుకోట్లతో
జవగతి వచ్చె సాగరము
చందమునన్ మథురాపురంబుపై
నవల జరాసుతుండును మ
హాబలసంవృతుఁడై కడంగి వె
న్దవులఁగ సర్వయాదవక
దంబములం దమియించునీసునన్. 315

సీ. అతఁడు గర్గాచార్యసుతుఁ డుగ్రుఁ డనుచు శ్రీ
ధవుఁ డాత్మ నెంచి యుద్ధవునిఁ జూచి
విప్రకోప మనిష్టవిధికి హేతువు పరి
హాసంబు సేయంగ నగునె వారి
యాదవు లెఱుఁగక యపహసించిరి గర్గ
నాయన కోపాగ్ని యవనరూప
మున వచ్చె నే వీనిఁ దునిమినఁ గినియు న
మ్మునివరుం డిఁక వీనిఁ దునుమకున్న
యాదవులఁ బిల్కుమార్చు నీయవనుఁ డేచి
యాజరాసుతుండును వచ్చి యాజి కొనరె
దీని కెయ్యది నీతి చింతింపు మనిన
నుద్ధవుం డిట్టు లను మధురోక్తు లమర. 316

దేవా నీవెఱుంగనియర్థం బెయ్యది భవత్సన్నిధానంబున

నమరాచార్యుండును బలుక సమర్థుండె యైననుం జెప్పెద.

ఆ. నీలవర్ణ మధుర నీ వుండి యీరాజ
తనయుతోడఁ బోరఁ దగవు గాదు
కాలయవను నీవు ఖండింప వలవదు
గర్గకోపవహ్ని గలయు నలము. 318

వ. పదంపడి చేయవలసిన కార్యంబు సేయుం డనిన మెచ్చి
యుద్ధవునిఁ దనబహిఃప్రాణం బని మన్నించె నంత. 319

చ. వననిధిమధ్యదేశమున
ద్వారక యన్ పురి సంఘటింపు మీ
వని యదునందనుండు దన
కానతియిచ్చిన విశ్వకర్మ య
వ్వననిధినూత్నరత్నము ల
వారణఁ గైకొని చిత్రలీల నే
పున రచియించెఁ బట్టణ మ
పూర్వతరం బయి డంబు మీఱఁగన్. 320

చ. అది తగు దేవదానవదు
రాసదహాటకవప్రదీప్రముగ్
సదనమణిప్రభా స్తమిత
సాంద్రనిశాతిమిరక్రమంబు శా
రదశశికౌముదీవిశద
రత్నవితానవిరాజితంబు న

ఘ్యాదితరవిప్రభాచ్ఛమణి
పుష్కలతోరణమండితంబు నై. 321

క. స్వర్గమునకంటె మిగులు ని
సర్గవిభావైభవమున జనములు గొలువన్
వర్గత్రయి యరుదే యప
వర్గంబును సంఘటించు ద్వారక యెపుడున్. 322

ఉ. ఆపురిసౌధవీథుల వి
హారము సల్పు విలాసినీమణుల్
పాపలచేతినూనియల
పాటునఁ గాళిమఁజెందె నంచు న
భ్రాపగలోని పద్మరజ
మూశశిబింబముమీఁద రాచి తా
రేపున నీడఁ జూచుతఱి
నేమఱుపాటునఁ బోవు చంద్రుఁడున్. 323

తే. చంద్రశాలల విహరించు చంద్రముఖుల
జడలయందంబు వీక్షించి చంద్రసూర్యు
లడఁగి యడఁగియుఁ బోవుదు రప్పురమున
బహువిధుంతుదతనులతాభ్రాంతు లగుచు. 324

క. అరవిసోములు చనుటకు
ద్వారంబులు రెం డమర్చి వరణమున కలం

కారార్థంబుగ వెండియు
ద్వారద్వితయంబు త్రిదశవర్ధకి నిల్పెన్.

తే. యంత్రపాంచాలికాతతి కమరసతులు
గగనసరిదబ్జకలికలు గానుకిచ్చి
మేడలకుఁ జేర నవియు మాటాడకునికి
విన్ననై చన నగుదు రవ్వీటిసతులు.

చ. అరుణమయూఖబింబము ర
యంబున నంబరవీథి నేఁగఁ ద
త్పురవరసౌధకేతుహతి
పొందునఁ జిల్లులువోయెఁ గాని చో
నరు దగునట్టి ఘోరసమ
రావనియందు నవార్యశౌర్యులై
పరగిన యోధబృందములు
పల్మరు దూఱఁగ దారిగల్గునే.

మ. అగరూద్యద్ఘనధూపధూమ మిభచ
ర్మాచ్ఛాదనప్రక్రియన్
మిగులన్ స్వర్ణది శీర్షసన్నిధిగ నె
మ్మిన్ శోణమాణిక్యకుం
భగణప్రాంశురుచుల్ జటాపటలిగాఁ
బ్రత్యక్షభర్గాకృతిన్

మగరామేడలు తత్పురాంతరమునన్
భాసిల్లు నచ్ఛచ్ఛవిన్. 328

చ. పరిఘజలంబు లాడఁ జని
పన్నగకన్యలు దేలి యిచ్చు సుం
దరమణిహారము ల్గొని ము
దంబున సౌధము లెక్కి సౌరసుం
దరులకు నిచ్చి వా రొసఁగు
నాకమహీజసుమాళి భోగిసుం
దరులకు నిత్తు రిం పమరఁ
దత్పురకాంతలు మైత్రి పెంపునన్. 329

తే. తత్పురోద్యానవాటికాంతరమహీజ
వితతి యెప్పుడు సుమముల విఱ్ఱవీఁగ
మగుడ దోహదధూపము ల్మగువ లిడుదు
రాసకమినొక్కొ కడు ముగ్ధ లగుటనొక్కొ. 330

క. వరపద్మవితరణంబున
గురుకవితతి మనిచి మధురగుణసంగతిచే
సరసులు సరసులకెప్రియ సు
స్థిరగతిఁ బురి నమరు నచ్ఛజీవనమహిమన్. 331

వ. ఇట్లత్యంతరమణీయంబుగాఁ బురంబు నిర్మించిన. 332

తే. మధుర నున్నజనంబు లేమఱి సుషుప్తిఁ

యోగివంద్యుండు హరి నిజయోగమాయ
కానితిచ్చిన నద్దియును నట్ల చేసె. 333

వ. మధురావాసు లందఱు ద్వారకానగరంబున సుఖంబున నుండి రంత ననంతుండు జరాసంధునితోఁ బోర బలరాము నియోగించి తా నయ్యవనునిం దలఁపడి కొండొకదడవు సమరంబుసేసి యోడినతెఱంగునం బఱచి ముచికుందుం డను రాజర్షి నిద్రించుచున్న గుహఁ జొచ్చి యం దొక్కకోణంబున డాఁగి యుండె వాఁడును వెనువెంటన తగిలి యాగుహాలోని కరిగి నిద్రించుముచికుందునిం గాంచి ముకుందుండకాఁ దలంచి. 334

క. ఓరీ యాదవ నాతో
ఘోరాజి యొనర్చి యలసి కూర్కెదవే యి
ద్దారుణగుహ నాముందట
నేరీతిం బఱవవచ్చు నెఱుఁగవు కంటే. 335

క. అని నిజపదహతిచే న
య్యనఘునిఁ దాఁచుటయు నాతఁ డప్పాటన మే
ల్కని యలిగి చూడ వాఁ డం
తన భస్మీభూతుఁ డగుచు ధారుణిఁ ద్రెళ్లెన్. 336

ఉ. అంతట శంఖచక్రధరుఁ
డాయసముందఱఁ గౌస్తుభప్రభా

కాంతదిశాంతుఁ డై నిలువఁ
గన్గొని చాఁగిలి మ్రొక్కి లేచి దై
త్యాంతక కృష్ణ యాదవకు
లాంబుధిపూర్ణసుధామయూఖ శ్రీ
కాంత భవత్పదాబ్జములు
గాంచి కృతార్థుఁడ నైతి నీశ్వరా. 337

వ. అని వెండియు నమ్ముచికుందుండు. 338

తే. జలచరక్రోడహరివటుజామదగ్న్ని
కమలహితకులబలజినకల్కిముఖ్య
దివ్యమూర్తులు ధరియించి దితిజసమితిఁ
జమపుప్రోడవు నీకు మ్రొక్కెద ననంత. 339

క. వారిధరవర్ణ పరమో
దారా కుక్షిస్థలోక తామరసాక్షా
వారినిధిశయన హరి గిరి
ధీరా రక్షింపు మమ్ము దితిజవిపక్షా. 340

క. కంసాంతకాయ నిర్జర
సంసన్మకుటమణివిహితచరణాయ యదూ
త్తంసాయ మునిమనోబ్జర
రంసాభృంగాయ కృష్ణరాయ నమస్తే. 341

చ. అని వినుతింప మెచ్చి హరి
యమ్ముచికుందునిఁ జూచి నీమనం

బునఁ గల కోర్కెఁ దెల్పు మది
పొందుగ దుర్లభమైన నిత్తు నా
విని నిను నిట్లు గాంచియును
వెండియుఁ గోరెక యెట్లు గల్గు నో
వనజదళాక్షు డైన నప
వర్గ మొసంగి కృతార్థుఁ జేయవే. 342

వ. అనిన హరి యిట్లనియె. 343

తే. జ్ఞానమునఁ గాని ముక్తి పొసంగనేర
దీవు క్షత్త్రియుఁడవు మృగయావినోద
మహిమఁ బెక్కుమృగంబుల మన్నిగొంటి
వకట హింసాపరుండు మోక్షార్హుఁ డగునె. 344

తే. మద్యమాంసాశనులకుఁ బ్రిమత్తరాజ
తతికిఁ గైవల్య మబ్బునే ధర్మశీల
శాంతిదాంత్యాదియుతులకు సాత్త్వికులకు
నతులవైరాగ్యమతులకు నబ్బుఁగాక. 345

వ. అది గావున నాదర్శనంబు గల్గుటంజేసి నీకు జన్మాంతరం
బున ముక్తి గల్గు నని యానతిచ్చిన నమస్కరించి ముచి
కుందుండు బదరికాశ్రిమంబునకుం జనియె జరాసంధుం
డును హరిం బరాజితుంగాఁ దలంచి నిజస్థానంబునకుం
బోయెఁ గృష్ణుండును రామసహితుండై వచ్చి ద్వారకా
పురంబును బ్రవేశించె నంత కలహప్రియుం డైన నారదుం

డొక్కనాఁడు శిశుపాలునొద్దకుం జని సత్కృతుండై
యిట్లనియె. 346

చ. గుణవతియున్ మనోరమయు
గుర్వనుకూలినియున్ మనోజ్ఞభా
షిణియును సుందరాంగియు సు
శీలయు బాలికయుం బతివ్రతా
మణియును నైన భార్య గల
మానవుఁడే శుభవంతుఁ డట్టి ల
క్షణవతి లేని హీననరు
జన్మమునిష్ఫల మెన్ని చూచినన్. 347

సీ. వినుము కుండినపురంబున భీష్మనరపతి
పుత్త్రి రుక్మిణి యను పువ్వుఁబోఁడి
గలదు సాక్షాల్లక్ష్మికైవడి సర్వల
క్షణలక్షితాంగి యక్కాంతఁ బెండ్లి
యై కృతకృత్యుండ వగు మని నారదుం
డెఱిఁగించి చన నమ్మహీశుఁ డపుడు
బంధువర్గంబులఁ బనిచి యక్కన్నియ
నడిగించి తత్సోదరానుమతిని
నెల్లి లగ్నం బనుచు నిశ్చయించి కదలి
[illegible]

బలసి చనుదేర కుండినపట్టనంబు
చేరి వైవాహికోత్సవశ్రీఁ దనర్చె. 348

వ. నారదుండును రుక్మిణీదేవిసన్నిధికిం జని యిట్లనియె. 349

చ. తగినమగండు నీకు వని
తా మునితాపహరుండు కృష్ణుఁ డా
నగధరుఁ బూర్ణశీతకిర
ణప్రతిమాననుఁ బీతవాసు న
త్యగణితచిద్విలాసు జల
జాయతలోచను బంధమోచనుం
దగ వరియింపు మింక నొరుఁ
బాపకరుణ్ వరుఁ గోర నేఁటికిన్. 350

వ. అనిన విని రుక్మిణి మున్నె కృష్ణునిం గోరియున్నదిగావున
నద్దేవముని కిట్లనియె. 351

క. ద్వారకకుం జని నారద
సారదయాప్రేమ వెలయ జలజోదరుఁ గం
సారిం గృష్ణునిఁ గని నా
కోరిక వచియించి యతనిఁ గూర్పుము నన్నున్. 352

తే. ద్విరదపతిఁ గాచె వైకుంఠపురి వసించి
తనిపెఁ దలిదండ్రులను గంసుఁ దునిమి వైచి
రావణునిఁ ద్రుంచె జానకీరమణిఁ బ్రోచె
హరికి ననుఁ గాచు టరుదె సంయమివరేణ్య. 353

అని నిజకుచమధ్యస్థిత
ఘనముక్తాహార మపుడు కంజాక్షుని కి
మ్మని యొసఁగి యనుప నారద
మునియుం ద్వారకకు నేఁగె మోద మెలర్పన్. 354

నీరజబంధుబింబకమ
నీయతనుద్యుతి చెంగలింప న
న్నారదుఁ డేఁగుదెంచి యదు
నందనుఁ గన్గొని యర్ఘ్యపూజ లిం
పారఁగఁ గాంచి రుక్మిణికి
నాత్మఁ బొసంగినకోర్కెఁ దెల్పి తా
నారమణీమణిప్రహిత
హార మొసంగె నుదారవైఖరిన్. 355

హరియును గంఠదేశమున
నామణిహారముఁ దాల్చె రుక్మిణీ
తరుణిఁ గవుంగిలించినవి
ధంబునఁ దత్తరళోత్తమంబు త
ద్గురుకుచకుంభసంకుమద
కుంకుమపంకసుగంధబంధుర
స్ఫురణము నొందుటన్ విరహ
పుష్కలతాపము దీఱఁజేయఁగన్. 356

ఉ. ఆమునివర్యుఁ డంత జల
జాయతలోచనుతోడఁ బల్కె న
బ్భామిని నగ్రిజుండు శిశు
పాలుని కీయఁ బ్రతిజ్ఞసేయఁ దా
నామున నట్ల పెండిలికి
నాయితమై యతఁ డేఁగె నోయదు
గ్రామణి సంతసంబున జ
రాసుతముఖ్యనృపాలకోటితోన్. 357

తే. దేవ యాచంద మెఱిఁగి యాదేవి యొక్క
పలుకు నీ కెఱిఁగింపంగఁ బనిచె ననిన
హరికి నప్పల్కు వినుతమి యలమెఁ బతికిఁ
దరుణిపలుకులు భువిసుధాధార లగుట. 358

సీ. దండకాటవిలోన దయ నానతిచ్చిన
పలుకులు వాటింపు పద్మనాభ
కులదేవయాత్రకై గుడికి నేతెంచి నే
నంబికఁ బూజింతు నప్పు డరసి
కడిఁది సింగము జంబుకమ్ములఁ జోఁదోలి
యాత్మభాగము గొనునట్ల వచ్చి
భూపాలకుల నెల్లఁ జోఁద్రోలి నన్నుఁ బ
రిగ్రహింపుము దేవ రేప వచ్చి

యనుచు సద్దేవిసందేశ మమరమౌని
దెలుపఁ బులకాంచితాంగుఁడై జలజనేత్రుఁ
డపుడు గరుడనిపై నెక్కి యతఁడుఁ దానుఁ
జనియెఁ గుండినపట్టనంబునకుఁ బ్రీతి. 359

తే. అంత బలరాముఁడును జతురంగసైన్య
కోటి గొలువఁగ వెన్నునిఁ గూడ నరిగెఁ
గృష్ణుఁ డవ్వార్త యపుడు రుక్మిణికిఁ దెలుప
నారదునిఁ బంచి కుండిననగరి సొచ్చె. 360

క. వనజేక్షణునకు నెదురుగఁ
జని తోడ్తెచ్చెన్ విదర్భజనపతి వినయం
బునఁ దనుఁ గృతకృత్యునిఁగా
మనమునఁ దలపోయుచును సమగ్రప్రీతిన్. 361

సీ. అభ్రంకషస్ఫటికాశ్మవప్రంబుచే
విధుమణిప్రాసాదవితతిచేత
జాతరూపనిబద్ధసదనబృందంబుచే
నవ్యముక్తావితానములచేత
నాగవల్లీదళపూగీఫలాళిచే
రమణీయమణితోరణములచేత
బహుళవస్తుసమృద్ధిపణ్యవీథికలచేఁ

నందనోద్యానతులితవనముల చేత
నమితచతురంగవాహినీసమితి చేతఁ
దత్పురమతల్లి సురపురితల్లి యనఁగ
నంత యదుకాంతు నద్భుతాకాంతిఁ జేసె. 362

తే. దేవమునియును రుక్మిణీదేవితోడ
దేవదేవుఁడు వచ్చినతెఱఁగుఁ జెప్పి
హర్షవారిధి నోలార్చె నంతఁ బౌర
తరుణు లుత్కంఠ గదుర సౌధమ్ము లెక్కె. 363

ఉ. శ్యామలకోమలాంగు జల
జాతదళాయతనేత్రుఁ గౌస్తుభ
శ్రీమణిశోభితుం బురుష
సింహునిఁ గాంచనవాసు వీరల
క్ష్మీమహనీయుఁ గృష్ణుఁ గని
శ్రీరమణీమణిఁ బోలు రుక్మిణీ
కామిని కీవిభుండు దగుఁ
గాంతయు నీతనిపత్ని గాఁదగున్. 364

తే. ఇద్దఱకుఁ దుల్యసౌందర్య మెంచిచూడఁ
దగినదాంపత్య మిదియ యుద్ధరణిలోన
నీసతీమణిరూపవిలాసలక్ష్మి
కితఁడె తగినమగండు పర్వేందువదన. 365

వ. అని చెప్పికొని రంత హరిరాక విని రాజు లెల్లరు రుక్మి

ణీహరణంబునందు నిరాశులై రి హరియును రుక్మిణిచేసి
నసమయంబు ప్రతీక్షించుచుండె నంత. 366

ఉ. ఆమఱునాఁడు రుక్మిణియు
నర్హావిధిం గయిసేసి యుబ్బునం
గాముని పూజ్యరాజ్యరమ
కై వడి వచ్చెఁ గడానిపల్లకిన్
సామజరాజవాజిభట
సంఘ మసంఖ్యము గొల్చి రా సఖీ
స్తోమసమేతయై త్రిపుర
సుందరిమందిరసీమ చేరఁగన్. 367

సీ. పూర్ణచంద్రోదయఘూర్ణమానార్ణవ
ధ్వనుల వాదిత్రనిస్వనము లెసఁగఁ
బణ్యపుణ్యాంగనల్ ప్రస్తుతు లొనరింప
నన్యోన్యసమ్మర్ద మరయ కాత్మ
సుందరవదనారవిందవీక్షానంద
కందాత్ము లగునృపనందనాళి
కట వేత్రహస్తప్రహారవారచ్ఛిన్న
హారముక్తామణుల్ తార లట్లు

వింత గొలుపంగ నయ్యదుకాంతుఁ దనదు
స్వాంతమున నిడి కేలీనితాంతమున

గాంత వచ్చె సఖీజనాక్రాంత యగుచుఁ
గాంతతరలీలఁ గంతుపూబంతివోలె. 368

క. దేవళము సొచ్చి యపు డ
ద్దేవి యుచితనియతి వెలయ దృఢతరభక్తిన్
దేవోపచారముల న
ద్దేవిం బూజించి ప్రస్తుతింపందొడఁగెన్. 369

చూర్ణిక. జయజయానితంబబింబలంబిసింహికాననద్దనభ్రమభృ ద్వేణీబంధనిధ్యానయోగసముద్వేగ సమాకులగళత్సుధా రసవతంసితసుధామయూఖరేఖాంశుసంవృతమేదురమేచక కచనిచయభారే ముఖారవిందసౌందర్యకల్లోలినీవలమాన మీనమిథునవిలాస విలోల కర్ణాంతాయతనయనతరంగిత కరుణాసారే సమంతతోవృతకేశపాశధ్వాంతసంతానాభి యాతిప్రతిబద్ధతరుణారుణారుణకిరణోత్తమ లీలా లసత్సీ మంతసిందూరరేఖాపరిధానే, బంధూకప్రసూనారుణ పరిధానే, రాకాశశాంకవిజయనిజసుషమాసమాహృత తత్కీర్తిప్రతాపడంబరవిడంబినాసామౌక్తికశోణమాణిక్య తాటంకప్రభావిభాసితవదనే, సారఘనసారవీటికాపాటల దాడిమీబీజ విలాస భాసురరదనే, ఆతామ్రరదచ్ఛదా భరణచ్ఛవిచ్ఛటాన్యక్కారాంగీకృత పార్శ్వద్వయసేవక భావప్రవాళపల్లీతల్లజ శంకాకృదభంగుర పాటలిమ రంగ న్మృదులబాహాలతాకలితే, వరాభయపాశాంకుశవత్కర

తామరసాతిలలితే, సాధకయూథదారిద్ర్యవిద్రావణానల్ప విశుద్ధైశ్వర్యకల్పనాకల్పవల్లీమతల్లికే, జంభారికుంభికుంభగరిమకుచకుంభభారనమత్సదసన్మధ్యవల్లికే, గభీరనాభీసరోవరశ్యామరోమావళీకుల్యాసముద్ధూతడిండీరఖండమండలీసౌభాగ్యసందేహకృత్తారహారభూషితే, హ్రాల్లేఖామనుపఠనతత్పరమునిజననమస్యాతోషితే, అనంగమంగళశంఖలావణ్యధురంధరబంధురకంధరాబద్ధదేవచ్ఛందాదిముక్తావళీసమ్మిళితమాంగళ్యసూత్రే, పత్రపాశ్యాగ్రపద్మరాగమణిప్రసరత్ప్రభాభ్రమదకోకనదచ్ఛాయాసముద్దీపితనిటలభాగాంచన్నేత్రే, రత్నాకరమేఖలాగరిమధురీణశ్రోణిఫలకసమంచితరత్నాకరమేఖలాధాళధళ్యరుచికమనీయే, చంద్రికాదరహాసభాసురముఖచంద్రశోభారమణీయే, స్తంబేరమశుండాదండవైరనిర్యాతనార్థనిజరూపవైభవసమాత్తతద్విజయవిభాసిసుస్నిగ్ధరంభాస్తంభసముల్లసదూరులతే, సహస్రదళకమలమధ్యాధ్యాసీనసదాశివయుతే, జగత్త్రియవిజయోద్యమమకరపతాకశోణమణితూణవిభ్రమభృన్మంజుజంఘాప్రకాండే, చండముండాద్యఖండాఖండలారిచండదోర్దండఖండనప్రవీణబాణకాండే, పురందరసుందరీముఖ్యబృందారకదారబృందచికురనికరఘటితరాజీవరాగమణిగణనీరాజితాంఘ్రినీరజాతగుంజన్మంజుమంజీరవిరాజితే, ద్వాదశదళాంచదనాహతకమల

సపర్యాచతురసమయమతనిరతపరిపూజితే, కలకంఠకుల
కంఠ కాకలీచంచత్పంచమస్వరప్రపంచితవిపంచీక్వణనతా
లోద్భేదరణన్మణికంకణాంకితకరసరసిజకాంతికాంతే, యో
గీంద్రస్వాంతైకనిశాంతే, సుధాసింధుమధ్యభద్రకల్పద్రుమ
రాజిరాజన్మణిద్వీప చింతామణి సుందరమందిర విహారిణి,
శుంభనిశుంభ విదారిణి, శశ్వదనశ్వరవిలాసరంజితమహే
శ్వరి, సకలభువనేశ్వరి తే నమస్తే నమస్తే నమః. 370

ఆ. అనుచుఁ బ్రస్తుతించి యార్య! నాకార్యంబు
సంఘటింపు మనుచుఁ జాఁగి మ్రొక్కి
కుండినేంద్రతనయ గుడిలోన వెలువడి
వచ్చె మెచ్చి యెల్లవారుఁ జూడ. 371

క. అటమున్నె రామకృష్ణులు
చటులధ్వజినీకదంబసహితు లగుచు న
చ్చట నిల్చిరి ద్విరదసము
త్కటగతిఁ దదాత్మజకన్యకాగ్రహణేచ్ఛన్. 372

ఆ. తరుణి మరలి వచ్చుతఱిఁ జూత మనుచు రా
జన్యు లెల్ల నాత్మసైన్యసమితి
గొలువ నిలిచి రంత మెలుపుగఁ దొలకరి
మెఱుపుచంద మమర మెలఁత వచ్చె. 373

మత్త. వ్యోమయానము లెక్కి నిర్జర
యూథముల్ గగనస్థలిం

బ్రేమ నిల్చి కరస్ సురారివి
భేది కృష్ణుఁడు రాజక
న్యామణిన్ వెసఁ బట్టి తెచ్చి శ
తాంగసంస్థితఁ జేసె న
బ్భూమిపాలకు లెల్ల చిత్రిత
పుత్త్రికాకృతి నుండఁగన్. 374

ఉ. అప్పుడు చూచి భూమిపతు
లాత్మలఁ గ్రోధ మబాధలీలచే
నుప్పతిలంగ యాదవుఁ డ
యో నృపకన్య గ్రహించె బల్మి నే
మిప్పుడ వీనిఁ జుట్టుకొని
యీ తరుణిన్ విడిపింపకున్న-చో
నొప్పమి వచ్చు నుగ్రరణ
యోధుల కూరకయుండఁ జెల్లునే. 375

క. గెలిచిన భీష్మకకన్యక
గలుగున్ మడసినను దివిజకాంతలతో ని
చ్చలు చెలిమి గలుగు మనకిఁకఁ
దలఁకఁగ నేమిటికి శూరతరులకు ననికిన్. 376

తే. సమర మొనరింపఁ జాలని క్షత్త్రియుండు
సాత్మకర్మంబు సల్పని యవనిసురుఁడు

కడిఁది పరలోకసౌఖ్యంబుఁ గాంచలేరు
వసుధ నిర్గంధకుసుమముల్ వార కారె. 377

వ. అని సమయంబు చేసికొని యుద్ధంబునకుఁ గవిసి రంత. 378

తే. బలుఁడు కృష్ణునిఁ జూచి యుప్పడఁతిఁ గొనుచు
నీవు ముందఱ నేఁగు మే నిపుడు వీరి
గర్వ మడఁచెద లాంగలాగ్రప్రహతుల
గోరఁ జీరెడు పనికిని గొడ్డలేల. 379

సీ. అని పల్కునంతలో నభియాతివీరులు
గదిసి గదాశూలఖడ్గబాణ
హతుల నొంచుచుఁ జుట్టు నలమిన బలకృష్ణు
లాబలంబులతోడ నని యొనర్చి
యందఱఁ దెగటార్చి యట జరాసుతశిశు
పాలాదినృపతులఁ బాఱఁ దఱిమి
రంతభీష్మకనందనాగ్రణి రుక్మిఁ డ
య్యదుపతిపై రోష మడర నలిగి
బవర మొనరింప దేవకీపట్టి వాని
గర్వ మడఁగించి పెడకేలు గట్టివైచి
విశిఖ మొక్కటి గొని వాని విశిఖుఁ జేసెఁ
జెలునగవు మోముఁదమ్మిపైఁ జిగురులెత్త. 380

వ. అప్పుడు రుక్మిణీదేవి హరి హానిప్రాణంబుల కలుగు నని
శంకించి యిట్లనియె. 381

తే. ఈతఁ డపరాధి యగు నైన నితని మనిచి
భ్రాతృభిక్ష నా కొసఁగుము పద్మనేత్ర
సాపరాధుల రక్షించు టరుదు గాక
యనపరాధుల రక్షించు టవని సరుడె. 382

క. అని రుక్మిణి ప్రార్థింపఁగ
వనజాక్షుఁడు వల్కె నీని వైరూప్యయుతున్
గొనిచనియెద ద్వారకలో
ఘనతర కేలీమృగంబుగాఁ జేయుటకున్. 383

క. పాలసుఁడై యీతఁడు శిశు
పాలునకున్ హితముఁ గూర్చి పలుమఱు నన్నున్
గేలి యొనరించె నైనను
బాలింపుదు నీని నీదుప్రార్థన నబలా. 384

వ. ఇట్లు పల్కుచుండె నంత. 385

చ. హలియును నంతలోన నభి
యాతిబలంబులఁ బిల్కుమార్చి యా
జలజదళాక్షుఁ జేరఁ జని
చయ్యన రుక్మినిఁ గాంచి కృష్ణ యి
బ్బలియుని నీగతిన్ వికృత
భావునిఁగా నొనరింపఁ జెల్లునే
యులిపి నటంచు బంధనము
లూడిచె సాంత్వనపూర్వకంబుగన్. 386

వ. ఇంక హరితోడ నెన్నండును విగ్రహింపకు మని యనిపిన
వాఁడునుం బోయె నంతఁ గృష్ణుండు రుక్మిణీబలభద్ర
సహితుండై నిజబలంబులు గొలువఁ దనరాకకు నలం
కృతం బైనద్వారవతిం బ్రవేశించి కవిగాయకవంది
మాగధస్తుతిరవంబును శంఖభేరీమృదంగకాహళవీణావేణు
ప్రముఖవాద్యనిస్వనంబును నేకీభవింప నెడనెడ గణికా
సహస్రంబులు లాస్యంబు లొనరించుచు నేఁగుదేర
సురలు గుసుమవర్షంబులు వర్షింప నిజమందిరంబున కేఁగు
దెంచి దేవకీవసుదేవులకు నమస్కరించి రుక్మిణిం బరిణ
యంబు గాఁదలంచి యుండునంత. 387

సీ. పాకారిముఖ్యదిక్పాలకుల్ వసువులు
గంధర్వనాగయక్షవ్రజంబు
వామదేవవసిష్ఠవాలఖిల్యసనంద
నాత్రిగౌతమనారదాదిమునులు
నట మేనకానసూయారుంధతీముఖ్య
దివ్యపతివ్రతాస్త్రీగణంబు
చిత్రరేఖాసుకేశీపుంజకస్థలా
రంభాదినిఖిలాప్సరఃప్రతతియు

నవనిఁ గల రాజపుత్త్రులు నవనిసురులు.
తే. హరితలంపున వైకుంఠపురసమంబు

నిర్మలము విశ్వకర్మవినిర్మితంబు
నైన ద్వారక కేతెంచి రర్హగతుల. 388

అప్పుడు మహావైభవంబున గర్గాచార్యానుమతుండై
కృష్ణుండు రుక్మిణీదేవిం బాణిగ్రహణం బాచరించి యనం
తరంబ వైవాహికోత్సవదిదృక్షాసమాగతసురమునిభూ
సురభూపాలకాదిసకలజనంబుల జాంబూనదాంబరహార
మణిభూషణాన్నోదకాదిదానంబులఁ దృప్తులం గావించి
యుడుగర లొసంగి నిజస్థానంబుల కనిచి యంత. 389

హరుఁడును గౌరియుఁ మఱి హి
మాద్రియు మేనయు వార్ధియుఁ సరి
ద్వరయునుబోలెఁ గృష్ణుఁడును
వారిరుహాయతనేత్రి రుక్మిణీ
తరుణియు సంతతంబును ము
దంబునఁ గేళిరసైకలోలతం
గర మనురక్తి సౌఖ్యరమఁ
గాంచి వసించిరి ద్వారకాపురిఁ. 390

అనిన నైమిశేయు లనంతరకథావృత్తాంతం బెట్లయ్యె
నని యడుగుటయు. 391

దుగ్ధాంభోధినిషంగసంగతపలాం
ధోపిర*రక్తోర్మిసం

దిగ్ధాపాటలకైటభారిశర పృ
థ్వీభృన్మహాకార్ముకా
దృగ్ధామాహతసూనసాయక తను
శ్రీఖండపంకాంకిత
స్నిగ్ధస్వచ్ఛశరీరతోషితభవా
నీమానసాంభోరుహా. 392

చతుర్విధకందము.

గోరాజగమన దురితవి
దారా వారాశితూణ దక్షమఖారీ
తారేశమకుట హార ఫణి
హారా నీరేజకాండహర భవదూరా. 393

స్వాగత. ముగ్ధచంద్రధర ముక్తిద వ్యాఘ్రా
స్పృగ్ధరాపట విరించనశీర్ష
స్రగ్ధురీణ భవజాలతమిస్ర
ప్రాగ్ధరోదయవిభాకరమూర్తీ. 394

గద్య. ఇది శ్రీమద్గురుకరుణాతిశయలబ్ధకవితావైభవ
యీాదులపల్లి శంకరమంత్రితనూభవ సుధీజన
విధేయ భవానీశనామధేయప్రణీతంబైన
స్కాందపురాణంబున ధర్మఖండం
బను ప్రబంధంబునందు
షష్ఠాశ్వాసము.

శుభమస్తు

అవిఘ్నమస్తు

ధర్మఖండము

సప్తమాశ్వాసము

రమణీశ్వరనయనాం
భోరుహపరిపూజితాంఘ్రిపుష్కరనయన
శ్రీరంజితభువనౌఘ యు
మారమణీసంగతాంగ మల్లయలింగా. 1

అవధరింపుము వివిధపురాణకథాకథనప్రఖ్యాతుం డగు
సూతుండు శౌనకాదిమునుల కిట్లనియె నక్కాలంబున
సత్రాజిత్తుం డనురాజు సూర్యునింగూర్చి పరమదుష్కరం
బగుతపంబు సేయం దొడంగె. 2

అంబికయును భానుఁ డంబికాసూనుండుఁ
గొలుచువారలకును గోర్కు లొసఁగి
యామయంబు లడఁచి యంతరాయములఁ బోఁ
ద్రోలి మనుపుదురు విశాలకరుణ 3

ఆ. వేయిమాఱు లాదిగాయత్రి జపియింపఁ
దగు నుపాసకులకుఁ దత్పరమతి
నట్లు సలుపకున్న నమ్మంత్రితతి కుక్కు-
టాగ్రనిహితహేమమట్లు మఱియు. 4

వ. గాయత్రి జపియించి పదంపడి యిష్టమంత్రంబులు జపి
యించిన ఫలదంబు లగు ననంతరంబ హోమంబును విప్ర
సంతర్పణంబును జేయనగుం గావున సత్రాజిత్తుం డట్ల
తత్కర్మంబు లాచరించుచుం దపంబుసల్ప వరదాభయహ
స్తుండును శంఖచక్రాభిశోభితుండును హారకేయూరకిరీట
కుండలాన్వితుండును. హిరణ్మయతనుండును నగు
భానుండు ప్రసన్నుండైన దండప్రమాణంబు లాచరించి
యిట్లని స్తుతియించె. 5

సీ. గ్రహపతయే హేమకందుకరూపాయ
తిమిరహంత్రే జగద్దీపకాయ
పంకజబంధవే పంకజహస్తాయ
పద్మినీపతయే ప్రభాకరాయ
రవయే రమాధిపబ్రహ్మేశరూపాయ
పరమాత్మనే జగద్బాంధవాయ
శ్రుతిమూర్తయే జగద్ధితచరిత్రాయ ద్యు
మణయే చిదానందమందిరాయ

సమదమంధేహనాశాయ శాశ్వతాయ
సర్వకర్మౌఘసాక్షిణే శర్మదాయ
భాస్కరా యాంఘ్రిపద్మయశస్కరాయ
భానవే లోకచక్షుషే తే నమోస్తు. 6

ఉ. ఒక్కతురంగమంబు మఱి
యొక్కరథాంగము గల్గునట్టితే
రొక్కటఁ బిచ్చుకుంటతిర
మ్మోద్ధతి రొప్పఁగ నంబరస్థలిన్
మక్కువ నేఁగుచుఁ దివస
మానము తప్పకయుండఁ జేయునీ
యక్కజమైనవింతఁ గొని
యాడఁగ నెంతటివార మయ్యయా. 7

వ. అనుచుం బ్రార్థించిన నద్దేవుండును వరం బడుగు మను
టయు. 8

ఆ. అంగశోషణంబు లగువ్రతములు క్షితి
దానముఖ్యనిఖిలదానవిధులు
యాగయోగతతులు సన్నియుఁ బుత్త్రసం
జననపుణ్యమునకు సాటి యగునె. 9

వ. కావున సంతానం బొసంగు మన్నిన నట్లకాక యని ప్రసే
నుం డనుకుమారుని సత్యభామ యనుకన్యకను శమంత

కమణియును నిచ్చిన సత్రాజిత్తుండును లబ్ధమనోరథుండై
సుఖంబున నుండె నంత. 10

చ. నలినదళేక్షణుండు గణ
నాథునిఁ బూజ యొనర్చి సంతసం
బెలయఁగఁ దచ్చతుర్థినిశి
నిందునిఁ గన్గొని నిందియంబునం
గలఁగుచు దేవమానివరుఁ
గాంచి గణేశచతుర్థిఁ జంద్రునిం
బెలుచనఁ జూడఁగూడ దని
పెద్దలు పల్కి రదేమి తెల్పుమా. 11

తే. అనిన నారదుఁ డిట్లను నబ్జనాభ
యీగణేశచతుర్థి గణేశుఁ గొలువ
గరిమ నావత్సరమున విఘ్నంబు లణఁగు
నని గణేశుఁ బూజింపుదు రవనిజనులు. 12

చ. నలినదళాక్ష మున్ను గణ
నాయకుఁ డందఱుఁ జేయు భక్తిపూ
జలు గొని పాయసాన్నమును
శర్కరయుక్ మఱి లడ్డుకంబులున్
ఫలములు మోదకంబులు న
పారముగా భుజయించి యంతఁ దా

నలసత నేఁగె మోదకము
హస్తమునం గొని యల్లనల్లనన్. 13

ఆ. బొజ్జ మోవలేక పోవుహేరంబుని
దొసఁగుఁ గాంచి యచ్చతుర్థియందుఁ
దగఁ బ్రదోషవేళ నగియెఁ బక్కున హరి
ణాంకుఁ డపుడు హాస మాఁపలేక. 14

వ. అంత నేకదంతుండు నిజలంబోదరభారంబుఁ గాంచి నవ్వు
టగాఁ దెలిసి యామృగలాంఛనుం గని యోరీ సౌంద
ర్యగర్వంబునం గన్నులుగానక యపహాసించితివి గావున
నిన్నుం గనుంగొనినవార లపయశంబునం బొందుదు రని
శపియించె నంత నమరగణంబులు చంద్రశేఖరు సన్నిధికి
నేతెంచి యిట్లనిరి. 15

చ. కరివదనుండు శాప మిడె
కైరవమిత్రున కిప్పు డాతనిం
బోరిఁ గనుఁగొన్న దుర్యశము
వొందు మముం బరమేశ యూనిశా
కరుఁ డుదయింపకుండిన జ
గంబులు నాశము నొందుఁ గావునన్
స్థిరకరుణాప్తి నీయడరుఁ
దీటిచి ప్రోవుము మమ్ము నందఱన్. 16

హర్షపరవశు లగు నమ్మహర్షులకును
క్షణసమానాశులీల నాక్షణద వేగ. 22

వ. అంత స్నానసంధ్యాదికాల్యకరణీయంబులు నిర్వర్తించి సభకై కూర్చుండ వారలకడకు నారదమునీంద్రుం డేఁగుదెంచిన నందఱుఁ బ్రత్యుత్థానంబుచేసి యర్ఘ్యపాద్యాదిసత్కారంబు లాచరించి బహూకరించి సుఖాసీనుం గావించి రందు వసిష్ఠమునీంద్రుం డమ్మునీంద్రునితో ని ట్లనియె. 23

ఉ. ఎవ్వనియాశ్రమం బిది ము
నీంద్ర ! మహేంద్రభవనంబురీతిఁ దా
నివ్వసుధం గరం బలరె
నీడితసౌఖ్యరమాసమృద్ధిచే
నివ్వని విశ్వకర్మ రచి
యించెనొ కాక మయుం డొనర్చెనో
యవ్విధ మంతయుం దెలిపి
యందఱ కింపు ఘటింపఁజేయవే. 24

క. పదునాల్గులోకముల నిం
పు దలిర్పఁగ సంచరించుప్రోడవు నీకున్
విదితం బశేషవృత్తం
బది గావునఁ దెల్పు మివ్వనావనిమహిమల్. 25

వ. అని పలికి యంతియు కాదొక్కవింత విను మని యిట్లనియె.

క. అస్వప్నమానివర మా
సుస్వప్నములందు నొక్కశుభచారిత్రున్
భాస్వత్ప్రభుఁ గంటిమి రా
మస్వామిన్ మది భజించుమహితాత్మకునిన్. 27

శా. అక్షయ్యస్థితి రామనామజప మ
త్యాసక్తి మైఁ జేయుచున్
సాక్షాదగ్నియపోలెఁ గ్రాలెడు ముని
స్వామిం గృపం బ్రోవఁగా
సాక్షాత్కారముఁ జెందు రాఘవుని వి
శ్వత్రాణపారీణు భ
క్తక్షేమంకరుఁ గంటి మిందఱము మా
కన్నుల్ గడుం జల్లఁగన్. 28

వ. అని స్వప్నవృత్తాంతం బెఱింగించి వెండియు. 29

ఆ. అనఘ రామ రామ యనుమధురస్వరం
బిపుడు వినఁగ నయ్యె నివ్వనమునఁ
దజ్జపంబు సల్పుధన్యునిఁ బొడఁగాన
మఖిలతరువులందు నరసి యరసి. 30

ఆ. ఆమనోజ్ఞమృదురవాకర్ణనమునఁ బ్ర
మోదవార్ధిఁ దేలి మునిలలామ
యొండుచోటి కరుగ నుల్లంబు గొలుపక
యుండ యున్నవార మిందఱమును. 31

క. ధరఁ బుణ్యక్షేత్రమునకు
నరిగినగతి నలరె మానసాబ్జములు మునీ
శ్వర యివ్వని మును చూచిన
కరణిం గనుపట్టెఁ బ్రీతి గదిరె న్నాకున్. 32

వ. ఈకారణం బేమిటో యింతయుం దెలియ వివరింపు
మనిన నద్దివ్యముని యిట్లనియె. 33

సీ. ఎఱిఁగింతు మునులార యితిహాస మొక్కటి
శ్రోతల కత్యంతశుభకరంబు
సర్వార్థులకు నిఖిలార్థప్రదంబును
బుత్త్రార్థులకు బహుపుత్త్రదంబు
భుక్తిముక్తిప్రదంబు నపారసంసార
తరణంబు వినుఁడు చిత్తంబు లలర
మున్ను నేఁ గైలాసమునకు మహేశు జ
గత్పతి నభవు శంకరునిఁ జూడఁ

తే. గోరి యరిగితి నరిగి తద్ద్వారసీమ
నతులబలదీప్తులైన శశాంకమకుట
కింకరావళి వారింపఁ గెలన నిల్చి
యుంటి సమ్మోదమున నటు లుండునంత. 34

ఉ. శంకరకింకరాళి యొక
సత్పురుషుం గని పూజ సల్పి ని

శ్శంకఁ బ్రదక్షిణించి నుతి
సల్పి నమస్కృతిపూర్వకంబుగాఁ
బొంకముతో నతండు నొక
పుష్కరయానవరాధిరూఢుఁడై
శంకరసన్నిభుం డగుచు
శాంకరభూమికిఁ దాల్చె గ్రక్కునన్. 35

మ. అతనిం గన్గొని యాతఁ డెట్టిసుకృతం
బార్జించెనో యెట్టిసు
వ్రతముల్ సల్పెనొ శంభుకింకరు లుదా
రప్రీతి నర్చింప ను
న్నతిఁ గాంచెం దగు నంచు నెంచి తదనూ
నస్నిగ్ధతేజోబలో
ద్ధతికిం బ్రీతిలి మ్రొక్కి పల్కితి శతాం
తప్రీతి సంధిల్లఁగన్. 36

ఆ. ఓమహాత్మ యెట్టియురుతపం బొనరించి
తేమి పూజ సల్పి తెట్టితీర్థ
యాత్ర సల్పితివి కృతార్థుఁడవై యెట్టి
దాన మిచ్చి తీ వమానమహిమ. 37

క. * ఏసుకృతమహిమమునఁ గై
లాసావాసుఁడవై చెలంగితి విట ము

---

* ఏసుకృతమునం గైలాసావాసుఁడవై చెలంగి తీ విట — వ్రా. ప్ర.

న్నెసుకృతుల కైన శివా
వాసము దుర్లభము ప్రమథవర యూహింపన్. 38

క. ఘోరపిశాచనిశాచర
వీరులకుం గ్రూరులకును వీక్షింపఁగఁ జె
న్నారఁగ నంట నశక్యము
తారక శైలంబు ప్రమథతతికిం దక్కన్. 39

వ. నీ వేమి పుణ్యంబునఁ గైలాసయుతుండ వైతి వెఱింగిం
పు మనిన నాకు నతం డి ట్లని చెప్పె. 40

మత్త. ఏను పూర్వభవంబునందు మహీసురుండ ఖలుండ దు
ర్దానవస్తుతతిప్రతిగ్రహదర్పితుండ నిరాకృతిన్
మానిపుంగవ విప్రకర్మము మాని శూద్రకులోచితం
బైనధర్మమునం జరింతు దురంతదుష్కృతకారి నై. 41

తే. బంధకీతతసురతసంబంధపరతఁ
బతితపాషండదుర్జనప్రతతిఁ గూడి
సతతవృజినద్రుషండవసంతమూర్తి
నగుచు విహరింతు నార్యులు నను నగంగ. 42

క. ఈరీతిఁ గల్మషంబు ల
పారముగా నాచరించి పదపడి నేత
త్కారణమునఁ గిటికరటి
క్రూరశునకజనిశతాప్తిఁ గొఱలితి ధరణిన్. 43

మత్త. ఘోరజన్మము లెత్తి యాగతిఁ గుంది కర్మవశంబునన్
దూరసంచరణాతిశక్తియు దూరదృష్టియుఁ గల్గి చె
ల్వారుగృధ్రమనై జనించితి నంత నోమునిముఖ్య త
ద్దారుణాకృతిఁ గాంచి భూతవితానముల్ వెఱఁ గందఁగన్.

వ. అంత ననేకకాలంబు గడచినయనంతరంబున. 45

తే. ఆమిషార్థినై ఘోరవనాంతరమున
కరిగి యచ్చట నాహార మబ్బ కునికి
క్షుత్పిపాసలచేఁ గడుఁ గుంది యంత
నొక్కదేవాలయమునకు నొయ్యఁ జేరి. 46

మాలిని. ధవళఖగవిభాస్వద్వజ్రలేపస్ఫురత్త
ద్భవభవనసమంచ ద్భర్మకుంభంబుపైఁ బ్రా
గ్భవకృతసుకృతౌఘప్రౌఢిమై నెక్కి యం దా
సవిధవివిధతిర్యక్సంతతిం జూచుచుండన్. 47

ఉ. ఆసమయంబునందు మృగ
యారతిచే నొకలుబ్ధకుండు బా
ణాసనబాణపాణి విల
యాంతకుఁ బోలికి నేఁగుదెంచి యు
ల్కాసదృశాశుగంబునఁ జ
లంబున నేసె మహేశ్వరాలయా
ధ్యాసితశాతకుంభకల
శాగ్రసమాశ్రితతద్విహంగమున్. 48

క. వ్యాధధనుఃప్రేరితశర
బాధఁ గలఁగి పూర్వపుణ్యపరిపాకమునన్
క్ష్మాధరపుత్రీశమహా
త్సేధాగారంబుచుట్టుఁ దిరిగితిఁ బెలుచన్. 49

ఆ. అటఁ బ్రదక్షిణత్రయానంతరమున న
ప్పక్షితనువుఁ దొఱఁగి యాక్షణమున
దివ్యతనువుఁ దాల్చి దివ్యగంధాంబర
భూషితుండ నైతి బుధులు వొగడ. 50

వ. ఇట్లు బలాత్కారకృతశివప్రదక్షిణభావంబున నప్సరోగణసంకీర్ణంబైన దివ్యవిమానం బారోహించి తేజఃపుంజరంజితసకలదిఙ్మండలుండనై గంధర్వగానంబు వినుచు విద్యాధరకదంబంబులు గొలువ నాకలోకంబునకుం జని పురందరాదిబృందారకబృందంబులచేతం బూజితుండనై చిరాయు వనునామంబున ననేకకాలం బందు వసియించితి ననంతరంబ యొక్కనాఁడు ప్రసంగవశంబున దివస్పతి వాచస్పతి కిట్లనియె. 51

మ. అతులానందకరంబు నందనవనం
బారామ, మీఁదేవతా
ప్రతతుల్ గింకరు, లద్రిభేది పవి శ
స్త్రం, బీశచీదేవి మ

త్సతి, స్వర్గంబు పురంబు, సద్గురుఁడ వెం
చ న్నీవు నా కిట్లు శా
శ్వతసామ్రాజ్యయుతుండ నేనకద జీ
వా యీత్రిలోకంబునన్. 52

క. అనవుడు నీయైశ్వర్యం
బనిత్యతాహేతువునఁ గ్రియాజనితముగా
ననుమేయింపం దగినది
ఘనవాహన యనుచు నతఁడు గ్రమ్మఱఁ బలికెన్. 53

వ. అప్పలుకులు విని యైశ్వర్యతారతమ్యగణనాప్రసంగంబున సభ్యులకు వివాదం బైన నీవివాదశాంతిఁ గోరి పురోహితబోధితుండై పురుహూతుండు సభ్యులుం దానును మత్సన్నిధి కేతెంచి తద్వృత్తాంతంబు వివరించిన సకలశాస్త్రసమ్మతంబుగా నే నిట్లంటి. 54

క. పొందుగ విభవంబు క్రియా
బృందజ మస్థిరము శక్ర పృథుచైతన్యా
*నంద మొకటియు నకర్మజ
మిం దనుమేయంబుగా దహీనప్రౌఢిన్. 55

సీ. దృశ్యత్వకారణస్థితిచేత నఖిలంబు
నస్థిరం బగు నమరాధినాథ

* (1) నంద మొకటియుకర్మజ, మందనుమేయంబు—అని యొక వ్రా. ప్ర.
(2) నందం బొకటియుకర్మజ, మందనుమేయంబు—అని తక్కిన వ్రా. ప్ర.

పదుమువ్వురింద్రుల ప్రకటితైశ్వర్యంబు
గనుఁగొనినాఁడ నాకన్ను లలరఁ
నంతంత కనువయ్యె నవలి శకు్రలసిరి;
యాద్యశక్రునిసతి మైనశచికిఁ
బరిచారికాకృతిఁ బరగ నిప్పటి శచి
యిది యంతయును నాకు విదిత మయ్యెఁ

తే. గాలయుగధర్మభేదముల్ గలుగు నిట్ల
యప్పుడప్పుడు ప్రాణుల కదియె *యిచటఁ
బరమసౌఖ్యంబుగాఁ గనుపట్టుచుండు
ననుచుఁ బల్కిన విని యిందు్రఁ డనియె మరల. 56

తే. ఇవ్వివాదంబు శాంతించె నింక నొకటి
యడిగెద శివప్రదక్షిణం బాచరించి
యేఫలము గాంచు మనుజుఁ డహీనఫణితిఁ
దెలిపి యీసంశయం బెల్లఁ దీర్పు మనఘ. 57

వ. అనిన నే నిట్లంటి. 58

ఉ. ఏ మును గృధ్రదేహి నయి
యీశ్వరమందిరసత్ప్రదక్షిణం
బామెయి వ్యాధబాధితుఁడ
నై యొనరించితిఁ దానఁజేసి నే

* యచట—వ్రా. ప్ర.

నీమెయి దాల్చి యిందు వసి
యించితి. నింపమరం జిరాయు వ
న్నామముతోడ శక్ర పదు
నల్వురు శక్రులు దీఱునంతకున్. 59

క. నావిభవము గనుఁగొని శివ
సేవాఫల మెఱుఁగు మనిన జిష్ణుఁడు శితికం
ఠావాసమునకు వలగొను
చేవ గడిందిగఁ దలంచె డెందం బలరన్. 60

వ. అని ఇంద్రాదులసంవాదంబు వివరించి వెండియుఁ జిరా
యు విట్లనియె మునీంద్రా యిట్లు త్రిదివలోకంబున
వసియించినకాలంబు నాకొక్కదినం బయ్యె ననంతరంబ
వైకుంఠభవనంబున కేఁగి యచ్చట దివసద్వయంబు
నిలిచితి నంతఁ బుణ్యగౌరవంబున నీకైలాసంబున కేఁగు
దెంచితి ననిన నే నిట్లంటి. 61

తే. హరునకుఁ బ్రదక్షిణత్రయం బాచరించు
కారణంబునఁ గైలాసగమన మబ్బె
నీకు వైకుంఠభవనాదిలోకములకు
నెట్టిసుకృతంబుచే నేఁగి తెలుఁగఁ జెపుము. 62

వ. అనినం జిరాయు విట్లనియె. 63

తే. ప్రాసఁగఁ దిర్యక్కులకు భేదబుద్ధి లేదు
నాహ ణము దాయి మూరాశాం బె

యఖిలధర్మవినాశంబు నాచరించు
వివిధలోకవిరోధియై విస్తరిల్లు. 64

క. ధర దూషణంబు వెలిగా
నరుఁ డేధర్మంబు చేసిన స్సఫలతచే
నిర వొందు సర్వలోక
స్థిరగమనము గన నెఱుంగఁ జెప్పితి నీకున్. 65

వ. అనియె నని చెప్పి సూతుండు. 66

క. ఈపుణ్యాచరిత మెవ్వం
డేపున విను శ్రద్ధ గలిగి యిద్ధరఁ బుణ్య
శ్రీపటిమ వెలయు నాతఁడు
పాపవిముక్తుఁ డయి పరమపదముం జేరున్. 67

వ. అని చెప్పి నారదుండు వసిష్ఠాదుల కిట్లను నట్లచ్చిరా
యువునకు మ్రొక్కి యతం డనుప వెండవద్వారంబుం
బ్రవేశించితి నంత. 68

శా. హీరద్వారకవాటదీప్తమును బం
హిష్ఠాచ్ఛముక్తామణి
స్ఫారోల్లాభవిభాసురంబుఁ గుముదా
ప్తప్రస్తరాబద్ధవే
దీరమ్యంబును నై ప్రసంగి ప్రమథా
ధిష్ఠానమై యొప్పు త

ద్వారం బింపు ఘటించెఁ గన్గవకు సాం
ద్రజ్యోత్స్నచందంబునన్. 69

శా. అందు న్వజ్రవిశుద్ధవిగ్రహు విశా
లాక్షు న్మహాబాహుఁ బ
ర్వేందుప్రోజ్జ్వలసుందరాస్యుఁ బ్రమథా
ధీశప్రభావు న్సదా
నందుం జిత్రరథాభిధాను నొకవీ
ణావాద్యవిద్యాఢ్యు నా
డెందం బెంతయుఁ బ్రీతిచేఁ బొదలఁ గాం
టిన్ రత్నపీఠస్థితున్. 70

తే. అతఁడు శివనామకీర్తనం బాచరించి
వీణఁ బలికింపఁ దచ్ఛ్రుతివిలసనంబు
నాశ్రుతిపుటద్వయీరంజనం బొనర్చి
యలఘురోమాంచకంచుకితాంగుఁ జేయ. 71

క. నతిచేసి యతనిచే స
త్కృతియు నమస్కృతియుఁ బడసి స్థిరతరనికట
స్థితపీఠమునఁ దదాజ్ఞం
గృతమతి వసియించి యతని కే ని ట్లంటిన్. 72

శా. ఈయైశ్వర్యమునం జెలంగుటకు నీ
వేదేవునిం గొల్చి తీ

వే యే ధర్మము లాచరించితివి ము
న్నెంతే ధృతి స్వీకర
స్థాయద్వల్లకి దాని పల్కెడి శివాం
చన్నామముల్ చంద్రికా
ప్రాయంబై తగు నీదుమూర్తిఁ గని నా
భావంబు పొంగెన్ రహిన్. 73

వ. ఏసుకృతంబుకతంబున నీకీమహిమంబు గలిగె నెఱింగింపు
మనినఁ జిత్రరథుం డిట్లనియె. 74

ఉ. ఏ మును సామదుం డను మ
హీసురుఁడం గడు దుర్వినీతిచేఁ
గామకళాప్రగల్భగణి
కారమణీగృహసీమలన్ విట
గ్రామణి నై మెలంగుదు సు
కర్మము లెవ్వియు నాచరింప నెం
తే మదలీల నార్యజన
నిందయుఁ జేయుదు నెల్లవేళలన్. 75

వ. మఱియు నాయుర్వినాశకరంబులు నార్యనిందితంబులు
నగుదుష్కృతంబు లనేకంబు లాచరించితి నంత నొక్క-
నాఁడు సహచరులం గూడి కార్యాంతరవ్యాసంగంబునఁ
బురవీథి నరుగుచుండి. 76

క. నవలక్షకుసుమములచే
నవనివిభుం డొకఁడు త్రిపురహరుఁ బూన్పఁగఁ బ్రా
గ్భవసుకృతహేతువునఁ ద
ద్భవనంబున కేఁగి యందు భావం బలరన్. 77

తే. అతఁడు కల్పోక్తవిధిఁ బూజ యాచరింపఁ
జూచుచుండితి దృఢతరశుద్ధబుద్ధి
నంత నాయుఃక్షయం బౌట యమునిబంటు
లరుగుదెంచిరి నాయిక్క యరసికొనుచు. 78

ఉ. ఆశివపూజ సల్పు నిల
యంబు చొరంగఁ దరంబుగాక కీ
నాశభటుల్ మనంబుల ఘ
నంబుగ భీతి వహించి తద్గృహా
భ్యాశమునన్ మదాగమన
మారయుచు న్వసియించి రద్రిజా
ధీశసమర్చనంబు తెఱఁ
గేను గనుంగొనుచుండ నత్తఱిన్. 79

తే. యక్షబేతాళవితతికి రాక్షసులకు
ఛిద్ర మన్వేషణముచేయు చెనఁటులకును
నృపునిసన్నిధి నొక్కింత మెలఁగరామి
వెలుపలన నిల్చి రంతకవీరభటులు. 80

తే. వింటి శివనామపఠనంబు వీను లలరఁ
గంటి శివపూజసేయఁ జెంగట వసించి
దాన మృత్యువు దొలఁగ నత్త్రతి మునీంద్ర
సజ్జనులపొందు ధరఁ గల్పశాఖ యగుట. 81

క. నిరతము వైదికనిష్ఠా
నిరతుండై శ్రద్ధ గలిగి నిష్కల్మషుఁడై
పరగినహరపదభక్తుఁడు
స్థిరతరగతి వర్షశతము జీవించు మహిన్. 82

క. భవితవ్యతానుసారిత
భవపూజాపరిసమాప్తపర్యంతము న
బ్భువి వసియించితి నంతం
బొవులుచు యమభటులు మగిడి పోయిరి లజ్జన్. 83

క. శివనామకీర్తనంబును
శివపూజాదర్శనంబు శివదివ్యకథా
శ్రవణంబు నల్పనియమో
ద్భవ మగు ఫల మనఁగరాదు పద్మజతనయా. 84

వ. అట్లు శివపూజాదర్శనమాత్రంబున బ్రహ్మాదిదుర్లభం
బైన యీశరీరంబు ధరియించి కైలాసద్వారంబునందు
నుండం గాంచితి నని చెప్పి చిత్రరథుం డనుపఁ బ్రమథ
సంకీర్తనంబును విచిత్రమణికుట్టిమంబును నానామణిగణ

బద్ధవేదికంబును నైన తృతీయద్వారంబు ప్రవేశించితి
నందు. 85

తే. తండుభృంగీశ్వరాదు లుద్దండలీల
శివదిదృక్షాసమాసక్తిఁ జేరువారి
భవునిదివ్యాజ్ఞ వెలిగ లోపలికి నరుగ
నీరు తద్ద్వారసీమ నెవ్వారి నైన. 86

శా. వేత్రప్రస్ఫురితప్రహారకలనా
విర్భ్వాతిచే నెంతయుఁ
సుత్రామప్రముఖామరౌఘముల సం
శుద్ధాత్ముఁలం జేయుచుం
దత్రత్యుం డగు నంది నుజ్జ్వలమహా
నందిం దగం గాంచి నే
నత్రస్తస్థితి లోని కేఁగితి మహే
శాజ్ఞానుసారంబుగన్. 87

మ. ధరణీభృత్తనయామనోహరు సము
ద్యత్కోటికంజాప్తబం
ధురతేజుఁ ద్రుహిణాండభాండదహనో
ద్భ్వాతోల్లసద్భ్వాతిసు
స్థిరరేఖాకలితు న్మణీమయమహా
సింహాసనస్థుఁ సురా

సురవంద్యుం బుర వైరిఁ గాంచితి హరున్
సోమార్ధ*కోటీరునిన్. 88

ఉ. కాంచి నమస్కరింప గర
కంఠుఁ డకుంఠదయార్ద్రవీక్షణం
గాంచి మదీయసత్ప్రణతిఁ
గైకొని కన్బొమ సన్నసేయ న
ప్పంచశరారియాజ్ఞఁ దదు
పాంతమునం దగఁ గూరుచుండి యొ
క్కించుక కొంకుచుం గదిసి
యి ట్లని విన్నప మాచరించితిన్. 89

తే. స్వామి రెండవద్వారదేశంబునందు
చిత్రరథుఁ డనుప్రముఖు విచిత్రవేషుఁ
గాంచి ము న్నెట్టిసుకృతంబు గారణముగ
నిట్టివిభవంబు నీ కబ్బె నెఱుఁగఁ జెపుమ. 90

వ. అని యడిగిన నతండును నవలక్షకుసుమశివపూజాదర్శ
నంబున నిట్టి యైశ్వర్యం బబ్బె నని చెప్పెఁ దత్పూజా
మహత్త్వం బానతీయవలయు ననిన నమ్మహాదేవుం డి
ట్లని యానతిచ్చె. 91

క. నను నైనఁ హరి నైనన్
మునివర యొక్కకరవీరమునఁ దగఁ బూజిం

* కోటీమణిన్ —వా. ప్ర.

చినసరుఁడు భద్రములఁ గనుఁ
బునరుద్భవదుఃఖవశత పొందదు వానిన్. 92

తే. కార్తికంబున నైన మాఘమున నైన
ననఘ వైశాఖమున నైన నచ్ఛకుడ్య
మృదులపల్లవతోరణపృథువితాన
లలితముగ నొక్కగేహం బలంకరించి. 93

సీ. నియతుఁడై ప్రతి యందు నిల్చి హిరణ్మయ
ప్రతిమ గావించి తత్ప్రతిమయందు
హరి నైన నను నైన నావాహనము చేసి
భాసురాగరుధూపవాసితంబు
రంగవల్లీచిత్రరచితాంచితంబు నై
యమరున-చోటఁ బీఠమున నిల్పి
పటహవీణావేణుపటునిస్వనంబును
బుష్కలస్తుతిరవంబును జెలంగఁ

తే. గలితపంచామృతాభిషేకంబు చేసి
లక్షసుమములఁ బూజించి లలితధూప
దీప నైవేద్యములచేతఁ దృప్తి సేయ
వలయు వాక్కర్మనియమపరివర్తనమున. 94

వ. ఇట్లు ప్రతిదినంబును లక్షకుసుమంబుల శివశంభుమహే
శాదినామంబుల నన్నును నచ్యుతానంతగోవిందాదినా
మంబుల హరిని జతుర్థ్యంతంబులుగా నుచ్చరించుచుఁ

బూజించి నిత్యంబును బ్రాహ్మణులకు భోజనంబు నిడు
నది యిట్లు చేసి నవమదివసావసానంబున. 95

చ. ప్రతి గడు ధర్మనిష్ఠుఁ డయి
వస్త్రయుగాంచిత మైన కాంచన
ప్రతిమ నగణ్యపుణ్యుఁ డగు
బ్రాహ్మణుఁ బూజయొనర్చి దాన మ
ప్రతిహతలీల నీఁ దగు ధ
రాతలదానపురస్సరంబుగా
ధృతి నిటు సేయుమానవుఁడు
దేవుఁడుగాక మనుష్యమాత్రుఁడే. 96

సీ. ప్రథమదినంబునఁ బద్మముల్ రెండవ
వాసరంబునఁ గలువలు తృతీయ
ఘస్రంబునను రక్తకరవీరములు నాలు
గవనాఁడు కుటజంబు లవలినాఁడు
చంపకప్రసవముల్, షష్ఠిదినంబున
మొల్ల లేడవదినమునను దెల్ల
గన్నెరు లష్టమఘస్రంబునను జాజు
లట గాంచనములు దా నవలినాఁడు

తే. ప్రతిదినంబును లఘుపుష్పముల నిట్లు
పూజసేయంగవలయు నప్పూజసేయు

నరుఁడు కైలాసవైకుంఠపురముల వసి
యించు శాశ్వతవైభవ మెసఁక మెసఁగ. 97

వ. ఇది నవలక్షకుసుమపూజాప్రకారంబు మఱియు. 98

క. తులసీదళముల శ్రీఫల
దళనికరములం దిలాక్షతముల న్నను ని
మ్ములఁ బూజించినధన్యుం
డిల జీవన్ముక్తుఁ డగు నహీనవివేకా. 99

తే. హరిహరులపూజ కంతరాయంబు సల్పు
నరుఁడు నవలక్షవర్షముల్ నరకవాసి
యగు నటులు గాన విష్ణుశివార్చనముల
కంతరాయము సేయఁ గా దనఘమతులు. 100

క. శివపూజ సేయు నతఁడున్
శివపూజాదర్శనంబు సేయునతండున్
శివపూజాముదితుండున్
శివమతిఁ గైలాసమునకుఁ జేరుదు రనఘుల్. 101

వ. చిత్రరథుండును బూర్వభవంబునఁ బాపాత్ముం డయ్యు
శివపూజాదర్శనమహత్త్వంబునఁ బవిత్రుండై తత్కార
ణంబున నవద్వీపం బనుపురంబునఁ జంద్రవంశంబునఁ
జంద్రాంగదుం డనునామంబున భూపాలుండై ప్రభ
వించి వాసనావశంబున సంతతంబును శివపూజ యాచ
రించుచు నిఖిలభోగభుక్తిం బరితృప్తుం డై శతవర్షం

బులు జీవించె నంత నతనిం గైలాసంబునకుం దెచ్చు
టకుఁ బ్రమథులచేత సూర్యసంకాశం బగువిమానరత్నం
బనిచితి నవ్విమానంబు నారోహించి గంధర్వగానమో
దితుం డై యప్సరస్సంఘంబులు గొలువ మత్సారూప్య
కలితుండును వీణాపాణియు నై యభ్రవీథి నరుగు
దెంచునప్పుడు. 102

ఉ. ఆయతకోటిభానుకము
దాప్తరుచిం బొలుపొందుతద్రథ
చ్ఛాయ కృతాంతుపీటిపయి
జానుగఁ బర్వఁగ నందు దుర్గతిం
బాయక క్రేఁగుమర్త్యులకు
బాధ దొలంగినఁ బొంగి యెవ్వఁడో
యీయనఘాత్ముఁ డిందు మము
నిందఱ మన్చె నధర్మవృత్తులన్. 103

తే. ఏమహాత్ము రథచ్ఛాయ యిందుఁ బర్వి
యింపుమీఱంగ మము సుఖియింపఁ జేసె
నామహాత్ముఁడు మము నారకాలయమునఁ
బాపుఁగా కని పల్కి రప్పాపు లపుడు. 104

ఉ. ఆపలుకుల్ వినంబడిన
యంత నితాంతకృపార్ద్రచిత్తుఁ డై

యాపరమోపకారి రథ
మచ్చటికి న్మరలించి నిల్వ న
ప్పాపులు నారకవ్యథలఁ
బాసి దివంబున కేఁగి రంత ని
ర్వాపితతేజులై యమని
వాసముఁ జేరెరి తద్భటావళుల్. 105

వ. ఇట్లు చేరి వైవస్వతున కిట్లనిరి. 106

చ. అరదము నెక్కి యొక్కతరు
ణారుణసన్నిభుఁ డైనపూరుషుం
డరుగుచు నారకిప్రతతి
యార్తరవం బొనరింపఁ గాంచి తా
నరుగక నిల్చె నిల్చుటయు
నారథవీక్షణ మాచరించి యా
నరులు సుఖించి నాకభువ
నంబునకుం జని రద్భుతంబుగన్. 107

క. యమ రాజధాని నీసం
యమనీనగరంబు శూన్య మయ్యెన్ మే ము
య్యమవంతుఁ డెవ్వఁడో తెలి
యము దీనికిఁ బ్రతివిధాన మలవడుపు మికన్. 108

వ. అని చెప్పిన విని దండధరుండు దండాహతకుండలితేటం
గునఁ గనలి యేతెంచి యద్దివ్యపురుషునిమూర్తిం గాంచి

తద్వీణాక్వణితశివనామం బాకర్ణించి పిపాసార్తుం డమృత
పానం బాచరించినభంగిం బొంగి నమస్కరించి యతనితో
నిట్లనియె. 109

మ. శివనామామృతవర్షియై యరుగు నీ
చేఁ బొల్చువీణారవ
శ్రవణానందము నీదునిర్మలరథ
చ్ఛాయాపరీరంభవై
భవముం గల్గుటఁజేసి నారకులు సం
ప్రాప్తామరావాసులై
భవబంధాఘనివృత్తులైరి సుకృత
భ్రాజిష్ణులం బోలుచున్. 110

తే. వెస మదీయాధికారంబువీటిఁబోవఁ
బ్రమథవర పాడుచేసి తిప్పట్టనంబు
ధర్మమార్గరతుండ వై తనరు దీవు
ధర్మమర్యాద దాఁటంగ ధర్మ మగునె. 111

వ. ఇంక మే మెవ్వరిం దండింతు మెఱింగింపు మనినఁ జిత్ర
రథుం డతనితోడ. 112

సీ. కమనీయతరశివకల్యాణనామంబు
లనిశంబు పలుకనియట్టివారి
భూతియు రుద్రాక్షములు నంగములఁ దాల్ప
కత్యంతదురితాత్ము లైనవారి

ననయంబు భిన్నమర్యాదచేఁ బెంపొంది
హరిహరదూషకు లైనవారి
వైదికాచారంబు వఱదపాలుగఁ జేసి
పాషండవృత్తిచేఁ బరగువారిఁ
తే. దప్త తైలకటాహమధ్యమునఁ బ్రోల్చి
కశలఁ బ్రహరించి ముద్గరాఘాతములఁ గ
లంపు మని తెల్పి యపుడ కైలాసమునకు
నరుగుదెంచెఁ గృతాంతుఁడు నరిగెఁ బురికి. 113
క. ఈసత్కథ చదివిన న
త్యాసక్తి న్వినిన మర్త్యలఘునివహములం
గాసి యొనరించి యట కై
లాసంబున నుండుదురు విలాసకలితులై. 114
వ. అని చెప్పిన నద్దేవునితో సర్వధర్మంబులలోన నుత్తమధ
ర్మం బెయ్యది యెఱింగింపు మనిన నయ్యీశ్వరుండు
నాతో నిట్లు లానతిచ్చె. 115
తే. సంయమీశ్వర వినుము సజ్జనులపొందు
తత్సహాభాషణంబు నత్యంతభక్తి
వారి సేవించుటయు వారి భూరిదాన
మహిమఁ బోషించుట ముఖ్యధర్మంబు లవని. 116
తే. సాధుసంగతి గౌతమీస్నానమును శి
వార్చనంబును జేయుఁగా నగు నరుండు

చెలఁగి సాధుజనాళిఁ బూజించెనేని
కలుగు ధర్మార్థకామమోక్షములు వరుస. 117

సీ. సాధుబృందములపార్శ్వప్రదేశముల ముం
దట వెన్క వసియింపఁ దగు నరుండు
సతతంబు సజ్జనసంగతిఁ బెంపొందు
నతఁడు దరించు భవార్ణవంబు
కుజనసంగతి గడుఁ గూల్చు నారకమున
మహి విషసంగతమధువుభంగి
నెట్టియాపద్వేళనేనియు సత్సంగ
సంపరిత్యాగంబు సలుపఁ దగదు
తే. సాధు లెచ్చట నుందు రచ్చటు సమస్త
దివ్యతీర్థాస్పదం బయి తేజరిల్లు
వార లెచ్చట శిథిలజీవనతఁ బొలుతు
రచట దుర్భిక్షచోరబాధాదు లడరు. 118

క. మును విదురుఁడు సత్సంగం
బున వైకుంఠంబుఁ బడసె భువి దాసీనం
దనుఁ డెచట మోక్ష మెచ్చట
యనఘా సత్సంగమహిమ మలవియె పొగడన్. 119

తే. హరిహరులయందు సమచిత్తు లైనవారు
వైదికాచారరతు లయినవటులువారు

నాస్తికత గల్గి శ్రద్ధచే నలరువారు
సజ్జనులుసుమ్ము నిర్జరసంయమీంద్ర. 120

వ. అట్టిసజ్జనులం బూజించుట పరమధర్మం బని తెల్పిన
విని యే నిట్లంటి. 121

ఆ. శ్రుతివిరుద్ధకర్మరతు లైనబ్రాహ్మణ
క్షత్త్రవైశ్యశూద్రజాతములకు
నెట్టిగతులు గల్గు నెఱిఁగింపు లోకైక
నాథ శైలజాతనాథ యభవ. 122

వ. అనిన నీశ్వరుం డిట్లనియె. 123

ఉ. వేదవిరుద్ధకర్ము లగు
విప్రులు రాజులు నూరుజన్ములున్
మేదిని ఘోరబుద్ధు లయి
మ్లేచ్ఛజనిన్ జనియింతు రట్ల య
వైదికకర్మనిష్ఠల న
వార్యతపం బొనరించెనేనియుం
బాదభవుండు క్లేశములఁ
బొల్పడు సద్గతి లేదు వానికిన్. 124

వ. ఇట్లు చతుర్వర్ణాశ్రమంబులవారలును విపరీతకర్మంబు
లాచరించి మ్లేచ్ఛులై జనియింపుదు రట్లు గావున నైహి
కాముష్మికఫలప్రాప్తిం గోరి స్వజాతివిహితం బగు

గీ. పొందు శూద్రుండు నిజధర్మంబు లైన విప్రసేవాదు
లవలనఁ దరియించు నెందును స్వకర్మవర్తనులు పూజ్య
తము లని చెప్పిన నే నిట్లంటి. 125

క. హరుసన్నిధి దీపం బిడు
నరునకు నెట్టిఫల మబ్బు నగధన్వ మహే
శ్వర విన వేడుక యయ్యెడిఁ
దిరముగఁ గృప యుల్లసిల్లఁ దెలుపఁగవలయున్. 126

వ. అని యడిగిన నప్పరమేశ్వరుం డిట్లనియె. 127

తే. దీపదానమహత్త్వంబు దెలియ వినుము
సురమునీశ్వర యత్యంతశుభకరంబు
తత్ప్రభావంబుచేఁ బితృతతి వసించు
స్వర్గమున నారకానలవ్యథఁ దరించి. 128

ఆ. ఏతదర్థమైన యితిహాస మొక్కటి
గలదు దాని వినిన ఖలుల కైనఁ
గలుషసముదయంబు దొలఁగు నిక్కువ మజ
తనయ వినుము సావధానముగను. 129

క. ఆది నొకండరుఁ డనునొక
భూదేవుఁడు గలఁడు గూరబుద్ధియుతుఁడు సం
ధ్యాదివిరహితుం డన్య
స్త్రీరతయుతుఁ డకృత్యకరణశీలుఁడు ధాత్రిన్. 130

ఉ. వేమఱు నార్యులం బరిభ
వించుఁ బరాన్నమె మెక్కు నెప్పుడుం
బామరత న్మృషార్థములె
పల్కు నిషాదునిచేత నైనఁ దా
హేమము పేర్మి నందికొను
నెగ్గుఁ దలంపక జారచోరచూ
డామణి యాద్విజుండు నెఱ
టక్కఁదనంబున కెల్ల నెల్లయై. 131

శా. ఆవిప్రాధముఁ డక్షకేళినిరతుం
డై యాడి తా నోడియుం
దా విత్తంబున కెందు నైనఁ జుంధా
త్వర్థం బొగిం జేయుఁ గా
మావేశంబునఁ బుల్కసాంగనలతో
నైనం బ్రవర్తించు ని
ష్ఠావేశం బురిఁ ద్రిమ్మరుణ్ణ సుజను లెం
తేఁ ద న్నిగ్రహింపఁగన్. 132

తే. అందఱకు దినవారతారాదికములు
దెలిపి యుపవాసనియతి విధించుఁ గాని
యతఁడు మానఁడు కృష్ణజయంతియందు
హరిదినంబున శివరాత్రి నను భుక్తి. 133

తే. హరిదినంబుల వేయింట నైన సుకృత
మొసఁగు నొక్కకృష్ణాష్టమి నుపవసింప
వేయికృష్ణాష్టములఁ గల్గు శ్రేయ మబ్బు
నొక్కశివరాత్రి మానవుం డుపవసింప. 134

సీ. శివపదధ్యానంబు శివనామపఠనంబు
ననిశంబుఁ జేయుమహాత్ముఁ డొకఁడు
శతరుద్రమంత్రసంగతి శివు నభిషేక
మాచరించినయట్టి యనఘుఁ డొకఁడు
శ్రీఫలదళముల శివుని సహస్రనా
మంబులఁ బూజించుమాన్యుఁ డొకఁడు
లలితప్రదోషవేళల శివదర్శనం
బారూఢిఁ గావించు నార్యుఁ డొకఁడు

తే. నవనిలోన జీవన్ముక్తు లగుట ధ్రువము
నిమిషమైనను మఱి యర్ధనిమిషమైన
శివుని భజియించువానికిఁ జిరతరముగ
నిఖిలలోకాధిపత్యంబు నివ్వటిల్లు. 135

క. ఇల నొకయఖండబిల్వ
దళపూజకు గోసహస్రదానఫల మగుం
దులసీదళార్చనంబునఁ
గలుగుం గ్రతుశతము సేయఁగా నగుఫలముల్. 136

తే. హరుని బంధురాఖండతిలాక్షతలను
బూజయొనరించు నెవ్వఁ డప్పురుషవర్యుఁ
డఘతతుల డిగ్గఁద్రోవి పూతాత్ముఁ డగుచు
నలరి కైలాసపదమున నధివసించు. 137

క. అమితంబుగ నవిషాన్నము
నమలుటయున్ శోణితంబు నలిఁ ద్రావుటయుం
గ్రిమికీటభక్షణంబున్
సమ మగు శివరాత్రిఁ దినినసరసాన్న మిలన్. 138

క. ధరఁ జండాలాన్నముఁ గు
ర్కురపలలముఁ దినుట మే లగు న్మతి హరిశో
త్కరసంత్యాగము మే లగు
హరివాసరమున భుజించు నన్నముకంటెన్. 139

క. కనక స్తేయము గుర్వం
గనఁ గనయుట బ్రహ్మహత్య కాదంబరి క్రొ
వ్వునఁ గ్రోలుట యుర వగు ని
మ్మనఁ గృష్ణజయంతి నన్నము దినుటకంటెన్. 140

ఆ. అట్టివ్రతదినంబులందు భుజించి య
య్యందరాహ్వయుండు డమందహర్ష
పరవశాత్ముఁ డగుచుఁ దిరిగె దేశములు ధ
నార్జనంబు సేయు నాస గాఱలి. 141

వ. ఒక్కనాఁ డుజ్జయినీనగరంబునకుం జని యందు నలబ్ధా
హారుండై జఠరానలం *బినుమడింప నాసాయాంతం
బును బురవీథులం గ్రుమ్మరి విసివి యద్దినంబు శివ
రాత్రి గావున నుత్పన్నదినదిదృక్షాసమాగత తైర్థికజనసం
ఘంబులం జూచుచుఁ దోరణకాయమానవిరాజితంబును
ఘనసార గంధసార కాశ్మీర మృగమ దాద్యనులేపితం
బును నగరు గుగ్గుల ముఖ్య ధూపధూమ గంధ బంధురం
బును దీపమాలికాసమాక్రాంతంబును జంపక కర్ణికార
కరవీర మల్లికా మాలతీ బిల్వదళాద్యనేకపూజాద్రవ్యభ
వ్యంబును భక్ష్య భోజ్య ప్రముఖ నైవేద్య పరిపూర్ణం
బును నానావ్రతిజనసమాకీర్ణంబును నఖండవిభవాభిశో
భితంబు నైన మహాకాళదేవుదేవాలయంబునకుం జని
యమ్మహాలింగమూర్తి సందర్శనంబు చేసి నమస్కరించి
కొండొకదడవు నిల్చి యద్దురితాత్ముం డిట్లని యూహించె.

తే. ఆఁకటికి నాకు నేమియు నబ్బదయ్యెఁ
బ్రాగ్భవంబునఁ జేయుపాపంబుకతన
నహహ సత్పాత్రునకును జన్మాంతరమున
నుపచరింపంగ లేనైతిఁ గపటవృత్తి. 143

క. జల భక్ష్య భోజ్య శాక
స్థల సూనృతభాషణముల సాధుజనుల కి

* బు మండింప—వా. ప్ర.

మ్ములఁ దృష్టి సలుప నే న
క్కలుషంబున నిప్పు డిట్టిగతి వాటిల్లెఁ. 144

సీ. ఈజన్మమున నైన గృహసమాగతు లగు
నతిథులఁ బూజింప నైతి నకట
యనిశంబు దుర్వ్యసనాభిభూతుండ నై
స్నానసంధ్యాదులు సలుప నైతి
నన్యాంగనాసంగమాసక్తి మసలితి
హరివాసరాదిపుణ్యవ్రతముల
క్షౌరకాలయమున క్షౌరమ్మె సలిపితి
నపుడ తైలాభ్యంజనాదికములు

తే. కరనిపీడితచేలంబు గట్టుకొంచు
నిట్టు మఱియు దరిద్రతాహేయ మగు కు
కర్మములు సేయుచుండితిఁ గాని సుకృత
కర్మ మొక్కటియును జేయఁ గాన నైతి. 145

ఆ. అన్నపూర్ణ మైన యవని నే నొకఁడన
యన్నకాంక్షి నగుచు నున్నవాఁడ
పాత్రములకు లేశమాత్ర మైనను దొలు
బాముసందు నిడనిపాపి నగుట. 146

వ. ఈజన్మంబునఁ దపోదానపూజాదు లొనరింపనికారణం
బున భవిష్యజ్జన్మంబునందును దరిద్రుండ నగుట తప్ప

యీభక్ష్యభోజ్యాదిపదార్థంబు లీజనంబు లేమఱియున్న
తఱి నపహరించి భక్షించెదం గాక యని యద్దుష్టమా
నసుం డాసమీపంబునం బొంచియుండె నంత. 147

తే. ఆనిశీథంబు శివపూజ యాచరించి
జాగరణకేలిఁ దేలి యచ్చటిజనంబు
లలసి నిద్రింప దీపంబు లస్తమించె
నవతమస మల్లనల్లన యాక్రమించె. 148

సీ. అప్పుడు ద్విజాభాసుఁ డాశివాభ్యాశప్ర
దేశంబునకు నొదనాశఁ జేరి
యమ్మహేశసమర్పితాన్నము దృష్టిప
థాగోచరం బైన నరయువేడ్క
ప్రబలి తత్రత్యనిర్వాణదశాఖిన్న
దీపంబు నిజపటాదీప్తవర్తిఁ
బ్రజ్వలింపఁగఁ జేసి పక్వాన్నభక్ష్యభో
జ్యాదులు గైకొని యరిగె నంత

తే. వానిచరణాగ్రమి మొక్కనిమేను సోఁకఁ
దస్కరుం డని కూయ నత్తఱి నెఱింగి
యాపెకులు జాల రువ్వి బిట్టార్చి చంపి
రవినయనిధాన మైన యయ్యవనిసురుని. 149

ఉ. ఆతఁడేఁ గోటికోటిజల
జాప్తవిభావిభవాంచితంబు జై

వాత్రకకోటిశీతలము
వజ్రముఖాఖిలనూత్నరత్నవి
స్ఫీతము నై చెలంగు నొక
చిత్రవిమానవరంబు నెమ్మి నే
మాతని దోడితెచ్చుటకు
నంచితి మింపుగ భార్గదాళిచేన్. 150

క. ఆహైమగగనయానా
రోహణ మొనరించి యప్సరోగణగాన
శ్రీహర్షితుఁ డై త్రిదశ
వ్యూహము వినుతింప నాతఁ డుజ్జ్వలమహిమన్. 151

వ. వేణువీణాగానముదితుం డై యక్షణంబ కైలాసంబున
కరుగుదెంచె నిట్లు. 152

తే. అతఁడు దీపప్రదానమహాత్మ్యకలనఁ
బతితుఁ డయ్యును నిర్వాణపథముఁ గాంచె
నియతమతు లైన సత్కర్మనిరతు లవని
దీప మిడునట్టిమహిమంబు దెలుపఁ దరమె. 153

వ. కావున. 154

తే. దీపదానంబుకంటె నుత్కృష్టపుణ్య
మెయ్యదియు లేదు జగముల నెంచిచూడ
నిమిష మాహరిసన్నిధి నిలుపుదీప
మక్షయఫలం బొసంగు నంయమివరేణ్య. 155

ఆ. ఒక్కమాస మైన నొకయబ్దమైన న
ఖండదీప మిడునరుండు నిఖిల
దురితసమితి నోడిచి నిరతంబు శివలోక
మున వసించు దేవమునిలలామ. 156

సీ. గ్రహపీడ లడఁగు శాత్రవులు మిత్రితఁ గాంతు
రఖిలకామితసిద్ధి యగుఁ దలంప
నాయువు వర్ధిల్లు నట మనోవాక్కాయ
జము లైనకలుషసంఘములు దొలఁగు
జలగండములు దప్పు వెలయ రోగార్తుండు
దృఢశక్తియుక్తుఁడై తేజరిల్లు
వంధ్యఁ డెంతయుఁ బుత్రవంతుఁ డౌ దుర్గతుం
డనుపమసంపద నతిశయిల్లుఁ

తే. దీక్షు బుః మెంతయైన నుదారమహిమఁ
గోరి హరి నైన హరు నైనఁ గూర్చి యాజ్య
తైలములచేత నొక్కయబ్దం బఖండ
దివ్యదీపంబు నిల్పిన దృఢవివేక. 157

తే. అట్లు వర్షత్రయము దీప మవని నిల్పి
నతఁడె శంభుండు శౌరియు నతఁడె వర్ష
శతము భువి సర్వభోగసంగతిఁ జెలంగి
యంతమున మత్పథంబున నధివసించు. 158

వ. మఱియు దీపదానప్రకారం బెఱింగించెద. 159

తే. మాఘమైనను గార్తికమాసమైన
మొదలు గావించి సామజవదను నిల్పి
పూజసేయంగవలయు సంపూర్ణభక్తి
ననుదినము నుండ్రకము లుపహార మొసఁగి. 160

వ. ఆవిఘ్నరాజసన్నిధి హరిహరులలో నొక్కని నుద్దేశించి పురుషప్రమాణంబైనదీపదారువుపై మృత్తామ్రపిత్తళ రజతపాత్రంబులలో నొక్కపాత్రంబున ఘృతంబును నించి కార్పాసకృతవర్తి నఖండదీపం బిడునది యిట్లొక్క వత్సరంబు గడచిన యనంతరంబ యథావిభవంబున నొక్కసువర్ణప్రతిమ రచియించి యందు నిష్టదేవత నావాహించి పూజించి. 161

తే. ప్రతిమయును దీపపాత్రంబు పటయుగంబు
ధర్మకర్మాభిరతునకు దాన మొసఁగి
యంత శక్తి కొలంది విప్రావళులకు
సరసమృష్టాన్న మిడి తృప్తి సలుపవలయు. 162

క. ఈసద్వ్రతంబు భక్తిం
జేసిన వాంఛితము లెల్ల సిద్ధించుం గై
లాసావాప్తియు నగు జల
జాసనసుత! మానవులకు ననవరతంబున్. 163

వ. మఱి యిక్కథాశ్రవణంబున నిఖిలదురితనివృత్తి యగు నని చెప్పిన నప్పరమేశ్వరునితో లక్షపూజాప్రకారం

బెట్టఁగింపు మని యడిగిన నద్దేవుం డిట్లనియె. 164

తే. చైత్రమున నైన మార్గశీర్షమున నైన
శుభదినంబున నేకాంతసుస్థలమున
విష్ణు నైనను న న్నైన వేడ్క నిలిపి
పూజసేయఁగవలయు సంపూర్ణభక్తి. 165

వ. ఉత్పల శతపత్త్రి కరవీర కాంచన చంపక ద్రోణ కుంద కురువ కాదికుసుమంబుల నైన నఖండ బిల్వ తులసీదళంబుల నైనను దిలాక్షతంబుల నైనను బూజించుచు నిత్యంబును షోడశోపచారవిధులం దనుపవలయుఁ బూజాసమాప్తిపర్యంతంబు నఖండదీపం బిడునది యథాశక్తి నొక్కసువర్ణప్రతిమ రచియించి లక్షపూజాసంపూర్ణంబైన యనంతరంబ దరిద్రుం డైన విప్రునకుఁ దత్ప్రతిమాదానం బొసంగవలయు. 166

క. తాన వని కేఁగి సూనవి
తానముఁ బత్త్రములుఁ గోయఁ దగు నర్చకు నిం
పూన నది యుత్తమం బ-
న్యానీతసుమంబు లెల్ల నర్థఫలదముల్. 167

తే. యానమునఁ దైర్థికునితీర్థయాత్ర పోలె
విలిచి తెచ్చినవిరు లల్పఫలము లొసఁగుఁ
గానఁ బూజార్థ మలరులు తానె తేర
వలయు నిష్టార్థసంసిద్ధి వలయునేని. 168

తే. శివునిపూజకుఁ గ్రొన్ననల్ సిదుమువేళఁ
కరపదస్థలముల ముండ్లు గాడెనేని
హస్తపాదంబు లూర్ధ్వరేఖాంకితంబు
లగుట కది యాదికారణం బగు ధరిత్రి. 169

ఆ. ఇట్లు లక్షపూజ యింపొందఁ జేసిన
భూసురుండు రాజపుంగవుండు
హరిపదమున నైన హరనివాసంబున
నైన లక్షయేఁడు లధివసించు. 170

వ. అని శివుం డానతిచ్చునవసరంబున. 171

ఉ. వాసవముఖ్యనిర్జరు ల
వారితభక్తి శనిత్రయోదశీ
వాసరపుణ్యవేళఁ జెలు
వంబుగ నద్రిసుతాసహాయు దే
వాసురవంద్యమానచర
ణాంబురుహద్వయు నద్వయున్ హరున్
వాసుకికంకణున్ సుజన
వత్సలుఁ గొల్వఁగ వచ్చి రిమ్ములన్. 172

వ. ఇట్లు వచ్చి యక్కైలాసద్వారంబున. 173

క. శైలాదియనుమతంబున
నాలోనికి సమ్మదమున నరుదెంచి వెసన్

శూలికి మ్రొక్కి తదాజ్ఞా
లీల సమాసీను లగుచు లేఖప్రతతుల్.

తే. హరుఁడు గట్టిన కరికృత్తి హరువు గాంచి
దీని నేఁటికిఁ దాల్చె నద్దేవుఁ డనుచుఁ
దత్సభాస్థితు శైవకథారసజ్ఞు
ననఘుతరు వామదేవుని నడుగుటయును.

క. కైలాసనగస్థితియును
ఫాలాక్షునిసన్నిధియును భవునికథలపై
హాళియు నివి యొక్కొకటియె
చాలవె యాదివిజవితతి జనిసఫలతకున్.

తే. దప్పిగొన్న జనం బమృతంబుఁబోలె
శివకథాసుధ నజరాళి చెవులఁ గ్రోల
నింపమర వామదేవమునీంద్రచంద్రుఁ
డిట్టు లని తెల్పఁదొణఁగె నహీనఫణితి.

చ. గజదనుజుండు నాఁ గలుగు
గాటపురక్కసుఁ డొక్కఁ డుర్వి స
ద్ద్విజుల ముదం బడంచియును
దేవగణంబులడంబు మాన్చియున్
భుజబలశౌర్యసంపదలఁ
బొంపిరివోవుచు నొక్కనాఁడు వా

రిజభవునొద్ద కేఁగి బెద
రించి కలంచెఁ దదీయలోకముల్. 178

వ. మఱియు. 179

శా. వైకుంఠంబున కేఁగి దానవుఁడు స
ర్వప్రాణిహింసార్థియై
ప్రాకారంబులు రత్నమందిరములుం
బ్రాసాదముల్ గూల్చి త
ల్లోకం బంతయు గాసిచేసెఁ దను నా
లోకింపఁగా నోప క
వ్వైకుంఠాదు లకుంఠభీతి మెయి దు
ర్వారత్వరం బాఱఁగన్. 180

వ. వెండియు. 181

ఉ. ఆ సమదద్విపాసురుఁ డ
హంకృతి నెందును మాఱులేక కై
లాసముఁ జొచ్చి దిక్కరి గొ
లంకునుబోలెఁ గలంచియాడెఁ దా
నాసమయంబునం బ్రమథు
లందఱు నొక్కటఁ గూడి వానిపై
నేసిరి యుద్ధదుర్మదు ల
[illegible] 182

చ. ముసలగదాముసుండిశర
ముద్గరచక్రముఖాయుధౌఘముల్
వెసఁ బరగించి యద్దనుజ
వీరుఁ గలంపఁగ లేక వానిఁ దా
రసదృశవిక్రమంబుఁ గొని
యాఁగిరి వాఁడు శ్రమంబుఁ జెంద క
య్యసమశరారికింకరుల
నందఱ నాజిఁ గలంచె నీసునన్. 18

చ. కమలభవాండభాండములు
గాల్చు నవక్రపరాక్రమాన్వితుల్
ప్రమథతతుల్ గజాసురుని
బారికిఁ గాక కలంగఁబాఱి ర
య్యమరవిరోధియుం బవనుఁ
డంబుధులం గలఁగించులీల వి
క్రమము మెయిం బరాజితులు
గా నొనరించి యలంచె వారలన్. 18

మ. కరిదైత్యేశ్వరుఁ డుగ్రకింకరుల ను
గ్రస్ఫూర్తిమై గెల్చి యు
ర్వరకుం గ్రమ్మఱ పట్టనంబులు గిరి
వ్రాతంబులం గూల్చుచుం

బోరి నేఁగె న్నిజపూర్వజన్మకృతస
త్పుణ్యపరిభావంబునన్
వరపాపాశికిఁ బుణ్యరాశికి దయా
వారాశికిం గాశికిన్. 185

క. ఆ కరటిదానవునిఘో
రాకృతిఁ గని వెఱచి పఱచి యున్నగరి ప్రజా
నీకంబు లుద్దవిడిఁ జని
శ్రీకంఠున కధికభక్తిఁ జేమోడ్చి వెసన్. 186

వ. ఇట్లని విన్నవించిరి. 187

ఆ. దంతిరూపఘోరదానవుఁ డొక్కఁడు
నవసహస్రయోజనప్రమాణ
తనుఁడు వచ్చె వానిఁ గనుఁగొనునంతనె
గుండె లగిలె జనులకును మహేశ. 188

సీ. సచరాచరం బైన జగ మంతయును వాని
చరణమగ్నం బయ్యెఁ జంద్రమకుట
తపనీయగిరి వానిదంతాంచలంబునఁ
గందుకాకృతిఁ బొల్చె గరళకంఠ
భవవిష్ణుపద్మసంభవలోకములు వాని
బృంహితధ్వనిఁ బెల్కెఁ ద్రిపురదమన
ధరణి యంతయు వానికరశీకరాసార
ధారాహతులఁ గుందె ధరనివేశ

తే. యీదృశాకారదానవు నెన్నఁడైన
విన్నదియుఁ గన్నదియు లేదు విశ్వనాథ
వానిఁ బరిమార్ప నొరులకు వశము గాదు
దేవరకె కాని జగముల దీనరక్ష. 18

చ. వనజభవాండకోటు లని
వారణఫాలదృగగ్ని నేర్చి త
ద్ఘనభసితం బలందుకొను
కాంతతరాంగము గల్గు ప్రోఢ వీ
వనయము కల్పవేళ సచ
రాచర మైనజగంబు నీదు కు
క్షిని దగఁ జొచ్చు నూతికిని
జేరెడుబాహ్యజలంబుపోలికన్. 190

తే. నిఖిలము నడంగునప్పుడు నిలుతు వొకఁడ
వద్వయం బైనబ్రహ్మంబ వయ్యు నీశ్వ
రాఖ్యఁ జిచ్ఛక్తిరూపిణి యైనకాళిఁ
గలసి క్రీడింపు దానందకాననమున. 191

వ. దేవా ప్రసన్నుండవై యద్దనుజుం దునిమి జగంబులు
మనుపు మని ప్రార్థించిన నాకర్ణించి విశ్వేశ్వరుం డక్కా
శికిం గ్లేశావేశి యగు నప్పిశితాశిం బరిమార్పం దలంచి
యర్ధనారీశ్వరం బైనదేహంబు ధరియించి వెడలె నప్పు
డయ్యురుపురకు నత్యంతదారుణం బైనరణంబయ్యె నందు.

తుండాలదానవుఁడు నిజ
తుండం బెగయించి పట్టి ధూర్జటిపై రా
మెండుగ నద్దేవుఁడు శిత
కాండంబులు వఱపి వానిగతి మరలించెన్. 193

ఆశరంబులు దైత్యకాయమున నాఁటి
రోమములరీతి నొప్పె నాలోన వాఁడు
తరులు గిరులును నేయ నత్తఱిఁ బురారి
శకలములఁ జేసె సాయకసముదయముల. 194

శిలలు శిలోచ్చయంబులును
జేకొని యద్దనుజుండు వెండియుం
జలమున వైవ శాతకులి
శపత్రిదరంబుల వాని నెల్ల న
గ్గలిక హరుండు ఖండములు
గా నొనరింపఁదొణంగె నిట్లు ని
శ్చలగతిఁ బోరి రిద్దఱును
సంగరరంగకళాప్రవీణులై. 195

అర్ధనారీశదివ్యదేహంబు దనకు
మృత్యువని యాత్మ నెంచి యాదైత్యుఁ డపుడు
నేరతయు శూరతయు బలసారతయును
ప్రాపుగాఁ బోరె నావిశ్వభర్తతోడ. 196

క. ఉరుబలముం గౌశలముం
గరలాఘవ మశ్రమతయుఁ గదురఁగఁ బోరన్
హరుఁడు గడు మెచ్చి వానిన్
వర మొసఁగెదఁ గోరు మని ధ్రువంబుగఁ బలికెన్. 1

వ. పలికిన వాఁ డిట్లనియె. 1

క. ఈకాశిన్ మృతి యటె యది
శ్రీకంఠుఁడ వైన నీదుచే నటె యివి ప్ర
త్యేకము యొక్కొక్కటియె మో
క్షాకలనకుఁ గారణంబు లగుఁ బరమేశా. 1

తే. అనఘ సాయుజ్యమునకంటె నర్థనీయ
వస్తు వెద్దియు లేదు తద్వస్తు వప్ర
యత్నమునఁ గల్గె దాని నే నడుగ నింక
నొక్కవర మిమ్ము దేవ నీ వొసఁగదేని. 20

మ. అజరస్తుత్యవిలాసభాసురనితాం
తాపారసౌందర్యముం
త్రిజగద్విశ్రుతమార్దవంబు నగరు
శ్రీఖండకర్పూరము
ఖ్యజగన్మాన్యమహాసుగంధమును గ
ల్గంజేసి యింపొంద నా
యజినం బీవు ధరింపఁగావలయు ర
మ్యాచ్ఛాదనప్రక్రియన్. 201

వ. అని కోరె నంత దేవగణంబులు దేవా యివ్వరం బొసంగి
లోకకంటకుం డగు నిద్దానవునిం బరిమార్చు మని పల్కిన
నట్లకాక యని యద్దేవుండు. 202

క. నిజకరశరలాఘవ మ
య్యజరులు వినుతింప నొక్కయాశుగమున న
గ్గజదనుజు నేయ వాఁ డ
క్కజముగఁ గుంభములు పగిలి కడువడిఁ బడియెన్. 203

లయగ్రాహి. భానుహిమభానుపవమానసఖలోచనుని
చే నిశితబాణహతి దానవుఁడు గూలం
బూని సురదుందుభు లనూనగతి మ్రోసె విరి
వాన గురిసెన్ విబుధమానినులనాట్య
శ్రీ నెరసెఁ జారణులు గాన మొనరించి రపు
డాని దిశ లన్నియు నహీనరుచిఁ బొల్చెన్
మానుగ సమస్తజనమానసము లుబ్బ నస
మానమృదుగంధశిశిరానిలము వీచెన్. 204

తే. అసురవరుకృత్తిఁ దాల్చి యాహరుఁడు కృత్తి
వాసుఁ డయ్యెఁ దత్కృత్తి యవ్వామదేవు
మాంసలాంసకయుగళిపై మహితమృదుత
రాంశుకాకృతి నలరారె నమరులార. 205

చ. జలరుహసంభవాండచయ
జన్మలయస్థితి హేతుభూతుఁడై

యలరిసయూసదాశివుమ
హాత్మ్యము దెల్పఁగ నెవ్వఁ డోపు స
ద్దళచఘకాంబుపుష్పములఁ
దాలిమి నవ్విభుఁ బూజచేసినం
గలుగు నభీష్టసిద్ధి ఫల
కాంక్ష యొనర్చినవారి కెన్నఁగన్. 20

వ. వెండియు నంకోలార్కద్రోణదుత్తూరపత్రిముఖకుసుమం బులను గపిత్థబిల్వపత్రింబులను శివుం బూజించునతండు సాయుజ్యంబుఁ జెందుఁ దక్కనపత్త్రంబులం బూజించిన రాజసూయాశ్వమేధఫలంబు గాంచు. 207

ఆ. పత్త్రఫలజలాన్నభక్ష్యభోజ్యాదులు
శివున కర్పణంబు సేయవలయు
నిదియె సుకృతములకుఁ గుదు రిట్లు సేయని
యతనిజీవితము నిరర్థకంబు. 208

తే. హరున కతిభక్తి భక్ష్యభోజ్యాదికంబు
లర్పణముసేయక భుజించునధములకును
శ్వానసూకరముఖనీచజంతువులకు
నంతరము లేదు ధారుణి నరసి చూడ. 209

క. కనకమునకుఁ దొడవులకున్
ఘనసలిలంబునకు వీచికాతతికిఁ బలెన్

వనజాక్షవిరూపాక్షుల
కనిశము భేదంబు గలుగ దావంతైనన్. 210

క. వారల వేఱుగఁ జూచిన
వారలు సంసారఘోరవారిధిఁ బడి దు
ర్వారవ్యథఁ బొగులుదు ర
ప్పారము గానంగలేక బహుళాబ్దంబుల్. 211

తే. శివుఁడు సర్వంబు దేవుఁడు శివుఁ డొకండ
యవ్యయుం డద్వయుఁడు పరమాత్ముఁ డభవుఁ
డనఘతరుఁడు పరంధాముఁ డతనికంటె
నన్య మేమియు లేదు ధన్యాత్ములార. 212

తే. భూతిధారణ మొనరించుపురుషునకును
ధర రహస్యపవిత్రీకృతంబు లైన
పాపములు వాయు సంపద పరిఢవిల్లు
సర్వవిద్యలకును వాఁడె జన్మభూమి. 213

వ. విభూతిధారణరహితుండు పతితుం డగుఁ త్రిపుండాంకితఫాలభాగుండును భూత్యుద్ధూళితతనుండును శివనామ
స్మరణపరుండును జీవన్ముక్తుం డగు మఱియును. 214

చ. శివుకథ వీనుల న్వినుచుఁ
జిత్తమునన్ శివునిం దలంచుచున్
శివభవనాంగణస్థలికిఁ
జేరుచు నాశివుఁ బూజసల్పుచున్

శివునకు నై ద్విజన్ములకుఁ
జెన్నుగ నన్న మొసంగుచుఁ శివ
స్తనపరనాథ్యుఁడై మెలఁగి
తాన శివుం డగు మానవుం డిలన్. 215

తే. భూతిరుద్రాక్షధారణంబును శివాల
యాదినిర్మాణమును శివధ్యానమును ద
*దర్చనంబుఁ దదీయనామానుకీర్త
నంబు నల్పతపంబుఫలంబు గాదు. 216

చ. అలరులు వస్త్రముల్ ఫలము
లంబులు శంభునివేదితంబులై
సలినదళాయతాక్షులను
సందనసుందరనిష్కుటంబులఁ
లలితసువర్ణరత్నశుభ
లక్షణలక్షితసౌధపంక్తులఁ
గలుగఁగఁజేయు మర్త్యులకుఁ
గామితవస్తుపురస్సరంబుగఁ. 217

సీ. రుద్రాక్షమిశ్రితభద్రాంబువులఁ దోఁగ
భాగీరథీస్నానఫలము గల్గు
నాయువు వర్ధిల్లు నతిఘోరభూతముల్
చేరవు రుద్రాక్షధారణమునఁ

* దర్శనంబు—దర్శనంబు—వ్రా. ప్రతి.

గనకవిద్రుమమధ్యఘటితరుద్రాక్షంబు
నవిశంబు ధరియింప నలరు సిరులు
పరిభవించె రుద్రనేత్రమున రుద్రాక్షంబు
వివిధపాపావళివిపినకీల

తే. వాని నష్టోత్తరశతంబు ప్రానువాఁడు
బ్రహ్మ, తత్పంచశతధృతిఁ బరఁగువాఁడు
వెన్నఁ దగు వెండియును నవి వేయిదాల్చు
వాఁడు శివుఁ డగుఁగాక కేవలనరుండె. 218

తే. ధవళభసితంబు నొసల వక్త్రంబునందు
శంభునామంబు రుద్రాక్షసమితికంఠ
సీమ నెవ్వని కలరుఁ దజ్జీవితంబె
జీవితము వానిశీలంబె శీల మరయ. 219

తే. భసితరుద్రాక్షధరుఁ డైన బ్రహ్మకులజుఁ
డతిపవిత్రుండు లోకత్రయంబునందు
నాతఁ డెయ్యది వీక్షించె నది పవిత్రి
నిరతిఁ జెన్నొందు నిందు సంచియము లేదు. 220

తే. భూతిరుద్రాక్షభూషణస్ఫురితదేహుఁ
గాంచి శమనునికింకరుల్ గడుఁ జలించి
దవశిఖిశిఖాళిఁ గన్గొని దవులఁ బఱచు
[illegible] 221

వ. కార్తికసోమవారాదిప్రశస్తశివప్రీతవాసరంబులను బిత్రు
దినంబులను బర్వంబులను విష్ణువ్రతదినంబులను మన్వాది
వ్యతీపాతంబులను స్నానదానాదికక్రియ లాచరించి
యుపవసించి బ్రాహ్మణులకు యథాశక్తి భోజనం బిడు
మానవుండు క్రతుకోటిఫలంబువడయు మఱి దరిద్రుండు
తన లేవడికిం జింతించుచు నాశుభదినంబుల స్నానతర్ప
ణాదికర్మంబులు సలిపి తపోనియతాచారుం డైన దాన
ఫలంబు గాంచు నట్లుగాక ధనవంతుం డయ్యు నకృత్య
కరణశీలుండై దానధర్మాదివిరహితుం డైనయేని తరు
గుల్మలతాదిస్థావరజన్మంబులు వడసి ఛేద చ్ఛేదనశీతాతప
బాధాదిదుఃఖంబులం బొందుచు నిట్లని తలంచు. 22

మ. మనుజత్వంబున మున్ను యౌవనధనో
న్మాదంబునం గ్రొవ్వి యే
మనిశంబు న్బుధులన్ హసించియు ధనా
శాయాతదీనాళిఁ బె
ల్చన మోఘాశులఁ జేసి భోగసుఖలీ
లాలంపటత్వంబునన్
మని క్రూరాశయతన్ వసింపఁ దరుజ
న్మం బబ్బె మా కయ్యెడన్. 22

క. ప్రాక్తనతనువున లోభా
సక్తిమెయిన్ ధర్మవితతి సలుపక భోగో

ద్యుక్తిం ద్రిమ్మరుట న్సుఖ
భుక్తిరహితమైన మ్రానిపుట్టువు గల్గెన్. 224

క. కుజనులము గాన యీఁగతిఁ
గుజనుల మైత్రి మీఁక నైనఁ గుసుమఫలదళ
వ్రజములు సుజనుల కిడి మ
ర్త్యజనిం బ్రాపింతు మనుచు నాత్మఁ దలంచున్. 225

వ. అని చెప్పి వామదేవుండు. 226

ఆ. పాత్రదానమున విపన్నుఁ డాపదఁ దరి
యించు నమ్మహాత్త్వ మెంచఁ దరమె
తరువులైనఁ దలఁచుఁ ద్వగ్దారు ఫలదళ
మూలవితతిఁ బాత్రములకు నొసఁగ. 227

వ. ఇత్తెఱంగునం దలంచి. 228

చ. అట ఫలసూనదానకల
నాభ్యుదయంబునఁ బాపముక్తిగా
విటపిలతాకృతుల్ దొలఁగి
వేమఱుఁ గుక్కుటకాకఘూకమ
ర్కటకిటిముఖ్యయోనులఁ ది
రంబుగ నుద్భవ మంది యందుఁ బ్రి
స్ఫుటతరదుఃఖముల్ గడచి
సొంపఱి మర్త్యతఁ గాంతు రంతటన్. 229

సీ. దుష్కృతనిరతుండు తొలుతఁ జండాలుఁడై
పుట్టి యొకానొకపుణ్యమహిమఁ
బస శూద్రజనితతిఁ బ్రాపించు నందు ని
త్యము విప్రసేవాదిధర్మకలన
నట బహువైశ్యజన్మావాప్తిఁ గొఱలుఁ దా
నందు నధ్యయనాదు లలవరించి
పిమ్మట నృపతనుల్ పెక్కులు దాలుచు
మహితసద్రక్షణమహిమఁ దనరి
తే. యందుఁ గర్మక్షయం బైన నవనిసురతఁ
జెందు నందును సత్కర్మశీలుఁ డగుచు
మీఱి నిరతంబు బ్రహ్మవిచారుఁ డైన
నంత నిర్వాణఘనుఁ డగు నింత నిజము. 230

వ. ఇట్లు దుర్లభం బైన విప్రత్వంబు గాంచి యందుఁ గర్మ
చ్యుతిఁ బతితుం డైన వెండియు స్థావరజంగమాదిజన్మం
బులం బొందు విప్రులు హరిహరులకుఁ బూజనీయులు
వేదసారగుం డైనవిప్రుండు సర్వగురుండును వందనీయుం
డు నగు. 231

తే. తెలియ వశమానె శివమాయ దేవులకును
దాని శివుకృప లే కెట్లు దాఁటవచ్చు
హరుని భజియింపఁ దత్కృప యపుడె కల్గు
దానఁ దరియింతు రమ్మాయ ధరణిజనులు. 232

మ. నిరతాచారులు నిర్మలాశయులు ని
ర్ణిద్రాగమోక్తక్రియా
నిరతుల్ దైవతదూషణోక్తి విముఖుల్
నిర్మాయులున్ శంభుస
త్కరుణాపాత్రులు దేవదూషకులు శ్రౌ
తస్మార్తముఖ్యక్రియో
త్కరదూరుల్ ఖలులున్ మహేశకృపకుం
గా రెంతయుం బాత్రముల్. 233

చ. అనశనదీక్షఁ బొల్చు సన
కాదులు వేదవిశారదుల్ తపో
ధనులు గనంగలేని శివ
తత్త్వము, రాగహతాత్ములై ఫలం
బనయము గోరి కొల్చి ఫల
మందక తక్కిన, నిష్టదేవతన్
ఘనముగ నిందసేయు నల
కట్టిఁడిమర్త్యులు గాననేర్తురే. 234

మ. హరమాయాంబునిధిం మునింగి ధనకాం
తాపర్తగర్తంబులన్
వరుసన్ లోఁబడి యంత నంతరరిష
డ్వర్గోగ్రనక్రవ్యథా

తురతం గుందుచు విష్ణుభక్తి నభవు౯
దూషించుచు న్వేండి యా
హరభక్తిన్ హరి నిందసేయుదు రసూ
యాగ్రస్తులై మానవుల్. 235

తే. భూసురుల దేవతలను దపోధనులను
నిందనం బొనరించిన నీచతముఁడు
శంభుమాయామహాత్ముఁడై స్వకృతసుకృత
మహిమఁ గోల్పడుఁ దా నొకమాటమాత్ర. 236

తే. వసుధఁ గార్తికమున నిందువాసరమున
శివుఁ దిలాక్షతములఁ దులసీదళముల
బిల్వదళములఁ బూజించి ప్రీణనంబు
సలుపఁ గలుగు నగ్నిష్టోమసవనఫలము. 237

క. తిలదానదీపదానం
బులు నుపవాసంబు హరునిపూజయును వ్రతం
బులు కార్తికమాసంబున
నలరారఁగ నొక్కటొకటి యధ్వరసమముల్. 238

ఉత్సా. కార్తికమునఁ గల్యవేళ గౌతమి౯ మునింగి ని
ర్వర్తితస్వకర్ముఁడైనవాఁడు త్రిదివవేశియై
కీర్తిఁ బెక్కుదివసములు సుఖించి యంత మరలి భూ
భర్త యగుచు నుద్భవించు భవ్యభూతికలితుఁడై. 239

తే. కార్తికంబునందు గౌతమీస్నానంబు
శశిదినోపవాససద్వ్రతంబు
నందుఁ బురహరార్పితాన్నదానంబును
దురితచరితులకును దుర్లభములు. 240

ఉ. పావనలీలఁ బొల్చు నెల
బాహులమాసమురాక గాంచి గో
దావరివారిఁ గ్రుంకుచు సు
ధాకరవాసరసువ్రతంబు స
ద్భావనఁ జేయ భావభవ
భంజనుసన్నిధి యబ్బు నంచు దే
వావళి యుర్విఁ బుట్టుటకు
నాసపడుం దగ నెల్లవేళలన్. 241

చ. అతిథికి నూర్జమాసమున
నన్న మొసంగిన నాకలోకముం
జతురపటం బొసంగిన ని
శాకరలోకము తప్త కాంచనాం
చితమణిభూషణం బొసఁగి
చెన్నుగ నచ్చర లుండులోకమున్
వితరణశాలి గాంచుఁ బృథి
వీచరఖేచరపూజ్యమానుఁడై. 242

తే. వాసి గోదావరీతటావాసు లయ్యుఁ
గార్తికంబునఁ గ్రుంకని ఖలజనముల
తనువులు నిరర్థకంబులై తనరుఁ జర్మ
దారుకృతయంత్రపుత్రికాతతులమాడ్కిన్.

క. గోదావరిమజ్జనమును
శ్రీదయితత్రిపురహరులసేవయు సత్సం
గాదరణంబును దానద
యాదులసంగ్రహము నరుల కఘనాశనముల్.

తే. ధనికుఁడై యుండి పుణ్యతీర్థంబులందుఁ
బుణ్యకాలంబులందును బుణ్యతార
లందుఁ బాత్రములకు లేశమైన నిడని
జాల్ముఁడు దరిద్రుఁ డగు జన్మజన్మములను.

తే. శైశవంబునఁ దారుణ్యసమయమునను
స్థావిరంబున ధనము పాత్రముల కొసఁగు
నతఁడు రెండవజనిఁ దత్తదవసరముల
సాధ్యుఁడై భోగభుక్తిచే నతిశయిల్లు. 2

క. యాచకుఁ డడుగుచు నుండఁగ
వాచామాత్రంబు ప్రియము వల్కఁడయే న
న్నీచుఁడు మూవయుఁ జెవిటియు
నై చెడుఁ దానంత వృషమై జనియించున్. 24

వైవర్ణ్యస్వరహైన్యకార్శ్యనిరతా
వాసంబుఁ దృష్ణాశనా
యావల్లీనికురుంబదోహదము దై
న్యతాభ్రసకంపత్రపా
దావాగ్నిస్యదమాతరిశ్వ మురుసం
తాపాదిసృష్టిక్రియా
దేవజ్యేష్ఠము యాచకత్వ మది సి
ద్ధించుఁ లఘుత్వం బిలన్. 248

బ్రతికియుండిన మఱి మృతప్రాయుఁ డగుచు
స్థూలతనుఁ డయ్యుఁ దృణగతిఁ జుల్క నగుచు
సకలజనుల కుపేక్షానిశాంతుఁ డగుచు
యాచకుఁడు సంచరించు ధనార్థి యగుచు. 249

వాని నసమర్థదృష్టిఁ గని
ద్వారనిరోధన మాచరించి దు
ర్మానమునన్ హసించుచుఁది
రస్కరణం బొనరించి మత్తుఁడై
కానియు నియ్యలేనియతల
కట్టిఁడిమర్త్యుఁడు వేయిజన్మముల్
దాను దరిద్రుఁడై మెలఁగి
స్థావరజన్మము దాల్చుఁ బిమ్మటన్. 250

క. దీనత నడుగం జేరిన
మానితధరణీసురులను మన్నింపని పృ
థ్వీనాథునిరాజ్యంబునఁ
బూను ననావృష్టి దుఃఖములు పెల్లొదవున్. 151

క. శివునకుఁ బ్రియముగ దానము
శివపూజ పరోపకృతియుఁ జేయని యామా
నవుఁ డతనితనువు కంటెను
భువి మే లగుచుండు తోలుబొమ్మలమేనుల్. 252

తే. శివుఁడె తల్లియుఁ దండ్రియు శివుఁడె సఖుఁడు
శివుఁడె బంధుండు ధ్యేయుండు శివుఁడె సేవ్యుఁ
డఖిలము శివాత్మకంబు దదన్య మొకటి
గలుగ నేరదు సకలలోకములయందు. 253

ఉ. స్థావరజంగమప్రతతి
సర్వ మఖర్వశివాత్మకంబుగా
భావమునం దలంచుచును
భక్తి మెయిన్ శివపూజసేయు న
ప్పావనుఁడే శివుండు శివ
భవ్యతరస్మరణాఢ్యుఁడైన య
క్కేవలభక్తవర్యునకుఁ
గింకరుఁ డౌను కృతాంతుఁ డుర్వరన్. 254

చ. శివుఁ డన నేన కా యనుచుఁ
జిత్తమునన్ శివపూజసేయుచున్
శివశివ యంచుఁ బల్కుచును
శ్రీశివసత్కథ లాలకించుచున్
శివమయ మిజ్జగం బనుచుఁ
జెన్నుగ నెంచుచుఁ బ్రొద్దుపుత్తు నా
శివుఁ డిఁక నన్ను నెన్నఁటికిఁ
జేర్చిన నొచ్చెముగాదు మే లగున్. 255

తే. అనుచు నేవేళఁ బలికెడు నతఁడె శివుఁడు
సర్వమంగళసంగతు శైలకన్య
కాసహితు గాంగఝూరధరుఁ గల్యవేళఁ
జింతసేయుంగఁ దగుఁ బాపశాంతిఁ గోరి. 256

పృథ్వి. శివస్తవచయంబులున్ శివసహస్రనామంబులున్
శివాంతికతలంబునం జెలఁగి పల్కి రుద్రాక్షముల్
నవాచ్ఛభసితంబు సంతతముఁ దాల్చు నమ్మర్త్యుఁడున్
భవవ్యయవిదూరుఁడై భవతఁ జెందు నిక్కంబుగన్. 257

సీ. శివనామపఠనంబు సేయక యఱచిన
రసనికల్ మండూకరసనికాళి
శివమందిరములకుఁ జేరక నడచిన
యంఘ్రులు దారుమయాంఘ్రిచయము

శివలింగసంవీక్ష సేయక వీక్షించు
చక్షులు మాయూరచంద్రకములు
శివపదార్పితబిల్వసిద్ధవాసన లేని
ఘ్రాణయుగ్మము భస్త్రికాయుగంబు

తే. శివునిసత్కథ లనిశంబుఁ జెలఁగి వినని
కర్ణగోళము ఘటగతాకాశతలము
శివునిఁ బూజింపఁ గానని చెనఁటికరము
దారునిర్మితనిస్సారదర్వి యుర్వి.

క. శివకథ వినుటయ తొడవగుఁ
జెవులకు, దానంబె త్రొడవు చేదమ్ములకున్
మివుల భరం బగుచుండున్
భువిఁ గుండలకంకణాదిభూషణచయముల్.

తే. దేవదేవుని శివు మహాదేవు మాని
యితరదేవాళిఁ గొల్వఁగ మతిఁ దలంచు
నతఁడు భాగీరథీతటం బాసఁ జేరి
చెలమఁ ద్రవ్వంగఁ బూనినచెనఁటి గాఁడె. 2

ఆ. శివుఁడు మానసాబ్జసీమ వసింపంగఁ
దవులుకలుషసమితి దవులఁ బఱచుఁ
బూర్వశిఖరిమీఁదఁ బొలుపొందురవిఁ గని
సంతమసము వేగ జాఱునట్లు. 2

క: స్మరఘస్మరశుభనామ
స్మరణము తద్ధ్యానరతియు మఱి తత్పూజా
దరణము సంసారార్ణవ
తరణులు కలుషాంధతమసతరణులు ధరణిన్. 262

చ. పవలును రేయుఁ జేయు తత
పాతకజాత మడంగఁజేయుఁ దా
శివ యనుమాట యొక్కపరి
జిహ్వఁ బొసంగుమనుష్యకోటి కీ
యవని ననేకకోటిదురి
తాళి నడంచు తదీయశక్తి కిం
జవమతిఁ ద్రూఁగుపాతకము
సల్పఁగలండె దురంతపాపియున్. 263

చ. ఒకపరి శంభునామము న
యోన్నతి నాలుకఁ జెందెనేనియుం
బ్రికటితజన్మకోటులకుఁ
బ్రాచితమై విలసిల్లు ఘోరపా
తకయుతుఁడైన శంకరప
దస్మరణంబున ముక్తిఁ జెందు జి
హ్వకు ఫల మెల్లకాలము శి
వస్మరణంబె మనుష్యకోటికిన్. 264

తే. జన్మశతకోటికృతపాపశైలములను
హరునినామంబు శతకోటి యట్టినామ
కీర్తనంబును దద్ధ్యానవర్తనంబుఁ
దత్సపర్యయు సంసారతారకములు.

క. ఈయాఖ్యానము వినిన న
పాయంబులు వాయు సుకృత మబ్బు ధరిత్రిన్
ఆయువు పెరుగుం బిదప శి
వాయతననివాససిద్ధి యగు మనుజులకున్. 2

వ. అని చెప్పి నారదుండిట్లనియె నవ్వామదేవువలన స్వర్గా
పవర్గకారణం బైన యీశ్వరమహిమంబు విని కృతా
ర్థులై యమ్మునిబృందారకబృందంబులు నంత. 2

చ. దశభుజుఁ బంచవక్త్రుఁ గర
తామరసాక్షపరశ్వధాయుధున్
శశిధరు ఫాలలోచనుఁ బ్ర
సన్నముఖాంబుజు ఈశానివందితుం
బ్రశమితదోషు నీలగళుఁ
బర్వతరాడ్తనయామనోహరున్
విశదశరీరు శంకరుఁ బ
విత్రచరిత్రునిఁ గాంచి మ్రొక్కుచున్. 268

వ. ప్రాంజలులై యిట్లని విన్నవించిరి. 269

చ. భవ భవదీయసన్మహిమ
  పన్నుగ వింటిమి వామదేవుచేఁ
దవిలి భవద్భవిష్య దవ
  తారకథల్ విన వేడు కయ్యె మా
కవి దయఁ దెల్పఁగా వలయు
  నవ్యయభవ్యవచోవిలాసత
శివమతి యా మృకండసుతు
  చే మును వింటిమి గొన్ని దత్కథల్. 270

వ. అని యడిగిన నద్దేవగణంబులతో నద్దేవదేవుం డాత్మభవి
ష్యదవతారకథావృత్తాంతం బిట్లని చెప్పం దొడంగె. 271

ఉ. రావణనామధేయుఁ డొక
  రక్కసుఁ డుక్కునఁ ద్రేతయందు నా
చే వనజాతసంభవుని
  చే వరలాభముఁ గాంచి మానుల
దేవతల న్బలారిముఖ
  దిక్పతులం గడు బాధసల్పు దు
ర్భావతఁ గుంభకర్ణుఁ డను
  పాపుఁడు వానికిఁ దమ్ముఁడై తగన్. 272

ఉ. ఆదివిజాభియాతికి మ
  హాగుణశాలి విభీషణుండు నా

సోదరుఁ డొప్పు వెండియును
సోదరి శూర్పణఖాభిధాన యి
మ్మేదినిఁ గల్గుమాయలకు
మేటి యనం బొలుపొందుచుండు మం
దోదరి నాఁగఁ జెల్వగుకృ
శోదరి రావణుపత్ని యై తగున్. 273

ఉ. ఆమహిళాలలామకుఁ బ్రి
యాత్మజుఁ డొక్కఁడు గల్గు నింద్రజి
న్నాముఁడు వెండియుం దనుజ
నాథున కయ్యతికాయముఖ్యు లు
ద్దామబలుల్ జనింపుదురు
దారుణగాత్రులు పెక్కుపుత్రు లి
ట్లామున వృద్ధిఁ బొంది యతఁ
డంత వసించును లంక యన్పురిన్. 274

చ. అదియుఁ ద్రికూటశైలశిఖ
రాగ్రమునం దగి హేమవిస్ఫుర
త్సదనముల న్వినూత్నమణి
జాలవినిర్మితసౌధవీథులం
గదియు గభీరనీరపరి
ఘావృతసాలములం దనర్చు సం

పవలకు నాస్పదంబును శు
భప్రకరంబులకానకంబు నై. 275

సీ. అందుండి బలగర్వ మడర దశాస్యుండు
ఫలభుగ్గణంబులు బలసి కొలువ
యక్షకింపురుషాహిరాక్షసగంధర్వ
వరుల నిర్జరులఁ గిన్నరుల నరుల
నాహవంబుల గెల్చి యందఱసంపదల్
గైకొని యీగతి గాసి సేయఁ
ద్రిదశులు భీతిల్లి త్రిదివంబు దొఱఁగి మా
యావేషధరు లయి యవని కరిగి

తే. పవలు శాఖామృగాదిరూపములు దాల్చి
క్షపలఁ బైశాచవేషముల్ సవదరించి
యార్తి బడఁ దద్వధోపాయ మాత్మఁ దలఁచి
శరణము భజింపుదురు మము సమ్మదమున. 276

ఉ. శ్రీమతిఁ బుష్కలస్తుతులు
చేసి దశాస్యకృతంబు లైన బల్
బాములు దెల్పినన్ విని కృ
ప న్సురసంఘముఁ గాంచి యేను శ్రీ
రాముఁడ నై జనించి యల
[illegible]

ప్పామరు గెల్వ నొండొకండు
పాల్పడనోపునె ముజ్జగంబులన్. 277

ఆ. వాఁడు బ్రహ్మదత్తవరగర్వమునఁ గ్రొవ్వు
వాఁడు గాన జగమువాఁడి దుంచు
ధరణి దశరథునకుఁ దనయుఁడనై రాముఁ
డనఁగ దనరి వానియద టడంతు. 278

క. హరి లక్ష్మణుఁడై మత్పో
దరతన్ జనియించి నన్నుఁ దగ సేవించున్
హరియించు నింద్రజిత్తున్
హరి దక్కఁగ వాని నొరుల కలవియె ద్రుంపన్. 279

ఉ. అవనితనూజ సీత గిరి
జాంశమునం బ్రభవించు రాఘవుం
డవని మదంశసంజనితుఁ
డై తగి దైత్యుల నెల్లఁ దుంచు రా
ఘవుఁడె భవుండు విష్ణుఁడును
గంజభవుండును సర్వదేవతా
ప్రవరులు సీతయే యుమయుఁ
బద్మయు వాణియు దేవకాంతలున్. 280

వ. అని దేవగణంబుల సమ్మతిల్లంజేసి యనుపుదు మనిచెప్పి
యీశ్వరుం డిట్లనియె. 281

ఆ. భువనమాత సీత భువిఁ గల్గు స్త్రీరూప
ములు ధరించి లోకముల వసించుఁ
బూరుషాకృతులను బొలుపొంది రాముఁ డ
జాండభాండములను నిండియుండు. 282

తే. రాముఁడె నిరంజనుఁడు పరబ్రహ్మ మభవుఁ
డాదికారణ మగు జగదావళికిని
సర్వగుఁడు సర్వసాక్షియు సర్వదేవ
వందితుండును కేవలానందమయుఁడు. 283

క. సనకప్రభృతులు విబుధులు
ఘనులు వసిష్ఠాదిమునులు గననేరరు రా
మునితత్త్వ మల్పమతు లగు
మనుజులు గన నెంతవారు మర్త్యములోనన్. 284

చ. అనిలజసేవితాంఘ్రిఁ గన
కాంబరుఁ గోటిమనోజసన్నిభున్
ఘనఘననీలవిగ్రహునిఁ
గౌస్తుభశోభితవక్షుఁ బద్మలో
చను నవనీసుతాయుతుఁ బ్ర
సన్నముఖాంబుజు రాము నెప్పుడున్
వినుతి యొనర్చువారలకు
వెండియుఁ బుట్టువు గల్గనేర్చునే. 285

సీ. ఋష్యశృంగమహర్షికృతసుతకామేష్టి
మహిమచే దశరథమహిభుజునకుఁ
బ్రభవించి రాముఁడు పరమపావననాముఁ
డనుజసమేతుఁడై యరిగి బాహు
కీలితశాతాసిఖేటకం దాటకఁ
బరిమార్చి ద్రోహు సుబాహు దునిమి
కౌశికుసవనంబు గాచి గంగానరి
త్తరణం బొనర్చి గౌతమునిపత్ని

తే. శక్రమోహితయై పతిశాపవశత
దశసహస్రాబ్దములు శిలత్వము భజించి
శ్యామజీమూతసంఛన్నచంద్రరేఖ
యందమున నున్నదానిఁ బూతాత్మఁ జేయు. 286

చ. జనకునిపట్టణంబునకు
జానుగ నేఁగి రఘూద్వహుండు తా
ననుగుఁ గాకపక్షధరుఁ
డయ్యు నృపాలురు మెచ్చ మచ్చరా
ననదళనంబుఁ జేసి యల
జానకిఁ బెండిలియై యయోధ్యకుం
బనుపడ నేఁగు మార్గమున
భార్గవరాముని గెల్చి నుక్కునన్. 287

క. సీతాయుతుఁడై యట సా
కేతనగరిఁ జేరి సుజనకీర్తితకీర్తి
స్ఫీతగతిఁ గొన్నియబ్దము
లాతతసుఖకేళిఁ దేలు నతఁ డందుఁ దగన్. 288

వ. అంత. 289

ఉ. రాముఁ గుణాభిరాము యువ
రాజధురంధరుఁ గా నొనర్పఁగాఁ
దా మది నెంచి పౌరజన
తం గని పఙ్క్తిరథుండు పల్కె నీ
రాముఁడు సర్వసమ్మతుఁడు
ధాత్రిహితుండును ధార్మికుండు నే
నీమహిభార మీయనప
యిక్ ఘటియించి సుఖింపఁ గోరెదన్. 290

చ. జనకునిపోలికం బ్రజ న
జస్రముఁ బ్రోచు సుధాంశుకైవడిన్
జనులకు నెల్లకాలమును
జల్లఁదనం బొనగూర్చు రాముఁ డీ
సనయుఁడు మీకు రా జగుట
సమ్మతమే యన వార లుబ్బి యో
యినకుల మామనోరథము
నిట్టిదె పట్టము గట్టు మీఘనున్. 291

క. అని పల్కు పౌరజనముల
యనుమతిఁ గొని రామదేవు నభిషేకింపన్
మనమున నుత్సుకుఁడై య
జ్జనపతి సంభారసమితి సమకూర్చుఁ దగన్. 292

ఉ. ఆనృపుభార్య కైక యను
సంగన యయ్యభిషేకసంభ్రమం
బానెఱిఁ గాంచి మున్ను వర
మానృపుఁ డిచ్చుటఁజేసి కోరు న
మ్మానిని యాత్మపుత్త్రి గరి
మంబునఁ బట్టముగట్ట రామునిం
బూని చతుర్దశాబ్దములు
భూరివనాంతరవాసిఁ జేయఁగన్. 293

తే. అతఁడు వరపాశకీలితుం డగుటఁజేసి
భార్య వేఁడిన నేమియుఁ బలుకకుండు
నట్లు కాదె దృఢవ్రతు లగుమహాత్ము
లాడఁబడినమాట వోఁ బ్రోవ నోర్వఁగలరె. 294

ఉ. ఆయెడ దేవతాగణము
లయ్యభిషేకశుభాంతరాయముం
జేయఁగ నాశ్రయించి నుతి
సేయఁగఁ గైకయు వారిబోధచేఁ

బ్రాయక యనవ్వరద్వయము
భర్తను వేడఁగ దైవవంచితుం
డై యతఁ డిచ్చు సత్యరతి
నాత్మకులాంగనవాంఛితార్థముల్. 295

తే. సురలు విరులవాన గురియింతు రప్పుణ్య
రాశియైన పజ్క్తిరథునిమీఁద
నతని సత్యమునకు నలరుచు నాత్మీయ
కార్యసఫలతకును గరముఁ బొంగి. 296

తే. చెలఁగి రాముఁడు పట్టాభిషేకవేళఁ
గైక యొసఁగినపరుషవల్కలముఁ దాల్చి
యవిరతానందమయుఁడు దా నగుటఁ దెల్పు
భోగయోగసమత్వవిస్ఫురణ దనర. 297

క. ఆరామునిముఖవిలసన
మారసి యాతండు శివుఁడ యగు నిక్కము చె
ల్వార మనుజుండు గాఁ డని
యారూఢి న్నిశ్చయింతు రాపీఠిపరిజల్. 298

ఉ. ఆతఁడె దండిరియానతిఁ బిరి
యావరజుండు సుమిత్రిపట్టియున్
సీతయుఁ దోడ రాఁగ నత
సీసుమధాముఁడు రాముఁ డేఁగి గం

గాతటనీతటంబున సు
క్షస్థితి నిల్చి గుహాభిధానవి
ఖ్యాతుని శృంగిబేరనగ
రాధిపుఁ గాంచుఁ గిరాతవల్లభున్. 299

తే. ముందుఁ దా నెక్కి వచ్చిన స్యందనము సు
మంత్రుఁ డనుసూతవరునిచే మరల ననిచి
యమరనది దాఁటి యగ్గుహాననుమతమునఁ
జని యతండు భరద్వాజమునికి మ్రొక్కి. 300

ఉ. ఆఋషియాన పూని చని
యారఘువీరుఁడు గాంచు భూరిమం
దారనమేరువీరతరు
దాడిమముఖ్యమహీజవాటముం
సారసుధారసాచ్ఛరుచి
సాంద్రఝరాంచితసత్కృపీటముం
శ్రీరమణీయదేవగణ
సేవితకూటముఁ జిత్రకూటమున్. 301

తే. అవనిజాలక్ష్మణసమేతుఁ డగుచు రాముఁ
డాధరాధరవరమున నధివసింప
నాథునినిఁ బాసి దుఃఖాకులాత్ముఁ డగుచు
స్వర్గమున కేఁగు దశరథక్ష్మావరుండు. 302

మ. ధరణీనాథుఁడు స్వర్గతుం డగుడు నం
తం గైకయీనందనుల్
భరతు న్మంత్రులు రాజ్య మేలు మనుచుం
బ్రార్థింప నాసత్యవా
క్పరతుం బొల్లక తల్లి నుల్లమునఁ దా
నిందించి శ్రీరాముఁ డే
నరుగుం బౌరపురోహితార్యజనభృ
త్యామాత్యవర్గంబుతోన్. 303

క. ఈ తెఱఁగునఁ జని యతఁడు గి
రాతపతిం గాంచి యట భరద్వాజునిచే
నాతిథ్యము గొని రాముఁడు
హితలపతివసతి యమ్మునీంద్రుఁడు దెలుపన్. 304

చ. భరతవిభుండు గాంచె మద
బంభరడింభకగీతనాదమే
దురతరపాటలీవకుళ
తుంగలవంగసుగంధభారభా
స్వరమరుదంకురస్థగిత
సానుచరత్సురయుగ్మరఘాటముల్
స్థిరగరుడాశ్మశోణమణి
[illegible]

సీ. అన్యసింహభ్రమదాత్మబింబాంచిత
ఘురవారటత్సింహశాబకంబు
హీరరత్నద్యుతిపూరమిథ్యాజలా
మితపిపాసామిళన్మృగగణంబు
కంజరాగప్రభాపుంజమృషారక్త
పానలోలద్వీపిపరివృఢంబు
గతపత్త్రలవలికాతతలతాళీకాహి
ఖాదనవ్యగ్రశిఖావళంబు

తే. నిబిడతాపింఛవనకూటనీలనీర
వాహవార్బిందులోభానవరతవివృత
చంచుసంచయచాతకసముదయంబు
కూటచయబంధురము చిత్రకూటధరము. 306

ఉ. సింధురదానవర్ధితవి
చిత్రమహీజవిహారిభిల్లపు
ష్పంధయశైశికాళిముఖ
పంకజసౌరభమూనఁ గోరె పు
ష్పంధసంచయంబులు వె
సం జనుదెంచి తదీయనాసికా
గంధఫలీవిలాసములు
గాంచి కలంగి తొలంగు నగ్గిరిన్. 307

శా. అందు న్నీలఘనాఘనాభు నరవిం
దాక్షు న్మహాబాహునిం
గందర్పాయుతసుందరు న్వసుమతీ
కన్యాయుతు న్మౌని మా
కందారామవసంతు రాఘవుని వే
డ్కం గాంచి కేల్మోడ్చి చె
ల్వొందన్ భూపరిపాలనంబున కతం
డొప్పారఁ బ్రార్థింపఁగన్. 308

తే. అమ్మహాత్ముఁ డాప్రార్థన వమ్ముచేసి
మరలఁ బనిచిన భరతుఁ డమాత్యమాత్య
హితపురోహితసహితుఁడై యేఁగుదెంచి
పురము చొరక నందిగ్రామమున వసించు. 309

తే. భరతుఁ డరిగిన రాముఁ డగ్గిరిఁ దొలంగి
దండకాటవి కేఁగు నీదండ నున్న
మరలఁ బౌరులు వచ్చిన మద్వ్రతమున
కంతరాయంబు సంధిల్లు నని తలంచి. 310

వ. ఇట్లు దండకారణ్యంబుం బ్రవేశించి యందు. 311

భుజంగప్రయాతము. దినేశాన్వయుం డుగ్రతేజుండు భ్రమంచుం
ఘనోచ్చండకాండప్రకాండంబు చేతన్
గనత్సంతతక్రోధుఁ గ్రవ్యాశిమోఘున్
స్వనిర్ఘోషనిర్ఘాతసాధు న్విరాధున్. 312

క. చనిచని రాముఁడు గాంచుౝ
మునివరు శరభంగు యోగముద్రాసంగున్
ఘనతరదురితవిభంగుం
జననుతవిమలాంతరంగుఁ జరదర్భాంగుౝ. 313

వ. అమ్మునీంద్రునిచేతం బూజితుండై యంత. 314

లయగ్రాహి. ఏముని జగంబులకు సేమము ఘటించుమతి
నాముకొను వింధ్యగిరిభూమి నణఁగించెౝ
దామరససంభవముఖామరులు మెచ్చ వెస
నేమునిపయోధి యభిరామగతిఁ ద్రావెౝ
భీమబలు నిల్వలునిబా మడఁచె నేముని త
పోమహిమ ముల్లసిల నేమునివరుం డు
ద్దామధృతిచే నహుషుఁ బాముగ శపించెఁ దగ
నాముని నగస్త్యు రఘురాముఁ డటఁ గాంచెన్.

సీ. అలఘుపాణిసరోజచుళుకితవిషరాశి
హ్రదినీలలితజటాంచలుండు
జీవనకలుషవిద్రావణసన్మూర్తి
వక్రీకృతాహార్యవైభవుండు
నార్యానురంజనాయత్తలసన్మతి
మహితకామక్రోధమర్దనుండు
జగదభిసన్నుతసర్వజ్ఞతాఖ్యాతి
శ్రీకరద్విజరాజశేఖరుండు

తే. ననఘతరశుచిభాస్వదబ్జాంబకుండు
నచలధాముండు ద్వీపిరాడజినచేలి
భవుఁడు దా నైన కుంభసంభవునిఁ జేరి
యారఘుస్వామి వందనం బాచరించు. 316

క. మన్మార్త్యాంతర మగుఘట
జన్ముని వింధ్యాద్రిదమను సన్మునివరు ను
ద్యన్మతి భజియించుచు నా
చిన్మయుఁడు వసించు నతనిచే దీక్షితుఁడై. 317

క. అమ్ముని యక్షయతూణీ
రమ్ములు నైందరి మగుచాపరత్నము దివ్యా
స్త్రమ్ములు నిస్త్రింశంబును
సమ్మోదితహృదయుఁడై యొసంగును బడపన్. 318

వనమయూరము. జానుగ నిసర్గబలశౌర్యయుతుఁ డయ్యెన్
మానివరదత్త శరమండలి కడంకన్
బూని యురుతేజమున భూపమణి యంతన్
సాన నొరవట్టు మణిచందమునఁ బొల్చెన్. 319

తే. అచట నతఁడు వసింపంగ నఖిలమునులు
నసురకృతబాధల నలంగి యరుగుదెంచి
రామ మముఁ గావు మనుచుఁ బ్రార్థన మొనర్చి
విన్నవింపుదు రిట్లు ప్రసన్నఫణితి. 320

ఉ. రక్కసు లాశ్రమంబులకు
రాయిడిసేయఁగ శేవగళ్లు మే
ముక్కట చిక్క నిద్దురయు
నన్నముగాన కనూనభీతి నీ
చక్కటి కేఁగుదెంచితిమి
స్నానము సంధ్యయు వేదపాఠముం
దక్కటికర్మకాండమును
దాలిమిఁ జేయఁగ లే దొకప్పుడున్. 321

వ. స్నానసంధ్యాదిసత్క్రియాకలాపంబు లకాలకృతంబులై యరిష్టం బొనరించుం గావున నారక్కసుల నుక్కడంచి మమ్ముఁ బ్రోవు మని ప్రార్థించిన నారఘువీరుండు దేవారులం ద్రుంచుటకుం బ్రతిజ్ఞచేసి వారల ననిపి యచ్చట నుండెనంత. 322

క. శూర్పణఖ యనెడిదానవి
దర్పకదర్పార్త యగుచుఁ దనుఁ జేరఁగఁ బెం
పేర్పడఁగ ముక్కు దునుముక్
స్వర్పతివినతుఁ డగు రామచంద్రుఁడు గడిమిన్. 323

చ. అదియును నేఁగి తెల్ప ఖరుఁ
డాదిగఁ బెక్కురు యుద్ధదుర్మదుల్
త్రిదశవిరోధు లాజి నెదు
రించిన నప్పుడునాల్గువేలరం

గదనములోనఁ దున్ంచు లయ
కాలఘనాఘనశంబడంబర
ప్రదరచయప్రయోగమున
రాముఁడు భీమగతిం జెలంగుచున్. 324

ఉ. వారలు మున్ను భూసురు ల
వారితభక్తి ననుంగుఱించి దు
ర్వారతపం బొనర్చి కడు
వక్రతరోక్తుల ముక్తిఁ గోరుటన్
తా రమరారిజన్మములు
దాల్చిరి నే రఘురామునాకృతిన్
ధారుణిఁ బుట్టి వారి నుచి
తస్థితి ముక్తులుగా నొనర్చెదన్. 325

వ. ఇట్లు రఘువీరుండు ఖర దూషణ త్రిశిరఃప్రముఖచతు
ర్దశసహస్రదానవులం బరిమార్చి మోక్షలక్ష్మీకల్యాణ
గౌరవంబు సంఘటించుఁ బదంపడి యద్దానవి దేవదానవ
దుర్జయంబును త్రికూటశిఖరిశిఖరస్థితంబును రత్నసం
పూర్ణంబును నవకోటిశివాలయాధిష్ఠితంబును వేదనినాద
నాదితంబును ననేకరాక్షససంకులంబును నిత్యమంగళా
లంకృతంబును నగు లంకాపురంబునకుం జని నిజాగ్రజుం
డైనదశగ్రీవునకుఁ దద్వృత్తాంతం బెఱింగించిన నతండు
ను నిజభగినిం జూచి రాక్షసవినాశనంబునకుం బొడమిన

ధూమకేతువుగా నెంచుచు ని ట్లని వితర్కించు. 326

మత్త. మంటి నేఁబదిలక్ష లేఁడు లమర్త్యులం బొడఁగంటి ము
క్కంటిపీటను విష్ణుపీటను గంజగర్భునిపీటనుం
గొంటి సంపద లెన్నియేనియుఁ గోరి చంద్రదినేంద్రులం
గంటి సైఁగ మెలంగఁజేసితిఁ గంటి సర్వసుఖోన్నతుల్. 327

ఉ. నందన మంతయుం బెఱికి
నాఁటితి మద్వనసీమఁ దత్తరుల్
బందెను బెట్టితిన్ దివిజ
పత్నులఁ దక్షకముఖ్యగూఢపా
ద్బృందము నాదుపేరు విని
భీతిఁ గలంగు మదీయమందిరా
ళిందమున న్వసింపుదురు
లేఖకులంబును దైత్యవర్గముల్. 328

వ. చతుర్దశలోకాధిపత్యవిరాజితుండనై త్రిలోకమోహా
కం బైన యైశ్వర్యంబుసం పెన్పొందియు ననేకముని
సాధుబృందంబుల బాధించుచు నైశ్వర్యద్విగుణం బైన
పాపంబు భోగలుబ్ధుండనై యాచరించితి నన్యక్షోభకర
ణంబు వెలిగ నైశ్వర్యంబు సంపాదింపనైతి. 329

తే. అయు విది వ్యర్థమయ్యె నీయఖిలలోక
జయము దేజంబు నైశ్వర్యసంగ్రహంబు

బంధుహితపుత్త్రపౌత్త్రప్రపౌత్త్రతతియు
జాలములు గాక మోక్షమిఁ జాలఁగలవె. 330

వ. వారణాసీమరణంబును బ్రహ్మజ్ఞానంబును నిర్వాణప్రాప్తికిం గారణంబులు దురితచరితుండ నగు నాకు నీరెండును సిద్ధింపవు రాఘవుండు తండ్రియానతి నరణ్యంబున కేతెంచి యున్నవాఁ డమ్మహాత్మునిచేఁ గదనంబున మడసి ముక్తుండ నయ్యెద నాసత్యసంధుం డనపరాధుల హింసింపండుగావున నతనికి నొక్కయహితం బాచరించి తద్బాణహతి స్మృతిఁ బొంది ముక్తిఁ బడసెద నని నిశ్చయించి మారీచుం డనురాక్షసునిం దత్కార్యసహాయార్థం బర్థించిన వాఁ డద్దశగ్రీవున కిట్లను. 331

చ. ఎఱుఁగుదు రామదేవు డను
జేశ్వర పిన్నటనాఁటనుండి మున్
వెఱచితి నమ్మహాత్ము శర
వేగము సైఁపక శైశవంబునన్
గఱచె ననేకదివ్యశర
కాండము లయ్యురువిక్రమాఢ్యుఁ డి
త్తఱిఁ దరమానె యాఘను ను
దగ్రబలున్ రణభీముఁ దాఁకఁగన్. 332

శా. ఏతన్మాత్రమె రాఘవుం డసురలో
కేంద్రా వెసన్ దానవ

వ్రాతంబుం బోలియింప హానిసుజన
వ్రాతంబుల నృన్పఁ బ్ర
స్ఫీతపరిక్రియ ధర్మము న్నిలుప నీ
పృథ్విన్ జనించె న్బలో
పేతుం డాహవకర్కశుం డతనితో
నేలా విరోధింపఁగన్. 333

క. రాక్షస! నీజీవితమున్
రక్షింపుము చెడఁగ నేల రామాగ్ని వెసన్
భక్షించుఁ దృణకణాకృతి
నక్షయశరశిఖల మర్మదానురవితతిన్. 334

తే. అతఁడు బ్రహ్మాండలయకర్త యగుశివుండు
గాని కేవలమనుజుండు గాఁడు వినుము
ఖరవిరాధాదిదుష్టరాక్షసుల నెల్ల
సంగరావని నొడుచుట సాక్షిగాదె. 335

క. గిరిపక్షక్షయకరుఁ డగు
సురపతిగతిఁ బురము లేర్చుశూలిగతిన్ భా
స్కరకులజుం డాలంబున
సురవైరులమద మడంచుసూ దనుజేంద్రా. 336

వ. కావున నాబుద్ధి విని రామదేవునితో విగ్రహింపకు మని యనేకవిధంబుల బోధించిన గనలి యతండు మండలాగ్రం బెత్తి దండింపం జూచిన వెఱచి యమ్మారీచుండు. 337

ఆ. ఖలుఁడు వీనిచేతఁ బొలిసిన రాక్షస
జన్మ మబ్బు రామచంద్రుచేత
నీల్గ ముక్తి యొదవు నిది మంచి దని యియ్యె
కొనును దశముఖుండు పనుచుపనికి. 338

వ. అయ్యవసరంబున నారదుండు రామునన్నిధికేతెంచునంత.

ఉత్సా. నారికేళ పనస తినిశ నాగకేస రామ్ర మం
దార కుంద కదళికాది తరులు విరుల వఱలి చె
ల్వారు ఫలసమృద్ధి నలరి యతనియాశ్రమస్థలుల్
నారదునకు సంఘటించు నయనకంజపర్వముల్. 340

క. ఎదురేఁగి మ్రొక్కి యానా
రదునకుఁ బూజయొనరించి రఘుపతి యంతన్
వదనేందుజ్యోత్స్నయుత
సుదరస్మితకాంతిగరిమ శోభిలఁ బలుకున్. 341

తే. అనఘ! మీరు గృహస్థగృహాంతరముల
కరుగుదెంచుట వారికి నతులభద్ర
సమితిఁ గృపసేయుటకుఁ గాక సర్వధనవి
రక్తు లగుమీకు వేఱ కార్యంబు గలదె. 342

వ. భవదీయపాదరజంబున నాగృహంబుపవిత్రం బయ్యె నని
పల్కిన విని నారదుండు. 343

సీ. హరుఁడవు నీవ బ్రహ్మవు నీవ విష్ణుండ
వీవ శక్రాది దిగీశగణము

గవ్యభుక్తియుఁ దక్షకశంఖవాసుకి
ప్రముఖఫణీంద్రులు నమరవరులు
వాలఖిల్యాదిదివ్యమునీంద్రులును నీవ
కపిలాదులును మహాకచ్ఛపంబు
దండలోకపతియును మహి నీవె హృదయప
ద్మముల వసించి భూతముల నెల్లఁ
తే.ద్రిప్పుదువు కీలుబొమ్మలతెఱఁగు దోఁప
నఖిలమును నీ వెఱుఁగనియర్థ మెద్ది
పంక్తివదనుఁడు జగములబాధ సల్పఁ
దెలుపవచ్చితి నవ్వార్త దేవరకును. 344
ఆ. మహతి యను విపంచి వహియించి యేను గా
నం బొనర్తు దనుజనాథునొద్ద
వేళ తప్పెనేని తాళక దండించుఁ
బదరి వీణకాయఁ బగులఁ దడఁచు. 345
తే. జలజగర్భుఁడు వేదముల్ చదువుచుండు
దితిజపతియొద్ద వేళ యతిక్రమింపఁ
దతచపేటాహతుల నొంచు నతని సురలు
వెట్టిఁ గొట్నముచేసి సేవింతు రతని. 346
వ. ఇట్లు చతుర్దశభువనంబులకు బాధ గావించుచున్నవాఁ
డద్దురాత్మునిఁ బరిమార్చి జగంబులకు సేమంబు సంఘ
టింపు మని ప్రార్థించిన విని యారామదేవుం డు. 347

తే. శ్రుతిపరాయణు లందఱు సోమయాజు
లందఱును జపహోమక్రియాదినిరతు
లందఱు నహర్ముఖస్నాన మాచరింతు
రట్టిదశముఖముఖుల నే నెట్టణంతు. 348

క. సోమకుఁడు శ్రుతుల్ గొని చనె
నామున విష్ణుండు దెచ్చె నవ్వేదతతుల్
భూమి న్వ్యస్తము లైనన్
శ్రీమతి రావణుఁడు సమము చేసి పఠించెన్. 349

వ. అనిన విని యద్దేవమునిప్రవరుండు. 350

ఉ. వారలు విప్రదేవముని
వర్యవిహింసకు లార్యనిందకుల్
భూరికృపావిహీనులును
బుణ్యవిహీనులు సత్యహీనులున్
ఘోరతరకర్మ లన్యవని
తాధనలోలుపు లద్దురాత్ములం
బోర వధించి యీభువన
ముల్ గృపఁ బ్రోచినఁ బాప మబ్బునే. 351

తే. స్మరహరుండును హరియు బ్రహ్మయును నీవ
దేవకార్యంబుకొఱకుఁ బంక్తిరథునింటఁ
బుట్టినాఁడవు రామ యిప్పలుదిండ్లఁ
దునుము లోకంబు లెల్లను మనుపఁగోరె. 352

వ. నీస్వరూపంబు చింతింపుము రాజనందనునకు దుష్టనిగ్ర
హంబును శిష్టపరిపాలనంబు నవశ్యకర్తవ్యంబు లవిన
రాఘవుం డమ్మునీంద్రుం గనుంగొని. 353

సీ. సత్యంబు నీమాట సంయమి ! నారూప
మే నెఱుంగుదు లోకహితముకొఱకుఁ
బుట్టితి దశరథుపుణ్యగేహంబునఁ
గ్రవ్యాదవర్గంబుగర్వ మడఁప
సీతాహరణకాంక్షఁ జేరఁ బౌలస్త్యుండు
నా కనపాయిని లోకవినుత
నవనిజఁ దాఁచి మాయాసీతఁ గల్పించి
తత్కారణంబున దనుజుఁ ద్రుంతుఁ

తే. బాయు దర్శించుమాత్రనె బ్రహ్మహత్య
యట్టిసేతువు జలనిధియందు నిలిపి
యాసుధాకరసూర్య మిాయవనిఁ గీర్తి
నినిచి కుశలంబు సంధింతు నిఖిలమునకు. 354

వ. అని పలికి యమ్మునీంద్రుం బనిచి యినకులుండు మృ
త్యుదేవత నాకర్షించి నీవు లంకాపురంబునకుం జని రావ
ణాదిదానవులం ద్రుంపు మని పంచిన నది యిట్లను. 355

ఉ. రావణుఁ డేలు నప్పురవ
రంబు చొరంగఁ దరంబె నాకు నా

రావణు నాజ్ఞ లేక సుర
రాక్షస పన్నగ యక్ష ముఖ్యులుం
బోవఁగలారె రాజకుల
భూషణ బాధ యొనర్చ నన్ను న
ద్దేవవిరోధి ము న్నతని
దిక్కున కేను నమస్కరించెదన్. 356

తే. ఐన నీయాజ్ఞ గైకొని యప్పురప్ర
వేశ మొనరింతు దానవవీరువలనఁ
బ్రాణసంశయ మగు నని పలుక రాముఁ
డిట్టు లను దానితోడ నహీనఫణితి. 357

క. రక్కసిరాయని వెస నే
నుక్కడఁచెద వాఁడు చేరు నుగ్రాటవికిం
దక్కటి యసురుల నెల్లను
జక్కడఁపుము వానిపురికిఁ జని నిర్భయతన్. 358

వ. అని పలికి జానకిం జూచి. 359

తే. కంటివే సీత రావణు కైతవంబు
నీచవర్తనుఁ డైన మారీచుఁ గూడి
మాయచేయంగఁ దలఁచె మన్మాయ దెలియఁ
గాన కాతండు దౌష్ట్యంబుకారణమున. 360

వ. అనిన సీత యిట్లని పలుక. 361

తే. ఈవు చంద్రకిరీటుండ వేను గిరిజ
నీవు పంకజనాభుండ వేను గమల
నీవు కాంచనగర్భుండ వేను వాణి
నిరువురముఁ బూజనీయుల మిద్ధచరిత. 362

వ. చిదానందమయుల మైన మన కిరువురకును భేదంబు
లేదు. సూర్యసోమాన్వయులప్రదీపకుల మై రఘునిమివం
శంబు లలంకరించి వసిష్ఠశతానందులయనుమతంబున
వర్తిల్లుచున్నవార మేను నీడయుంబోలి వెనువెంట నంటి
దేవరకు సేవ యాచరింపుదు నిట్లు సర్వలోకనిర్మాణప్రి
శయకర్తల మైన మనల నాతావణుం డేమి సేయంగలండు
వెండియు. 363

సీ. శతకోటిపద్యవిస్తృత మగురామాయ
ణంబు జగత్ప్రసిద్ధంబు దాన
నొకయక్షరము విన్న నుర్వి మానవులకుఁ
గలుషసంఘంబులు దొలఁగి పఱుచు
విందు రెప్పుడు దాని విధిశివవిష్ణులు
వాల్మీకి యనుమునివర్యుఁ డదియు
సంకోచముగఁ జేసి జగతిపై వెలయించు
నామ్నాయతుల్యమై యమరు నట్ల
తే. వేదములు తత్కథావృత్తి వెలయుఁ గాన
యఖిలసంభవనీయమై యలరుచుండు

సారె నక్కథలోనఁ గుశంకసేయు
నరుఁడు దుర్గతిఁ జెందు నింతయు నిజంబు. 364

తే. మును వసిష్ఠుండు వ్యత్యస్తముగ నొనర్చు
రామనామోపదేశంబు ప్రేమఁజేయు
నాజపంబున వాల్మీకి యయ్యె శబరుఁ
డతఁడు రామాయణముసేయు నచలనిష్ఠ. 365

క. వ్యత్యస్తరామమనుజప
కృత్యంబున ద్విజతఁ గాంచెఁ గ్రించుఁడటుకు దా
నిత్యము ఋజుతరజపి యగు
నత్యుత్తము భాగధేయ మడుగఁగ నేలా. 366

వ. ఇట్లు భవదీయచరిత్రంబును భవన్నామమహిమంబును నత్యంతపవిత్రంబులై వెలయు ననిన జానకీదేవిపలుకు లకు సంతసిల్లి రాఘవుం డప్పుడు మృత్యుదేవత నొక్క మాయాసీతఁ గా నిర్మించిన నమ్మాయాసీతయుఁ బ్రాంజలియై నిలిచి యమ్మహాత్మునితోడ. 367

శా. స్నానధ్యానజపాదిసత్క్రియలు ని
ష్ఠం జేయువారాసీంద్రులుం
గానం జాలని నీపదాంబురుహముల్
గంటిం గనుల్ సల్లఁగా
నే నేపుణ్యము మున్ను చేసితినొకో
నిత్యంబు నిసేవ యు

త్యానందంబునఁ జేయఁ గంటిఁ బనిగొ
మ్మా భూరికారుణ్యతిన్. 368

క. అతిసుందరవిగ్రహుఁ డగు
పతి గలుగుట దుర్లభంబు పడఁతులకు స్వ
త్కృతసుకృతవశతఁ గలిగితి
వతులాకృతి నేను నీకు ననురూపంగన్. 369

ఆ. పర్ణశాల యలికి పాకంబు సేయుదు
మూలవితతిఁ దానమునకు జలము
లందియిత్తు దేవతార్చన కలరులు
దెత్తు నుచితవిధులు దీర్పనిదుదు. 370

క. చతురమతి నన్నదానం
బతిథుల కిడి యారగింపుఁ డనుజుఁడు నీవున్
క్షితి జన్మజన్మములకుం
బతి వీవే కావలయును బార్థివ నాకున్. 371

క. విహరింపుము నాతోడుత
నహరహము న్నీకు నిష్టమై యుండు రఘూ
ద్వహ నీసుందరరూపం
బహహా వీక్షింప మిగుల నలరెం జూడన్. 372

తే. వనచరులఁ గూడి లక్ష్మణ వనికి నరిగి
ప్రసవఫలమూలములఁ దెమ్ము రాముసేవ

సేయ జన్మంబు సఫలతఁ జెందు గాత్రి
మతిపవిత్రితరం బగు ననఘులకును. 373

వ. అనుచు మాయాసీత పలికిన విని నిర్వికారుండును స్వ
తంత్రుండును శివాత్మకుండును నైన రాఘవుండు సీతా
దేవిం దనయర్ధదేహంబున నిమిడ్చికొనియె ని ట్లర్ధనారీ
శ్వరుం డైన శరీరంబునం దేజరిల్లియు మాయాయవనికా
ఖిలీనుం డయ్యె నని చెప్పి శివుం డిట్లనియె. 374

ఆ. ఏను రాఘవుండ జానకి శైలజ
గాన యేకగాత్రకలితు లైరి
యట్టిరూపధరుని నారాముఁ దలఁచినఁ
గలుగు నిఖిలపుణ్యకర్మఫలము. 375

మ. భసితోద్ధూళితగాత్రుఁ బాటలజటా
భారు న్నరానందనో
ల్లసదర్ధాంగు దరస్మితాంచితముఖో
ల్లాసు న్వరాభీతిహ
స్తసముజ్జృంభితుఁ జాపఖడ్గకలితున్
శార్దూలచర్మాంబరు
రసికుండై తలఁపం దదాత్మకతచే
రంజిల్లు మర్త్యుం డిలన్. 376

తే. అపుడు రావణుఁ డవనిజ నపహరింపఁ
దలఁచి పనిచిన మారీచదానవుండు

కూటమృగరూపధరుఁ డయి కూటసీత
యొద్ద విహరింప దాని నయ్యువిద గాంచు. 377

సీ. విహరించు నల్లన జహవహద్భుతిని
నలవోకఁ బులుమేయు నాస గొఱలి
చరియించు నొయ్యన చంచలేక్షణముల
ధవళకాంతులు తెళ తళలు గులుక
మలయు నుజ్జ్వలహేమమణిమయాంగద్యుతు
లింద్రచాపప్రభ నినుమడింప
నడచు మెల్లన వసుంధరమీఁద ఖురహీర
దీధితుల్ రేయెండ తెరల వఱల

తే. గాలిదేవరమందురఁ గట్టఁ దొఱఁగి
పాఱు తెంచినవార్వంబుపగిదిఁ బఱచు
నజునినిర్మాణకుశలత యపహసించి
యందమున నందుఁ దిరిగె మిథ్యామృగంబు. 378

వ. అప్పుడు వినయావనతవదన యై సీత యామృగంబుతో
డం గ్రీడింపం గోరి రామున కిట్లను. 379

తే. పతియె తల్లియుఁ దండ్రియుఁ బతియె తోడు
పతియె బంధుఁడు మిత్రుఁడు పడఁతులకును
భ్రాతయును దండ్రి సుతుఁడు నల్పంబు నిత్తు
రమితముగ నిచ్చు భర్త నెయ్యమున సతికి. 380

వ. కావున నమ్మృగంబుఁ దెచ్చి నాకు మనఃప్రియంబు గా

వింపు మనిన రాముండు తత్క్షణంబ శరశరాసనధరుండై
తదన్వేషణార్థంబు లక్ష్మణు నియోగించి యమ్మృగంబు
వెనుకొని యతిదూరం బరిగి విసివి. 381

క. ఆ లక్ష్మణాగ్రజుండు ప్ర
త్యాలీఢస్థానవసతి నమరి పలాశిన్
వాలమ్మున వ్రేయుటయున్
హా లక్ష్మణ యనుచు వాఁడు నసువులు దొఱఁగెన్. 382

వ. ఆమృగకళేబరంబు గొనుచు నతండు నిజాశ్రమంబునకుం
జనుదెంచె ననిన విని నైమిశేయు లటమీఁదటికథా
వృత్తాంతం బెట్లయ్యె నని యడుగుటయు, 383

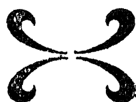
ఉ. కైరవిణీమనోరమణ
ఖండశిఖండ యఖండగర్వదు
ర్వారమతంగజాసురజ
వప్రవిఖండనచండకాండ మా
యూరశిఖండమండనస
ముజ్జ్వలకాండ గవేశకాండ సం
తారకమండలాగ్రదిత
దానవమండల భోగికుండలా. 384

క. కర్మహరిసానుగర్భాం
తర్మగ్నజనౌఘవాంఛితప్రియధనస

న్నిర్మాణదక్ష దక్షవి
నిర్మితమఘతంత్రిభంగ నిహతానంగా. 38

వసంతతిలకము. తారాగమందిర విధాతృకిరీటకోటీ
స్ఫారాబ్జరాగరుచిబంధురదీపరేఖా
నీరాజితాచ్ఛపదనీరజ వేదవాహా
వారాశితూణ నిధివల్లభసఖ్యలోలా. 386

గద్య. ఇది శ్రీమద్గురుకరుణాతిశయలబ్ధకవితావైభవ
యీందులపల్లి శంకరమంత్రితనూభవ సుధీజన
విధేయ భవానీశనామధేయప్రణీతంబైన
స్కాందపురాణంబున ధర్మఖండం
బను ప్రబంధంబునం
దష్టమాశ్వాసము.

శుభమస్తు

అవిఘ్నమస్తు

ధర్మఖండము

నవమాశ్వాసము

శ్రీలలనాధిపమార్గణ
బాలార్కద్యుతిజటావిభారపినద్ధ
ప్రాలేయకిరణ దిక్చయ
చేలా చిన్మయవిలాస శ్రీగిరివాసా. 1

వ. అవధరింపుము వివిధపురాణకథాకథనప్రఖ్యాతుం డగు సూతుండు శౌనకాదిముఖ్యులం జూచి హరుండు సురగణంబులకుం దెల్పువృత్తాంతం బిట్లని చెప్పందొణంగె న ట్లమ్మారీచవచనంబులు విని సౌమిత్రిం జూచి సీత యిట్లనియె. 2

తే. అన్న లక్ష్మణ నిన్ను మీ యన్న దలఁచె
నయ్యయో దైత్యమాయ నే మయ్యె నొక్కొ
చనుము తోడుగ వేగంబె చనవు మెఱసి
యనుడుఁ జనకజఁ జూచి యిట్లను నతండు.

క. వెఱ పేల నీకు రాముఁడు
కలికంతుఁడు గాని నరుఁడు గాఁ డసురతతిన్
నుఱుమాడి వేగ వచ్చున్
నెఱ వగుచేబలిమికలిమి నిక్కువ మబలా.

తే. అనుడు నాధోరణుఁడు మదహస్తి నంకు
శాహతిఁ గలంచుమాడ్కి నయ్యంబుజాక్షి
పరుషవాక్యౌఘముల నొవ్వఁ బలుక నోడి
యగ్రజుం డున్నదిక్కున కరిగె నతఁడు.

ఉ. ఆతఁడు భిక్షువేషధరుఁ
డై దశకంధరుఁ డేఁగుదెంచినన్
భూతనుజాత నిక్కపుఁద
పోధనుఁ డంచు నమస్కరింపఁగా
నాతఁడు చేతు లిర్వదియు
నాననము ల్పదియుం జెలంగ నా
భీతమృగాక్షికట్టెదుర
భీమతరాకృతితోడ నిల్చినన్. 6

ఉ. రక్కసుఘోరరూపము తి
రంబుగఁ గాంచి నిమీలితాక్షి యై
యక్కమలాక్షి మూర్ఛిలఁగ
నంటఁగ నోడి త్రిశూలధారచేఁ

డ్రెక్కొన నప్పలాశి తద
ధిష్ఠితలోష్టము వెల్లగించి సార
పెక్క రథంబుమీఁద నిడి
యేఁగె విహాయసవీథి నొక్కఁడున్. 7

ఉ. ఆయెడఁ బక్షివంశమణి
యైనజటాయువు సత్త్వశాలి య
చ్చాయకుఁ జేరి పంక్తిరథు
సఖ్యము నెమ్మదిలోఁ దలంచి నే
నీయసురాధముం గడపి
యాసుదతిన్ విడిపింపఁ గల్గు నా
కాయతశుభ్రకీర్తి యని
యాతనిఁ దాఁకి యకుంఠితోద్ధతిన్. 8

తే. తనదుముఖతుండమున వానితను వగల్చి
నాతఁ డసిఁ గొని క్రోధరక్తాక్షుఁ డగుచు
వ్రేయ నది తప్పఁ గ్రుంగి యవ్వీరుఁ జీరె
వజ్రనఖతుండహతిఁ బక్షివల్లభుండు. 9

వ. పరిహారదర్పయవిద్ధుండై మూర్ఛిల్లి కొండొకవడికిం దెలిసి రాక్షసేశ్వరుం డప్పక్షి నీక్షించి యోపక్షి రాక్షసులకు నంగుష్ఠప్రదేశంబు మర్మస్థానం బది ఖండింపక మేలు చేసి తని పల్కిన నమ్మిథ్యావచనంబులు నిక్కంబులుగాఁ దలంచి యాశకుంతకాంతుండు. 10

క. అక్షణము వానిపైనువే
లక్షయజవశక్తిఁ దునుమ నరుదేరఁగ నా
రాక్షసుఁడు ఖడ్గమునఁ ద
త్పక్షంబులఁ దునిమె నేలఁబడి తన్నుకొనన్. 11

చ. తను విడిపింపవచ్చి నిహ
తం బగుగృధ్రముఁ గాంచి సీత స
య్యన నిజభూషణప్రతతి
యంశుకఖండమునందుఁ గట్టి తా
ననువుగ వైచెఁ బంప యను
నాపగచెంతఁ జరించుకీశనా
థునియెదుటం బడం దనుజ
ధూర్తుఁడు గానకయుండఁ గ్రిక్కునన్. 12

తే. క్రవ్యభుగ్రాజసీత యై గగనవీథి
నుత్తరీయంబు ముసుఁగిడి యువిద చనఁగ
ద్రవిడదేశాంగనలు సూచి తను హసింప
నరసి యమ్ముగ్ధ రోషతామ్రాక్షి యగుచు. 13

క. పయ్యెద దొలఁగిన నను మీ
రియ్యెడ హసియింపఁ బాడియే నేఁడు మొద
ల్పయ్యెదలు లేకయుండుఁడు
దయ్యంబులభంగి ద్రవిడతామరసాక్షుల్. 14

వ. అని దుఃఖార్తయై శాపం బొసంగె నారావణుండు వడి నిజ
పురంబు ప్రవేశించి సీతారూపాగతయైనమృత్యుదేవత
నశోకవనమధ్యంబున నునిచె నంత రాక్షసస్త్రీల వైధవ్య
సూచకంబులును, లంకాపురశృంగారవనవినాశసూచనంబు
లును నైనయుత్పాతంబు లనేకంబులు దోఁచినఁ గాంచి
నిమిత్తజ్ఞుండును మహాబలుండును నైనకుంభకర్ణుండు
దశగ్రీవున కిట్లనియె. 15

ఆ. అన్న చిత్తగింపు మవనిజఁ దెచ్చిన
నాఁటఁగోలె నీదునగరసీమఁ
బొడమె దుర్నిమిత్తములు పెక్కు లాసీత
సకలలోకములకుజనని సుమ్ము. 16

క. సత్యము తెల్పెద విను మా
ద్ధత్యంబున నవనితనయఁ దగ నంటెదవే
న్నిత్యం బగుతత్ప్రతి
వ్రత్యానలమేర్చు దనుజవంశస్త్రీలన్. 17

ఉత్సా. ఏల సాహసంబు సేసె దిట్లు దానవేంద్ర నీ
వాలతాంగి నెచటఁ దెచ్చితచట నిల్పి రమ్ము ది
క్పాలవినుతకీర్తి రామభద్రసంజ్ఞ నసురులం
దీలుపఱుప నవతరించె దేవదేవుఁ డిమ్మహిన్. 18

తే. యాగకర్మస్థు విప్రుని ననపరాధి
వేదవిదుఁ ద్రుంపఁ డాధర్మవిదుఁడు రాముఁ

డహాహా ! నీ దగుబహుళదౌష్ట్యంబుకతన
నణఁగె నుత్తమవిప్రత్వ మమరవైరి. 19

వ. తత్కారణంబున నీకు వినాశంబు వాటిల్లుట సిద్ధం బని
పల్కినఁ గుంభకర్ణువచనంబు లాదరించి ప్రహస్తుండు
రాక్షసులనెల్ల నిరీక్షించి యిట్లనియె. 20

సీ. హేమమందరవింధ్యహిమనగేంద్రంబుల
బాహులఁ బెకలించి బంతులాడఁ
గలశౌర్యనిధి కుంభకర్ణుఁ డీతనిగాత్ర
మీక్షింపఁగా నోడి హేమగర్భుఁ
డక్షులెల్లను మూసి యక్షణంబున నిష్ట
మగువరం బిచ్చి పొమ్మనుచుఁ బల్కె
నితనిఁ జూడఁగ నోపరింద్రాదు లెదురించి
చివ్వయొనర్చుట చెప్ప నేల

తే. యిట్టిబలశాలి నీతిమై నిట్లు దెల్పు
టంతకునకైన రామునకైన వెఱచి
కాదు సోదరజీవితకాంక్ష గదుర
బంధుశోకాసహిష్ణుతఁ బలికెఁ గాని. 21

వ. కావున నీమహాత్మునిబుద్ధి యంగీకరించి మీరందఱు నేలి
కసన్నిధిం దెలుపవలయు ననినఁ బ్రహస్తుపలుకులకు సమ్మ
తించి మఱియుండు రావణున కిట్లనియె. 22

ఉ. ఆర్య ! పులస్త్యవంశమణి
వధ్యయవేదవిశారదుండవున్
ధైర్యవివేకశాలివి ప్ర
తాపవిశిష్టుఁడ విద్ధశౌర్యగాం
భీర్యధురంధరుండవు న
పేతకళంకుఁడ విట్టిసీ వయో
యార్యవినింద్యదుర్గుణస
మగ్రుఁడ వైతివి వార్ధకంబునన్. 23

తే. వృద్ధుఁడవు గాన నీకు వివేక మెడలె
వయసు దిరిగినఁ బరలోకవాంఛచేఁ ది
తిక్ష నిష్టంబుఁ బూర్తంబుఁ దీర్థయాత్ర
స్నానమును దానము జపంబుఁ జలుపవలదె. 24

సీ. వచ్చునే యిపుడు జవ్వనము వెండియు నీకు
నేల యిత్తెఱఁగున బేల వైతి
వారాముసతి నేఁటి కపహరించితి దండ
కారణ్యవీథిఁ దత్కారణమున
హాతుఁ డయ్యె మారీచుఁ డగుఁగాక యిం కెట్టి
ఫలము సేకుఱు నీకుఁ బలభుగీశ
యచిరకాలంబున నడఁగు నధర్మంబు
ధర్మంబు వర్ధిల్లుఁ దరతరంబ

తే. దేవదేవుండు రఘురామదేవుఁ డగుచు
నఖిలలోకహితార్థ మై యవతరించె
నమ్మహాత్మున కపరాధ మాచరించి
లంకఁ బోకార్పఁగల వీవు పొంక ముడిగి. 25

వ. అని పలికె నంత విభీషణుండు రావణున కిట్లనియె. 26

ఉ. రాముఁడె విష్ణుఁడున్ హరుఁడౌ
రాముఁడె బ్రహ్మయు రాక్షసేంద్ర యా
రాముఁ డవక్రధైర్యుఁడు ప
రాక్రమధుర్యుఁడు యాగరక్షకై
యామునఁ గాకపక్షధరుఁ
డై చని క్రూరబలాఢ్యఁ దాటకన్
బా మడఁగించె దీర్ఘతర
బాహు సుబాహునిఁ ద్రుంచె వ్రేల్మిడిన్.

వ. అక్కాలంబున నీదుర్నయమహీజంబునకు మూలం బైన మారీచుని సంహరింపం డయ్యె నమ్మహాత్మునిపరాక్రమంబు వాఁ డెఱుంగు నది నీచేతనుం గొండొక వినంబడినయది యది యట్లుండె వెండియు నారఘుపుంగవుండు. 28

ఉ. ఆతపవాతబాధఁ బడి
యాఁకట నన్వహముం గృశించు న

గ్గౌతముధర్మగేహిని న
కల్మషఁగా నొనరించెఁ బాదకం
జాతరజోవిశేషమునఁ
జయ్యన నక్కమలాక్షియుం బలా
రాతిసుసంగలబ్ధ మగు
పత్త్రరభావము వాసె నయ్యెడన్. 29

తే. మిహిరకులనందనుం డంత మిథిలఁ జేరి
తుండి బిసకాండమునుబలె ఖండపరశు
చండకోదండదండంబు ఖండములుగఁ
జేసె భూపాలమండలి చేరి పొగడ. 30

ఆ. ఆ స్వయంవరోత్సవాలోకనార్థి వై
యరిగి కాంచి తీవు నమ్మహాత్ముఁ
డమరమనుజవిస్మయావహదిసౌందర్య
నిలయుఁ డగునొ కాఁడొ నిజము సెపుమ. 31

సీ. జానకీసహితుఁడై సాకేతనగరికి
నరుగుచుఁ గోత్రధరక్షాంతనయునుఁ
దతజటామకుటమండితు రాజతాచల
తులితాంగుఁ బ్రళయాగ్నిదుర్నిరీక్షుఁ
గార్త వీర్యభుజావిఖండనపాండిత్య
స్కంధావలంబితశాతపరశు

ధృతచాపు నేకవింశతివారభూరమ
　　　　　　క్షాంతురమర్దను యమసమాను
తే. యుద్ధసన్నద్ధు భృగురాము నుగ్రధాము
వీరవరుఁ గాంచి రాముఁ డోవిప్రవర్య
బలము లన్నియు నినుఁ గని పఱవఁదొణఁగె
నెద్ది కారణముగ వచ్చి తెలుఁగఁ జెపుమ. 32
వ. అనినం బరశురామదేవుండు. 33
తే. విప్రుఁ డని పల్కితివి నన్ను వినుము నీగృ
హాంగణమునకు నన్నభిక్షార్థి నగుచు
నరుగుదెంచినవాఁడనే? యాజిభిక్ష
దక్క నోరుచేతఁ గొందునే దాన మనిన. 34
తే. చండగతి రాఘవుండు కోదండకాండ
మెక్కిడి శరంబు సంధింప నుక్కుడఁగి
భార్గవుఁడు వీతలజ్జుఁ డై ప్రాణభీతి
నతని శరణంబుసొచ్చి యిట్లనుచుఁ బల్కె. 35
ఉ. దేవ! యజాండభాండములు
　　　　　　దీలఁగఁ జేయుహరుండ వీవు లో
కావళి నెల్లఁ బ్రోవ మను
　　　　　　జాకృతిఁ బొల్చితి వట్లు గానిచో
భావభవారివి ల్లునుమఁ
　　　　　　బ్రాజ్ఞుఁ డొరుండు ధరం గలండె న

న్నావుము దీనపోష కరు
ణాకర శరణాగతుఁ జేయఁ బాడియే. 36

వ. అని పలికినఁ గరుణాకరుం డైనరాఘవుం డాశరాసనంబు విడిచి యథేచ్ఛం జను మనిన నట్ల చేసి యాభ్రాతృద్రోహుండు పరమానందకందళితహృదయారవిందుం డై యతనిం దీవించి మహేంద్రమహీధరంబుసకతం జనియె నిది యంతయు నే నెఱుంగుదు నిట్టియమానుషవిక్రమశోభితుం డైనయారామదేవుని నీవును మేఘనాదాదిలంకాపురనివాసిదనుజవీరులును నేమి సేయంగల రారామునకు సీత నొసంగి శరణంబు సొరుము బాంధవుల రక్షింపుము దుర్మార్గవర్తి యైనవాని సోదరు లైన విడుతు రని పల్కిన రావణుండు గనలి విభీషణుం జూచి. 37

స్రగ్ధర. ఓరీ! నాప్రాపుచే నీ వురుఘనకనక
ప్రోజ్జ్వలద్రత్నరామా
గారారామాదిసంపత్కలితలలితభో
గంబులం గ్రొవ్వియుండ్ మ
ద్వైరిం భూషించుచుండ్ దుర్వచనరచన నా
వాసిఁ గుందించె దౌరా
క్రూరాత్మా యొల్ల ని; *న్నేర్పునఁ దలఁగు గురు
ద్రోహి వీ వేల మాకుండ్. 38

* ని న్నేఁగుమ తలఁగు; నీ వేఁగుమ తొలఁగు—వ్రా.ప్ర.

తే. నాధనంబు భుజించుచు నాదుశత్రు
పక్షపాతవర్తి వైతివి పాపకర్మ
యధిపుకార్యంబు విడిచి పరార్థకార్య
ఘటకుఁ డగువానిజన్మంబు గాల్చు టురవు. 39

వ. అని యతనిపై ననుకంప లేక తుత్రింపం జూచుసమయం
బున నారావణునెయ్యంపుఁదొయ్యలి యైనమందోదరి
యిట్లనియె. 40

తే. ముదుసలితనంబు గదిరిన మునులకైన
వీటిఁబోవు సునీతి వివేకసరణి
యటనినచో, నెందులకొ వేఱ యరుగ నేల
యీవె దృష్టాంత మిందుల కిందఱైరి. 41

క. ధర్మంబు లయకరంబు న
ధర్మము జయకరము ననుచుఁ దగఁ బలుబుద్ధిన్
దుర్మతి పలికెదుఁగాని య
ధర్మాత్ముఁ వహింపలేదు ధర యెల్లపుడున్. 42

తే. ధర్మ మెచట నుండుఁ దడయక యచ్చట
జయము గల్గు ధర్మసంగ్రహుండు
చెడఁ డధర్మరతుఁడు చెడుఁ దక్రసంగతి
సార మడఁగు క్షీరపూర మట్లు. 43

ఉ. మౌనిజనాశ్రమంబులు గ్ర
మంబుగఁ బాడుగఁ జేసి దేవతా

మానినులన్ హరించి గరి
మం జెఱఁబెట్టితి దుర్వినీతిచే
మానవనాథులం బిలుకు
మార్చితి పేర్చినవిక్రమంబునన్
దానవనాథ యీగతి న
ధర్మమె చేసితి వెల్లవేళలన్. 44

మ. భవదానీతపతివ్రతాతిలకకున్
భచ్చిత్తసంక్షోభసం
భవకోపాగ్ని ధరాత్మజాజవమరు
త్ప్రాప్తిన్ దురాధర్షమై
భవదీయాన్వయనీరసాటవిపయిం
బాటిల్లి యేర్చున్ మనో
భవుఁ బాటించినధర్మదూరులకు సం
ప్రాప్తింపవే యాపదల్. 45

శా. మాయాభిక్షుఁడ వై హరించితివి రా
మప్రేయసిన్ రాముఁ డ
చ్చాయన్ * లేమిని దీన నేమి కలుగున్
జానొందఁ నీనెమ్మదిన్
మాయాకృత్యవిశారదుండ ననుచున్
మత్తిల్లె దారాముస

* రామిడి దీః; రామిడి సైనః—వ్రా పృ.

న్మాయామహార్ధికి నీమమాయలు ధర
న్నాదేయకుల్యాతతుల్. 46

సీ. అతనిమాయాంబుధి నబ్జగర్భాదులు
మునుఁగుచు నుందురు మోహవశత
వరవర్ణినీధనావర్తద్వయంబునఁ
బడి మును లైనను గడవలేరు
ప్రకృతిత్రిగుణబద్ధులై పరగెడు
దానవు లవ్వార్ధి దాఁటఁగలరె
రామానపాయిని యామహీసుత శివు
నర్ధాంగమున నుండు నార్యవోలె
తే. భర్తృదేవత గాన యప్పద్మనయన
వల్లభునితోన చనుదెంచె వనికిఁ దప్ప
యోజముఖిఁ దెచ్చి యూరక యున్నవాఁడె
యతనివంచనఁ దెలియలేవైతి గాక. 47

సీ. బాహుబలాఢ్యు సుబాహుఁ ద్రుంచి మఖంబు
గావంగ జానకిఁ గావలేఁడె
పతిశాపహత యైనసతి నహల్యాదేవి
గావంగ జానకిఁ గావలేఁడె
ఖరవిరాధాదుల ఖండించి మునితతిఁ
గావంగ జానకిఁ గావలేఁడె

శబరికిఁ బతితాంకకబరికి గతు లిచ్చి
కావంగ జానకిఁ గావలేఁడె
తే. హరుఁడు హాటకగర్భుండు హరియు నతఁడ
బహుళమాయావి జనులకుఁ బ్రభుఁ డతండ
యువిద నతఁడు రక్షించియ యున్నవాఁడు
నీవు దెచ్చుట మిథ్య యోనిర్జరారి. 48
వ. అది యెట్లంటేని. 49
తే. మృత్యు వీలంకఁ జొరలేక యిడికి రాము
శరణు భజియింప నమ్మహాపురుషవరుఁడు
నిను సబాంధవముగఁ ద్రుంచుమనసు పూని
దాని సీతగ నిర్మించె దనుజవర్య. 50
ఉ. రాముఁడు ధార్మికుం డనప
రాధుల సాధుల బాధసేయఁ డా
రాముని కీ వొనర్చి తప
రాధము నీదగు భూసురత్వముం
గాముకవృత్తిఁ బూని పర
కాంతలఁ జెందుటఁ బోయె; నయ్యెఁ బో
యీమహి రామకార్యమును
మృత్యువుకార్యముఁ బాపినాయకా ! 51
క. మృత్యువు నిచటికిఁ దెచ్చితి
సత్యం బది సీత గాదు చని రాముని కా

మృత్యువు మరల నొసఁగి కృత
కృత్యుఁడ వై బంధుజనుల నెల్ల మనుపుమా. 52

వ. అని తెలుపుమందోదరివచనంబు లాకర్ణించి రావణుండు
మిన్నకుండె నంత నిచ్చట. 53

తే. రామదేవుండు తమ్మునిరాకఁ గాంచి
యేమిటికి వచ్చి తీ వమ్మహీజ డించి
యామగువ నిన్నుఁ బరుషోక్తులాడె నొక్కొ
కామినులపల్కులకు మేర గలదె చెపుమ. 54

క. తముఁ గినిసిన మన్నించిన
సమదృష్టిని మగనిఁ గవయుచానలు వైకుం
ఠమునం గైలాసంబున
నమరావతి నైనఁ గలుగ రవనిం గలరే. 55

తే. తెలివిను విధేయుఁ డగుచు వర్తించువాఁడు
పూరుషాధముఁ డతని నప్పాప్వుఁబోఁడి
కొఱఁతివలెఁ ద్రిప్పుచుండు నిక్కువము ధాత్రి
నతివ యధికార మైన గేహము నశించు. 56

తే. లలన మగవానియంగద దెలియలేక
పనుచు దుష్కరతర మగుపవికి నైన
స్త్రీవిధేయతచే నేనుఁ, జెలఁగి దాస
ధర్మమున నీవు నిచట నిదర్శనంబు. 57

తోటకవృ. అని లక్ష్మణుఁ బల్కుచు నాయనతోఁ
జనుదేర నిజాశ్రమశాలకుఁ జ
య్యన నేఁగి ధరాత్మజ యచ్చట లే
మి నతం డట పల్కె సుమిత్రిసుతున్. 58

తే. పద్మమిత్రాభ కంటె? యిప్పర్ణశాల
విన్ననై యున్న దయ్యాలివేణి లేమి
మంజుభాషిణి సీత యమ్మహిషిఁ బాసి
యెలమి విరహానలంబు సహింపఁదరమె. 59

వ. అని వంచనావచనంబులం దమ్ముని మోహపఱుచుచు
నతండునుం దానును సీతాన్వేషణంబునం జని చని గౌత
మీసరిత్తీరంబున నిలిచి. 60

క. రావణుదుశ్చేష్టలు గో
దావరి యెఱిఁగింపదయ్యెఁ దా నిపుడు జగ
త్పావని ననుచుం బటుద
ర్పావిలమతి నన్ గణింప దయ్యెం గంటే. 61

తే. గౌతమీ నేఁడుమొదలు నిక్కంబు గాఁగఁ
బావనార్థంబుగా నీదుజీవనముల
స్నాత యగువాఁడు చండాలజాతిఁ బుట్టి
జగతి నప్పుడ యాత్మతేజంబుఁ దొఱఁగు. 62

చ. అని శపియింప గౌతమియు

బనిశము విప్రహత్య మొద
 లైనమహాఘములం దొలంచు స
జ్జనపతిఁ గంటి వెండియును
 శాపభయం బిఁక నేల గల్గు నా
ఘనునకు నేఁ దనూజ నను
 గావఁడె కారుణికత్వ మేర్పడన్. 63

వ. అని చింతించి. 64

మ. నలినాస్యంబు మృణాళబాహువులు
 మీనస్వచ్ఛనేత్రంబు లు
జ్జ్వలహంసీగమనంబు చక్రకుచముల్
 సత్ఫేనహాసంబు భ్రూం
గలసత్కుంతలముల్ దరంగవళులుం
 గన్పట్ట నాగంగ త
జ్జలమధ్యంబుననుండి వచ్చె సురయో
 షావేష మేపారఁగన్. 65

క. సనకాదిమానిమానస
వనరుహకింజల్కపుంజవాసిత ఘనురా
మునిచరణద్వయమున కా
ఘనవేణి నమస్కరించి గౌతూహలతన్. 66

వ. ఇట్లని విన్నవించె. 67

మ. విజితద్వంద్వులు కందరాశ్రియులు సం
విద్భవ్య లాబద్ధశు
ద్ధజటాభారులు నైనయోగులు సము
ద్యన్నిష్ఠ నిట్ గాంచిరే
నిజజన్మాంతరపుణ్య మెట్టిదయొకో
నీమూర్తిఁ గాంచెం దరు
వ్రజవల్లీతృణగుల్మసన్మృగఖగ
వ్రాతం బరణ్యస్థలిన్. 68

చ. అనితరలభ్య మైనభవ
దంఘ్రిలఁ బూజ యొనర్చుభాగ్య మి
మ్మునులకు నబ్బె నీఘనులు
ము న్నొనరించినపుణ్య మెట్టిదో
యనఘచరిత్ర తావకఘ
నాశ్రయశోభిత యాట నివ్వనా
వని శివవిష్ణులోకముల
వైఖరి నొప్పె మహత్త్వసంపదన్. 69

క. ఆత్మప్రభవచ్చరణా
బ్జాతాంకిత మగునిజోటజప్రస్థలి నీ
కాతిథ్యము ఘటియించిరి
చేతోమోదమున మౌనిశేఖరు లెల్లన్. 70

ఆ. వనజసంభవాదు లనిశంబు నీదర్శ
నంబుఁ గోరి యవసరంబుఁ జూతు
రట్టినీకుఁ బాకయత్నంబు సేయుత
పస్వికాంత లెంతభాగ్యవతులొ. 71

తే. స్వామి భవదీయదర్శనస్పర్శనములు
గాంచి మునులు గృతార్థతాగరిమఁ గాంచి
రమ్మహాత్ములు మత్తీర మాశ్రయించి
నిలుచుటను భాగ్యవతి నేన నిక్కువంబు. 72

తే. రాముఁ డరుదెంచు మన్మందిరంబున భుజి
యించు నేఁ డని మునిసతు లించువేడ్కఁ
గందఖర్జూరపనసమాకందములును
దుగ్ధదధ్యాజ్యములును దెత్తురు ముదమున. 73

ఉ. భూమిభరంబు *డించు గురు
బుద్ధి సమస్తజగద్ధితార్థమై
రాముఁడు దండకాటవికి
రాఁగలఁ డత్తఱి మత్తటంబునం
బ్రేమ వసించు నాజని య
పేతకళంకతఁ బొల్చునంచు నే
వేమఱుఁ గొల్చుచుండ రఘు
వీర వసించితి వట్ల మత్తటిన్. 74

* డించుటకు — వ్రా. ప్ర.

మ. హరిపాదోద్భవ గంగ యంచు నను న
త్యంతంబు మన్నించి యి
ప్పరమర్షు ల్వసియించి రిత్తటి భవ
త్పాదాబ్జకింజల్కపుం
జరజఃస్తోమపవిత్రితాంగ నగుటన్
సన్మౌనిసంఘంబులన్
దురితోన్ముక్తులఁ జేయుదున్ దరదమ
ద్దుర్వారవారాప్లుతిన్. 75

తే. ఇట్టినే శాపహతనైన నిమ్మునీంద్రు
లహరహస్స్నాన మేగతి నాచరింతు
రనఘ సుస్నానహీనంబులైనక్రియలు
భస్మవిన్యస్తహవ్యంబు పగిది గాదె. 76

వ. వేదశాస్త్రపురాణపారగులును, సర్వధర్మవిదులును, శాంతులును, సోమయాజులును, ద్వాదశాహదీక్షితులును, వాజపేయవ్రతపతులును, పౌండరీకయాజులును, వసంతయాజులును, చాతుర్మాస్యయాజులును, నిత్యయాగపరులును, తపస్స్వాధ్యాయపరులును, జీర్ణపర్ణజలాహారులును నైనమునీంద్రులు నాయందు విరక్తులై యొండొకచోటికి కరిగిన దండకారణ్యవాసు లగురక్కసుల నుక్కడంచి మునీంద్రులఁ బ్రోచుటకుం జేసినభవదీయ ప్రతిజ్ఞావైఫల్యంబు సంభవించుఁ దత్ప్రతిజ్ఞాభంగభీత

నై సీశరణంబుఁ జొచ్చితి మఱియును. 77

ఆ. పురుషునింట సర్వభోగాఢ్య యయ్యును
గన్య పుట్టినిల్లు గాంక్షసేయు
నందు నల్పమైన నత్యధికంబుగఁ
గాంచుఁ దండ్రిమీఁదికరుణకలిమి. 78

గీ. కన్య నలరించిరేనియుఁ గలిమి పొదలు
క్షుభితఁ గావించిరేనియుఁ గులము పొలియు
జగతి బాలురఁ గన్యల స్థవిరుల నవ
మాన మొనరించిరేని సంపద దొలంగు. 79

చ. అవనియు నాకసం బనలుఁ
డంబులు గంధవహుండు సర్వసిం
ధువననదీవిహంగపశు
దుష్టమృగావళియు న్నిజస్వభా
వవిధి వసించుఁ గాని నర
వారముతోడుతఁ బల్కనేర్చునే
యవనిప నేను భాగ్యవతి
నౌట నినుం గని పల్కనేర్చితిన్. 80

క. కావున నీపుత్త్రి ననుం
గావుము కరుణార్ద్రవీక్షఁ గాంచుము నే శా
పావృత నగుటం దుర్భి
క్షావాప్తిం గలఁగు లోక మనఘ మహాత్మా! 81

క. అని పల్కు నవసరంబున
వనరుహసంభవుఁడు త్రిదశవర్గము గొలువం
జనుదెంచి రామదేవుని
వినుతించుచుఁ బల్కె నిట్లు విస్ఫుటఫణితిన్. 82

గీ. అనఘ భవదంఘ్రిచిహ్నిత మగుటఁ జేసి
పావనం బయ్యె నీదండకావనంబు
తరువు లామరతరువులహరువు దోఁప
నమితసుమఫలనమితంబు లయ్యెఁ గంటె. 83

క. పూతాత్ము లైరి మౌని
వ్రాతంబులు నీదుపాదవనజంబులు సం
ప్రీతిం గాంచి భజించుచు
నాతిథ్యముసేయఁ గాంచి రతులితభక్తిన్. 84

క. ఈవు వసియించుభాగ్యం
బీవనికిం గలిగెఁ గాక యిల్లేల యగున్
శ్రీవరునగరికి నైన మ
దావాసంబునకు నైన హరుపురి కైనన్. 85

ఉ. నీపదనీరజాతమున
నీపె సృజించితి పావనార్థ మిం
ద్యాపగ నీదుశాపహత
యైనఁ దదీయఘనప్రతీరసు

స్థాపిత దేవతాయతన
సంచయ మంతయుఁ శాపదగ్ధ మై
యేపఱి లోకపావనత
యేగతిఁ గల్గు సరిల్లలామకున్. 86

వ. కావున గంగాశాపంబు మరలింపవలయునని ప్రార్థించినఁ జతురాననుపల్కు లాకర్ణించి రఘువల్లభుండు. 87

తే. శబరి మద్భక్తురాలు సుస్నాన మాచ
రించు నొక్కహ్రదంబున మించువేడ్కఁ
దజ్జలంబులతోడ నిత్యంబుఁ గలసి
గౌతమీగంగ శాపమోక్షంబుఁ గాంచు. 88

తే. ప్రాజ్ఞి శబరీహ్రదంబుసంపర్కలబ్ధి
నఖిలలోకైకపావని యగుచు గంగ
సానఁ దీరినరత్నంబుచంద మొందు
నింద కర్హమె మద్భక్తబృంద మెందు. 89

తే. పడఁతులకు శూద్రులకు బ్రహ్మబంధులకును
లేదు కర్మాధికారిత లేశమైన
యవిరతము దుష్టకర్మము లాచరించు
బాడబుఁడు బ్రహ్మబంధుఁడు పద్మగర్భ. 90

చ. కొలకులనీరఁ గ్రుంకు లిడి
కుంజరము ల్మరలక్ష మహీరజం

బలఁదినమాడ్కి శుద్ధతరుఁ
డయ్యును మానవుఁ డన్వహంబు న
గ్గలముగఁ జేయుదుష్క్రియకుఁ
గల్గదు నిష్కృతి యెన్నిభంగులం
దొలఁగుఁజుమీ కృతంబయిన
దోషము దా ననుతాపలబ్ధిచేన్. 91

వ. అని పల్కి నిజకోదండాగ్రంబుచే శబరీహ్రదజలంబున
నగ్గౌతమి నాయోజించి శాపవిముక్తం గావించి పరమేష్ఠి
ప్రముఖులం బనిచి రాఘవుండు. 92

చ. స్వరుధరలూనపక్ష మగు
శైలముచాడ్పునఁ బక్షహీనుఁడై
ధరపయి రామనామజప
తత్పరతం బడియున్న పక్షిశే
ఖరు నరుణాత్మజుఁ వికృత
కాయు జటాయువుఁ గాంచి వానిచే
ధరణిజవృత్తముం దనుజు
ధౌర్త్యముఁ దెల్లముగా నెఱుంగుచున్. 93

తే. అధిపసఖువిప్రదేవకార్యార్థి యగుచు
దురమునకు నేఁగి యసువులు దొఱఁగువాఁడు
పదముపదమున శతధ్వరఫలముఁ గాంచు
వంశజుల సందఱను దివ్రిదివంబుఁ జేర్చు. 94

క. అని యతని సత్యసంధుం
జని తలఁచుచు నీయభీష్ట మడుగు మనుడు వాఁ
డును దేవ నిన్నుఁ గాంచితి
ఘనతర మగుభాగ్య మింతకంటెం గలదే. 95

క. అని పలికి యమ్మహాత్మునిఁ
గనుఁగొనుచుం దనువుఁ దొఱఁగె ఖగపతి యంతన్
జనకునిగతిఁ గాంచుచు నా
యనయుఁడ్ సురలోకమునకు ననిచెఁ వానిన్. 96

వ. అంత. 97

తే. యోజనద్వయదీర్ఘబాహుని నురస్థ
వదనగహ్వరు దానవవరుఁ గబంధుఁ
జదిపి నిజభక్తురా లగుశబరిచేత
నర్చఁ గైకొని యాపెఁ బూతాత్మఁ జేసి. 98

శా. కాంచెన్ రాఘవుఁ డిక్షుకాండరసనీ
కాశాంబుసంక్రాంతముం
జంచన్మందమరుత్ప్రహృష్టపథిక
స్వాంతంబుఁ బద్మోత్పలో
దంచత్సారమరందమత్తమధుప
ద్వంద్వస్వనోదంతముం
బాంచత్క్రౌంచబకాదినాదవిలస
త్పంపాసరఃప్రాంతముక్. 99

తే. అపుడు గౌతమిసుత యైనయంజనాత
నూజుఁ డనుపమతేజుఁ డనూనసీతి
మంతుఁ డచలితధృతి హనుమంతుఁ డంత
నమ్మహీకాంతుఁ గాంచి యిట్లని తలంచె. 100

మ. భసితోద్ధూళితకాయుఁ డంబుధరశుం
భన్మేచకాంగుండు పా
ణిసరోజాంచితచాపగోపవరుఁ డు
న్నిద్రాంబుజాతాక్షుఁ డు
ల్లసదాజానుభుజార్గళుండు సుమన
శ్శ్లాఘ్యోత్సాహవంతుఁ డీ
యసమస్థైర్యగుణాఢ్యుఁ డెవ్వఁడొ సము
ద్యద్భానుతేజుం డిలన్. 101

శా. సాక్షాన్మన్మథురీతిఁ బొల్చు నితఁ డ
క్షయ్యాకృతిన్ వారిజా
తాక్షుండో శశభృత్కళామకుటుఁడో
యంభోజసంభూతుఁడో
యీక్షోణిన్ నరమాత్రుఁడే యితఁడు లో
కేశుండు గా కారయన్
మోక్షం బియ్యఁడె యిమ్మహాపురుషు స
మ్మోదంబునన్ జూచినన్. 102

క. ధైర్యంబున హిమగిరి గాం
భీర్యంబున నుదధి క్షమను బృథివి దలంపన్
స్థైర్యంబున సురగిరి సౌం
దర్యంబున నితఁడు కుసుమధన్వుఁడు జగతిన్. 103

సీ. ఇతనిమాయాంబుధిఁ జతురాననాదులు
తీరంబు చేరక తిరుగుచుండు
రితఁడు జగంబులకెల్ల జనిస్థితి
సంహారకర్త నిస్సంశయంబు
నిర్వికారుండును నిత్యుండు సత్యుండు
సర్వజ్ఞుఁడును నిరంజనుఁడు నితఁడు
సనకప్రముఖు లైనమునులకు నీతని
పదదర్శనము దుర్లభంబు దలఁప
ఆ. నీతఁ డలిగెనేని హేమాద్రి తృణ మగు
నితనికరుణ గలుగుతృణము మేరు
వితఁడు పూజనీయుఁ డీతని సేవించి
కమలజాండమునకుఁ గర్త నగుదు. 104

క. ఇతఁ డస్మదిష్టదేవత
గతి నొప్పెడు నిమ్మహాత్ముఁ గనుఁగొంటిన్ స
న్మతి మత్పావగత్వ మదూ
షిత మగు యశ మబ్బు నితనిసేవ యొనర్పన్. 105

తే. అని తలంచుచు ఫలపాణి యగుచు నాతఁ
డాత్మనామానుకీర్తనం బాచరించి
మ్రొక్కి యారఘునందనుమ్రోల నిలిచె
నంజలి ఘటించి వినయానతాంగుఁ డగుచు. 106

మహాస్రగ్ధర.
కనకాద్రీంద్రాభు నుద్యత్కనకమణివరి
ష్కారు నాషాఢదండా
జినమౌంజీమేఖలారంజితు జితమదనుం
జిత్రభానుప్రకాశున్
ఘనశౌర్యుం దీర్ఘబాహార్గళు ననిలజవుం
గామరూపాభిరామున్
హనుమంతుం గీర్తికాంతున్ హరిపరివృఢు న
ర్కాన్వవాయుండు గాంచెన్. 107

ఆ. అట్లు గాంచి యద్భుతాక్రాంతచిత్తుఁడై
యేమి గోరి వచ్చి తెఱుఁగఁ జెపుమ
ప్రాణసదృశుఁ డైన బంధునిగతిఁ గను
పట్టె దీవు మాకుఁ బ్లవగవర్య. 108

వ. భవత్సహాయంబు గల్గిన మహావాయుసహాయుం డైన
ప్రళయాగ్నిభంగిం బొంగి రక్కసుల నుక్కడంతు మా
ర్గదర్శి యగుపురుషుం డొక్కరుండు లేమికిఁ జింతించెద
మద్బాణానలంబునకు, మేరుమందరాంబరపృథివీసింధువు

లైసను నిలువఁజాలవు మద్భర్తల ధేనువు వత్సంబులం
బోలె రక్షింపుదు నని పలికి నిజవృత్తాంతం బంతయు
వివరించిన విని సంతసిల్లి రఘునందనునకు వాయునంద
నుం డిట్లనియె. 109

సీ. వాలిసుగ్రీవు లన్వానరుల్ కీశాధి
పులు నన్నదమ్ములు గలరు బలులు
దారానిమిత్తమై వారల కుదయించె
వైరానుబంధం బవార్య మగుచు
నిల మహాత్ములకైన నింతులకతన వై
రము గల్గు నన మర్కటముల కరుదె
శక్రనందనుఁడు నిర్వక్రవిక్రమశోభి
వాలి మహైశ్వర్యశాలి యగుచు

తే. ననుజపత్ని రుమాకాంత నపహరించి
తారఁ గైకొని యచలితవైరకలనఁ
బ్రాణములఁ గొన నల్గినఁ బఱచె నతఁడ
ధర్మవర్తులకడ నుండఁ దగదు గాన. 110

తే. అంబుధినిమగ్నునకు నుడుపంబుకరణి
ధ్వాంతబాధితునకు వికర్తనునిమాడ్కి
రహి దరిద్రునకును ధనరాశిపోల్కి
నీవు గల్గితి రవిపుత్త్రునియతికతన. 111

చ. జనకునియాజ్ఞ నివ్వనికి
సన్మతి రాఘవుఁ డేఁగుదెంచె న
య్యనఘుఁ డమేయశౌర్యనిధి
యార్తశరణ్యుఁడు దుష్టశిక్షణం
బనువుగఁ జేయు సజ్జనుల
నందఱ మన్చు దయార్ద్రచిత్తుఁ డా
ఘను శరణంబు సొత్తు ననుఁ
గాచు నతం డని యెంచు నాతఁడున్. 112

వ. త్రిభువననాథుండును, ప్రతిజ్ఞాతార్థపాలకుండును నఖం
డకోదండపాండిత్యశౌర్యుండును నగునమ్మహాత్మునితోడ
సఖ్యంబు సంఘటింపు మని యాసుగ్రీవుండు పనిచిన
నేఁగుదెంచితి నిట మీఁద దేవరచిత్తం బని పల్కిన విని
రాఘవుండు సుగ్రీవుం దోడ్కొని రమ్మతని కభయం
బొసంగితి నని యానతిచ్చిన నమ్మారుతియు నట్లు సుగ్రీ
వుం దోడితెచ్చుచు నుండె నాసమయంబున. 113

క. పరిఫుల్లహల్లకాంబుజ
మరందలహరీప్రమత్తమధుకరమంద్ర
స్వరపూరం బగుపంపా
సరోవరముఁ గాంచి రామజనపతి పల్కెన్. 114

తే. పాపసంతాపఘర్మనిర్వాపణాచ్ఛ
సలిలసంపరిపూర్ణమై సన్మనీంద్ర

చిత్తకమలంబు కైవడిఁ జెలువు మెఱసెఁ
జూచితే దీని లక్ష్మణ చూడ్కి కలర. 115

క. రంగత్తరంగసముదయ
సంగతచక్రాంగరేఖ చాలఁగ నొప్పెన్
శృంగారార్థముగా సలి
లాంగన ధరియించుతారహారాళి యనన్. 116

వ. అని వెండియు. 117

మ. అనఘా లక్ష్మణ కంటె యొక్కొ-బక మీ
యబ్ధోదతీరంబునన్
మునిలీలం దప మాచరింపఁ దొడఁగెం
బో ధార్మికత్వంబునన్
విను మీక్షేత్రమహత్త్వవిశ్రుతిఁ జుమీ
విజ్ఞానసంపత్తిసాం
పునఁ దిర్యక్తతియుం దపంబు సలుపుం
బూజ్యప్రభావంబునన్. 118

వ. అనిన లక్ష్మణుం డిట్లనియె. 119

తే. దీనిశీలంబు దెలియక దేవ యిట్లు
వొగడ నేటికి సురమునిభూసురులను
యతుల నైన సంతశ్శుద్ధి యరయ కాత్మ
సంస్తుతించిన దోషంబు సంఘటించు. 120

తే. ఇచటఁ గొండొకదడ వున్న నెఱుఁగవచ్చు
ననఘ దీనిశీలం బనునంతలోన
నదియు నప్పుడ కదసి మత్స్యములు మ్రింగి
వెండియును ధ్యాన మొనరించుచుండఁ గాంచి. 121

క. సౌమిత్రిఁ బొగడె రాఘవుఁ
డామెయి హనుమత్సమేతుఁ డై రవిజుఁడు ను
ద్దామగతి వచ్చి రాముని
శ్రీమత్పదములకుఁ బ్రణతిచేసి నుతించెన్. 122

వ. అంతఁ గుశలప్రశ్నంబు చేసి యమ్మహాత్ముం డిట్లనియె.

క. సుగ్రీవ నీదుశత్రు ను
దగ్రబలుఁ వాలిఁ దునిమి తారఁ రుమ న
వ్యగ్రమతి నొసఁగి కపిరా
జాగ్రణిఁ గావింతు నిన్ను నళు కేల యిఁకన్. 124

వ. నీసాహాయ్యంబున నేను దశగ్రీవుని సంహరించెద నని యగ్నిసాక్షికంబుగా సఖ్యంబు చేసి యతనితోడన ఋశ్యమూకగిరీంద్రంబునకుం జని యందు వసియించి. 125

చ. హరివర నీవు పోయి కల
హం బొనరింపుము వాలితోడ నేఁ
దరువుమఱుంగున న్నిలిచి
తత్సమయంబున వానిఁ ద్రుంచెదం

ధురమున వానితో నెదురఁ
దోడనె శక్తి దొలంగుఁజూవె యె
వ్వరికలయునన్ మునీంద్రకృప
వానికి నట్టివరంబు గల్గుటన్. 126

వ. అని పల్కి యంత. 127

చ. అలరులకమ్మదండ యపు
డాతనికంధరఁ బ్రత్యభిజ్ఞకై
నిలిపి ధురంబు సేయు మన
నెమ్మది నాతఁడు నట్ల వాలితో
నలుకక పోరఁగాఁ దొణఁగె
నాసమయంబున నమ్మహాత్ముఁ డు
జ్జ్వలవిశిఖాహతిం దునిమె
శక్రతనూజుఁ బరాక్రమంబునన్. 128

తే. వాలి విక్రమశాలిని లీలఁ జదిపి
తారఁ దారాధిపాస్య నవ్వారిజాప్త
సూనునకును రుమాకాంతతో నొసంగి
మహితవానరరాజ్యసామ్రాజ్య మొసఁగె. 129

క. రాముఁడు గిరిగుహ నుండఁగఁ
దామరచెలిపట్టి ప్రేమఁ దారావరుఁడై
యామున రామునికార్యం
బేమఱి కామాంధుఁ డగుచు నింట వసించెన్. 130

క. ప్రమదలసన్నిధి నుండిన
సమయజ్ఞానంబు దొఱఁగు సకలజనులకున్
క్షమ నతఁడు కొమ్మ మెక్క మాఁట
యమతిఁ బ్రమత్తత వహించుటది యద్భుతమే. 131

ఉ. ఆసమయంబునన్ రఘుకు
లాగ్రణిపంపున లక్ష్మణుండు బా
ణాసనశాతబాణధరుఁ
డై విలయాంతకులీల నేఁగి య
వ్వాసరరాజనందనుని
వాకిట నిల్చి *యమర్షరౌద్రదృ
గ్భాసురుఁడై కఠోరగతిఁ
బల్కె బలీముఖు లెల్ల భీతిలన్. 132

ఉ. వాలికి భీతిఁ జెంద రఘు
వర్యుఁడు నిన్నుఁ గాచె మున్ను నా
వాలికతూపుచే నిపు డ
వారణ నిన్ బరిమార్పఁ గావఁగాఁ
జాలునె యంతకుం డయినఁ
జక్క నజాండవిభేదమైన యా
భీలమదీయసాయకము
భీతులఁ గ్రోఁతుల నొంపఁజాలదే. 133

* యమర్షతాద్రి—వ్రా. ప్రి.

తే. సత్యహీనుని నినుఁ గావఁజాలు నెవ్వఁ
డనుచుఁ బ్రిశయాగ్ని కెవఁడీ గినుకఁ బూనఁ
దార మొదలైన సుగ్రీవుతలిరుఁబోఁడు
లతనిఁ బతిభిక్ష వేఁడిరి * యంజి యంజి. 134

సీ. అప్పుడు సుగ్రీవుఁ డప్పీరు వెంబడి
సమితశాఖామృగసమితి గొలువఁ
జనుదెంచి యారామజనపాలునకు మ్రొక్కి
యమ్మహామహునాజ్ఞ నవనికన్య
నన్వేషణముసేయ ననుపు వో రాముఁ డ
వ్వసుధాత్మజకు నానవాలు గాఁగఁ
దనయంగుళీయకం బనిలనందనుచేతి
కొసఁగిన నాతండు నుత్సహించి

తే. పర్వకాలమహాంబుధభంగిఁ బొంగి
సీయనుగ్రహబలమున నెగడుమద్బ
లంబుఁ గను మని పెరిగె దేహంబు వొదలఁ
బద్మజాండోపరిస్థకర్పరము గదల. 135

గీ. అలత్రివిక్రమునాకృతి నభినయించు
నట్లు పెరిగినయతనియాద్యంతశూన్య
మైనరూపంబుపసఁ గాంచి వానరేంద్రు
లందఱును జిత్తముల నరుదంది రపుడు. 136

---

* యాజ్ఞముఖులు — పాఠాం.

వ. వెండియు నతండు ప్రాకృతకపిరూపధరుం డై నిల్చి రామలక్ష్మణులకు నమస్కరించి యంగదప్లవంగప్రముఖ సేనాపరివృతుం డై మాసమాత్రంబున మరలి వచ్చెద నని చని వనగిరిగుహాప్రదేశంబుల సీత నన్వేషించుచు నతిదూరం బరిగి యొక్కబిలంబు సొచ్చి యందుఁ గనక రత్నమందిరగోపురపరిపూర్ణం బైనపురంబుం గాంచి తన్మధ్యంబున మాయాబలసమన్విత యగునొక్కయో గినిం గాంచె నంత నక్కపు లిప్పురం బెవ్వరి దని యడి గిన నది యిట్లనియె. 137

క. ఈపుర మింద్రునియది నన్
గాపుంచె నతండు దీనిఁ గడచినవారిన్
శాపాహతులుగఁ జేయుదు
నేపనికిని వచ్చినార లెవ్వరు మీరల్. 138

క. అనవుడు సీతాన్వేషణ
మొనరింపఁగ వచ్చినార మోభామిని రా
మునిబంటుల మన నయ్యో
గినియును రామునిఁ దలంచి కేల్మోడ్చెఁ దగన్. 139

చ. ఫలకుసుమాభినమ్రితరు
పంక్తులఁ బొల్చెడుదాని మత్తకో
కిలకులచంచరీకశుక
కేకిరవామృత మైనదాని ని

ర్మలజలదీర్ఘికాశతస
మంజసతం బొలుపారుదాని న
జ్జలజదళాక్షియాజ్ఞ నొక
సద్వనవాటికఁ జొచ్చి రాకపుల్. 140

ఉ. తేనియ గ్రోలి పోలి యటఁ
దియ్యనిపండుల మెక్కి తేటనీ
రాని సుఖోన్నతిం జెలఁగి
యాఁకలియుం దృషయుం ద్యజించి యా
మ్మానిని వెల్వరింపఁగఁ గ్ర
మంబున నగ్గుహా నిర్గమించి యం
భోనిధితీరధారుణికిఁ
బోయి వసించి కపీంద్రు లందఱున్. 141

క. తమలోఁ బలుకుచునుండెడు
సమయంబున నచటఁ దిరుగుసంపాతి యనం
గా మరైనపక్షి సీతా
విమతేక్షణ లంక నున్నవిధ మెఱిఁగించెన్. 142

క. ఎఱిఁగించిన విని వా రం
దఱు నీసాగరము దాఁట దక్షుం డెవ్వం
డెఱిఁగింపుఁ డనిన నంగదుఁ
డఱసేయక తెలుపఁదొణఁగె నాత్మజవంబున్. 143

ఆ. నవతియోజనములు జవగతి లంఘింతు
వటులుబలిమికలిమి వారిరాశి
యంత విశ్రమించి యవతల నన్నియ
యోజనములు గడతు నోజ మెఱసి. 144

వ. అని పలికిన జాంబవంతుం డిట్లనియె. 145

తే. అమరగిరికిఁ బ్రదక్షిణం బాచరించు
నాఁడు తద్గిరిశిఖరంబు నాఁటుకొనియె
తాడితం బయి నాజానుతలమునందు
ఖంజతావాప్తి యయ్యెఁ దత్కారణమున. 146

వ. అయినను శతయోజనంబులు లంఘింప నోపుదు మరలి
వచ్చుట సందియం బని పలికిన హనుమంతుం డిట్లనియె.

తే. సప్తజలధులు దాఁటి యక్షణము వచ్చు
నట్టిజంఘాలునకు లంక యనఁగ నెంత
యవనిసుతఁ జూచి వేవేగ యరుగుదెంతు
మఱిఁ ద్రికూటాచలం బైనఁ బెఱికి తెత్తు. 148

క. అని లంకాభిముఖుం డై
యనిలజుఁ డనిలగతి నరిగి యంబుధిమధ్యం
బున ఛాయాగ్రహమున్ ఫణి
జననిన్ సురసాఖ్య గెలిచి చనియెం బెలుచన్. 149

వ. మైనాకగిరీంద్రంబును మన్నించి కడచి చని లంకాప్రాం

తంబుం జేరి తద్ద్వారపాలిక యగులంకిణి వారించిన దాని
కి ట్లనియె. 150

తే. అల్పబలుఁ వానరుని నేల యడ్డపెట్టె
దేను గనుఁగొన్నయంతన యిప్పురంబు
గాలిపోవునో వనమెల్ల గాసియగునో
మడయుదురొ దైత్యు లక్షకుమారముఖులు. 151

చ. అని పలుకంగ రక్కసియు
నయ్యనిలాత్మజుదిక్కుఁ జూచి యి
య్యనఘుఁ డలంతి యయ్యును భ
యంకరణోక్తులు వల్కెడిన్ సురల్
వనిచిరొ వీని రాఘవుఁడు
వంచెనొ కాకల నందికేశుఁ డీ
సున శపియింప నిన్నగరి
సొంపు *దహింపఁగఁ జేరుకీశుఁడో. 152

క. పలుకులచేఁ దెలియఁగ నగు
కులమును దేజంబు బలము గుణమును ధీమం
తులు వీనిపలుకు సూడఁగఁ
బొలుపఱు నీలంక వీనిభుజశక్తి మెయిన్. 153

తే. వీఁడు సామాన్యకీశుండు గాఁ డటంచు
శూలమున నైన నాతఁ డాశూలమునన

* దరింపఁగ ; దళింపఁగ—వ్రా. ప్ర.

టంతురక్కసిఁ బరిమార్చి లంక సొచ్చి
యందు సీతామహాదేవి నరయుఁదొణఁగె. 154

ఉ. వేదనినాదితంబు లగు
విప్రగృహంబుల గోపురంబులన్
వేదుల రచ్చకొట్టముల
వీథుల రాజగృహంబులందుఁ బ్రా
సాదతలంబులం దివిజ
సద్మములన్ వనసీమలందుఁ గ్రీ
డ్యాదని కేతనంబులను
నారయుచుం జని యాతఁ డొక్కచోన్.

చ. దివిజవిరోధి జానకిని
దెచ్చుట యాదిగ దుర్నిమిత్తము
ల్గవిసెను నేఁట రేపటనె
లంక వినాశము నొందు శక్రసం
భవు నని గెల్చి రాఘవుఁడు
భానుతనూభవు నేలి భూమిసం
భవ వెదకం గపీశ్వరులఁ
బంపినవాఁడు సహస్రసంఖ్యలన్. 156

ఉ. వారలలోనఁ బేరుకల
వాఁ డమరాచలసన్నిభాంగుఁ డొ

మారుతనందనుండు హను
మంతుఁడు వారిధి దాఁటి యిప్పుర
ద్వారముఁ గాచుదానవి న
వారితశక్తి నడంచె సీతఁ దా
నారయు నంచుఁ బౌరజను
లాడుకొనన్ విని సంతసిల్లుచున్. 157

తే. అనిలజుఁడు దానవేంద్రునియంతిపురము
పొంతఁ జెలువొందు నొక్కవనాంతరమున
క్షితితనూభవఁ గని నమస్కృతి యొనర్చి
ముద్రిక యొసంగె విశ్వాసముద్రి దనర. 158

వ. నిజవృత్తం బెల్ల నెఱింగించి నమ్మంబల్కి మదాగమనంబు
రాక్షసులకు నెఱుక గావించెద నని యప్పుడు. 159

ఉ. పావని యావనిం బెఱికి
పాఱఁగ వైచి తదీయపాలురం
జేవడఁ ద్రుంచి గర్జనము
సేయు నెడన్ హతశేషదానవుల్
రావణుసమ్ముఖంబునఁ ది
రంబుగఁ దెల్పిన నాతఁ డుల్కి య
త్యావిలచిత్తుఁడై పనిచె
నక్షకుమారు మరుత్కుమారుపై. 160

తే. లంకలోఁ గల్గునట్టి బలంబునందు
నాలుగవపాలు గొల్వ నప్పాలసుండు
చక్కటికిఁ జేరఁ దోరణస్తంభహాతుల
గీటకముఁబలె నద్దైత్యు గీటడంచె. 161

తే. ఇట్లు సబలంబుగా వానియేపడంపఁ
గీశవల్లభుపైఁ జాలఁ గినుక వొడమి
తనతనూభవు నిందరజిద్దనుజుఁ బనిచె
నతనిఁ బట్టంగ రావణుం డక్షణంబ. 162

సీ. మేఘనాదుండు సమీరనందనుఁ గాంచి
యితఁడు సామాన్యకపీశ్వరుండె
ప్రళయాగ్ని కైవడి భాసిల్లుచున్న వాఁ
డని యనేకాస్త్రంబు లడరఁజేయ
నవియు భాస్కరునిపైఁ గవియునీహారక
ణంబులగతి విఫలంబు లైన
నలిగి పద్మజబాణ మడరింప బిసతంతు
బద్ధమృగేంద్రంబుపగిది దానఁ

తే. గట్టువడి వీతభీతుఁ డై కపివరుండు
దానవులు దేర రావణాస్థాని కరిగె
ననఘు రుద్రాంశసంభవు నతనిఁ గాంచి
రావణుఁడు వల్కె రోషసంరంభుఁ డగుచు. 163

తే. ఈనిశావేళ లంకకు నేఁగుదెంచి
తేమిగారణమున నిన్ను నెవ్వఁ డనిపెఁ
దస్కరుండవు వానర దండనంబు
సేయఁదగుఁగాక నినుఁ గృపసేయ నగునె. 164

వ. అనిన. 165

మ. నిను వాలంబునఁ గట్టి నీరధుల ని
ర్నిదస్థితిం ద్రిప్పి ముం
చినశక్రాత్మజు నొక్కబాణమున సు
స్థేమోన్నతిం బిట్టు గూ
ల్చిన యారామునిబంట వాయుజుఁడ నే
సీత న్విలోకించితిన్
హనుమంతుం డనువాఁడ నీసుతుని గ
ర్వాంధున్ వెసం ద్రుంచితిన్. 166

ఉ. హైహయవంశసంజనితుఁ
డర్జునుఁ డాజి జయించె నిన్నుఁ ద
ద్బాహుసహస్రముం దునిమె
భార్గవరాముఁడు దద్భుజాబలో
త్సాహముఁ గుంచె రాఘవుఁడు
దాదృశవిక్రమశాలితోఁ బతన్
సాహసవృత్తి విక్రమము
నల్పెద వెవ్వఁడు గాచు నిన్నిఁకన్. 167

ఉ. జీవిత మిష్టమేనియును
శ్రీరఘురాముని వే భజింపు మే
నీవిధి బుద్ధి దెల్పుటకు
హీనబలుం డగుమేఘనాదుచేఁ
జేవఁ దొఱంగి పట్టువడి
చేరితి నాదగుపాణిఘట్టనన్
దేవగిరిం బగుల్తు నిఁక
దేవవిరోధులు నాకు నడ్డమే. 168

తే. లంక నిశ్శంక నీయచలంబుతోన
పెఱికి రాముని సన్నిధిఁ బెట్టువాఁడ
నోరి రావణ తత్సాయకోరుహతుల
నీవు పరిశుద్ధిఁ జెందెద విది నిజంబు. 169

చ. అనవుడు దానవాగ్రణి య
హంకరణంబున వీనిఁ బట్టి వే
తునుముఁ డనన్ విభీషణుఁడు
దూతలు వధ్యులు గా రటంచు నే
ర్పున వచియింప నాప్లవగ
పుంగవువాలము కీలికీలలన్
బనుపడ సంఘటింపుఁ డని
పంచె నతండును దానవావళిన్. 170

తే. దానవులు చేలములు చుట్ట వానరేంద్రు
వాల మభివృద్ధిఁ బొంది యవారితగతి
నలరె ముప్పదియోజనంబులపొడవును
వరుసఁ బదియోజనంబులవలముఁ గల్గి. 171

క. ఆలంకాపురిఁ గల్గిన
చేలము లన్నియును నేతిచేఁ దడుపుచుఁ ద
ద్వాలమునఁ జుట్టి వహ్ని
జ్వాలాసంయోజనంబు సల్పిరి దనుజుల్. 172

ఉ. అంశుకము ల్హరించి ప్రభ
యాపద పౌరులకుం ఘటించుచుం
బ్రాంశుశరీరుఁ డై తనదు
బంధము లన్నియుఁ ద్రెవ్వఁజేసి య
వ్వింశతిబాహుప్రోలు కపి
వీరుఁడు కాల్పఁదొడంగెఁ బూర్ణశీ
తాంశునిలీల వాలమున
కాశిఖి చల్లఁదనంబుఁ గూర్పఁగన్. 173

చ. సలలితరామపాదజల
జాతము లాత్మఁ దలంచుపొంటె న
బ్బలియుని కగ్ని చల్లనయి
భాసిలె శీతలచందనక్రియం

జెలువుగ రామనామసుధ
చేకొని త్రావెడువానికిన్ హాలా
హాలవిలయాగ్నిమృత్యువద
నావృతుఁడైనను భీతి గల్గునే. 174

సీ. హనుమంతుఁ డీగతి నాలంక యంతయు
హవ్యవాహార్పణం బొనరింపఁ
బౌరజనంబు లాబాలవృద్ధాతుర
సహితులై పురబహిఃస్థలి వసించి
కట్టినపుట్ట మొక్కటి దక్క నిఖిలమున్
ఖిలమయ్యె ననుచు దుఃఖించువారు
క్రొవ్వి పోకార్చె నిక్కమతి యివ్వీ డని
నెట్టన రావణుఁ దిట్టువారు

తే. నగ్నికిని రామదేవున కనిలజునకు
మొనసి చేదోయి మొగుడించి మ్రొక్కువారు
నైరి యారాత్రి శివరాత్రియందమున న
ఖర్వజాగరణక్రియ గదురఁజేయ. 175

తే. హరుఁడు పురములుపోలె నప్పురి దహించి
కడలి వాలాగ్నిఁ జల్లార్చి కపివరుండు
మహిసుతాదత్త మగుశిరోమణి గ్రహించి
యుదధి లంఘించె హరివీరు లెదురుకొనఁగ. 176

క. వనచరులకు సుగ్రీవుని
వనిఁ జూఁబ మెసంగి భక్తవత్సలుఁ డగురా
మునిసన్నిధికిం జని కం
టిని సీత నటంచుఁ బల్కె డెందం బలరన్. 177

తే. అట్లు చేసినయుపకృతి కాత్మ మెచ్చి
కపివరుని రామచంద్రుండు కౌఁగిలించి
యాజలధిమధ్యమున శతయోజనంబు
లనఘ యేగతి దాఁటితి వనుడు నతఁడు. 178

తే. రామ నీనామ మొకపరి రహిఁ జపించి
జాల్మ ైనెనను భవవార్ధి సంతరింప
భద్రభవదంగుళీయకముద్రికలిమి
యంబునిధి క్రోఁతి గడచుట యద్భుతంబె. 179

క. అని నిజవృత్తాంతంబును
వనధిగభీరతయు లంక వైభవముం జ
య్యన విన్నవించుటయు న
య్యనఘుఁడు లంకపయిఁ జనఁగ నత్యుత్సుకుఁడై. 180

తే. అంగదుని నెక్కి లక్ష్మణుం డరుగుదేర
తాను మారుతిపై నెక్కి తరతరంబ
సకలవానరయూథపసమితి గొలువ
నరిగి మలయాద్రియును సహ్యగిరియుఁ గడచి. 181

మహాస్రగ్ధర.
కనియెం భూపాలుఁ డంతన్
ఘనతరముదితాఖండకూలంకషాలిం
గనమాద్యద్భంగబాహా
ర్గళదళితలసత్కాంకణోన్నిద్రముద్రన్
స్వనితాంతస్వానలీలా
శమితపృథుదిశాసామజాత్యుద్రనిద్రన్
జనతారక్షాతిదక్షా
సమదినమణిరుక్సాంద్రభద్రున్ సముద్రున్.

తే. ఆసముద్రవేలాతటం బధివసించె
వానరబలంబు రెండవవార్ధిపోలె
రాజధర్మక్రమంబుఁ బురస్కరించి
యుదధిఁ బ్రార్థించె నపుడు రఘూద్వహుండు. 183

ఉ. రంగదభంగభంగరవ
రాజితమై చెలరేఁగి నింగికిం
బొంగుచునుండెఁ గాని రఘు
పుంగవునిన్ గణియింప దయ్యె న
వ్వెంగలివార్ధి యట్ల పృథి
విన్ సుజనున్ హసియించుచున్ నిజా
మంగళవైభవంబె పలు
మాఱును జూపు జడాత్ముఁ డుద్ధతిన్. 184

తే. అంత రఘుపతి క్రోధరక్తాంతనయనుఁ
డగుచు వారిధియాలేప మడఁపఁ దలఁచి
శరము సంధించునాలోన శరధి తచ్ఛ
రాగ్రమున మూర్తియముగతి సంటికొనుచు. 185

క. శరణము వేఁడిన శరధిం
గరుణించి తదీయవచనగౌరవమున న
య్యురుభుజుఁడు గిరులఁ దరులన్
స్థిరసేతునిబంధనంబు సేయించె వెసన్. 186

ఉ. ఆవిభుఁ డాత్మచాపమున
నైన గుణంబున నైన నంబుధిం
దా వెసఁ గట్టి వానరుల
దాఁటఁగఁజేయ వలంతి యయ్యు సు
శ్రీవిధి లోకరక్షణము
సేయుటకై కనువారి బ్రహ్మహ
త్యావినివారణార్థమున
కై వనధిన్ ఘటియించె సేతువున్. 187

తే. అధికబలుఁడైన దుర్బలుఁడైన ధనికుఁ
డైన నిర్ధనుఁడైన భాగ్యంబుకలిమి
సేతు వొకపరి చేరి వీక్షించెనేని
తొలఁగు భూసురహత్యాదిదోషసమితి. 188

క. సేతువు శ్రీశైలము బ్రఖ్యాతి న్నీలాచలంబుఁ గాశీశ్వరు సం
ప్రీతిన్ సందర్శించిన
పూతమతికి వాంఛితార్థములు సిద్ధించున్. 189

తే. అన్నఁ దొఱఁగి విభీషణుం డన్నరేంద్రు
శరణము భజించె నాలోన శరధి దాఁటి
యద్రిసమధీరుఁ డై సువేలాద్రి యెక్కి
లంక వీక్షించె వీతకలంకుఁ *డతఁడు. 190

వ. రావణుండును నొక్క మహోత్తుంగసౌధం బారోహించి
వానరవాహినిం గాంచి రామదేవుని గుఱుతుగా నెఱుం
గం దలంచి శుకసారణు లనుచారణులం బనిచిన వారలు
సేనాసాగరంబుం బ్రవేశించి యరసి వచ్చి యి ట్లనిరి. 191

సీ. అచ్ఛభల్లాధీశుఁ డగుజాంబవంతుండు
గేల వేత్రము పూని మోల నిలువ
ననిలపుత్త్రాంగదు లంఘ్రికంజద్వంద్వ
సేవిష్ఠతలముల నిలిచి కొలువ
నినజుండు సౌమిత్రియును నంజలి ఘటించి
ప్రౌఢిఁ గార్యము విన్నపంబుసేయ
నంశుకసంఛాదితాస్యుఁ డై చెవిడండ
మనవిభీషణుఁడు మంతనము దెలుపఁ

* డగుచు—వ్రా. ప్ర.

తే. గూటమున మృగకృత్తిపైఁ గూరుచున్న
యసితవర్ణుఁ డాజానుబాహార్గళుండు
రాముఁ డాతఁడు రాక్షసరాజవర్య
వాసిమై నిర్వదేనేండ్లవయసువాఁడు. 192

క. ఘోరాకారులు వానర
శూరులు గోటానకోట్లు చుట్టుం గొలువన్
మేరుధరాధరధీరుం
డారాముఁడు నిన్ను గెలువ నరుదెంచె వెసన్. 193

వ. ఇందులకుఁ బ్రతివిధానం బాచరింపు మని తెల్పునవస
రంబున. 194

తే. ఆ సువేలాద్రిపై నుండి యర్కసూనుఁ
డెగసి వచ్చి రావణునిపై రెల్లి విఱిచి
ముష్టిఘాతాహతుల నొంచి మురు వడంచి
చనియె వెండియు రామునిసన్నిధికిని. 195

వ. ఆసమయంబున రావణుండు పురప్రాకారరక్షణార్థం బనే
క దైత్యదానవవీరుల నియోగించి తాను ననేకాక్షౌహిణీ
మూలబలసమేతంబుగా యుద్ధంబునకు నిర్గమించె నద్దా
నవుల నెదుర్కొని వానరవీరు లత్యంతదారుణం బైనర
ణంబు సేయందొడంగి రందు దశగ్రీవు రాఘవుండును,
మేఘనాదుని లక్ష్మణుండును, ప్రహస్తుని సుగ్రీవుండును,
మహాకాయుని జాంబవంతుండును, సతికాయుని శరభుం

డును, మఱియు ననేకు లనేకులతోడఁ దొడరి ద్వంద్వ
యుద్ధం బొనరింప నంత రామబాణపీడితుం డై భిన్నశ
రాసనుండును, నిహతారంభుండును నై రావణుండు
మరలి లంకకుం బఱచె జనకునిపలాయనంబుఁ గాంచి
మేఘనాదుం డత్యంతక్రోధంబునం గపిబలంబుల నెల్ల
సమయించి సౌమిత్రియుం దానును బోరొనరించుచు
నుండి యంత. 196

ఉ. ఆయురుధైర్యధుర్యనిశి
తాశుగవేగము సైపలేక వై
హాయసవీథి నిల్చి గహ
నాటుల గీటణఁగించి మించి య
చ్ఛాయకుఁ జేరి రాఘవుల
శాతశరాహతి నాత్మమాయలం
బాయఁగఁ జేసి ఘోరఫణి
పాశనిబద్ధులఁ జేసె వారలన్. 197

ఉ. ఈనెఱి రామలక్ష్మణుల
నిద్దఱ గాసి యొనర్చి లంకకున్
దానవనందనుం డరిగి
తద్విజయప్రద మైనహోమముం
బూనె నొనర్ప నంత రఘు
పుంగవు లున్న తెఱంగుఁ గాంచి య

వ్వాసరు లెల్లఁ జింతిలఁగ
వారలపాలికి నద్భుతంబుగన్. 198

తే. నారదుఁడు వచ్చి యారఘువీరుతోడ
స్వామి నీవాహనం బైన వైనతేయుఁ
దలఁపు మన నట్లు తలఁచినఁ దార్క్ష్యుఁ డరుగు
దెంచి పన్నగబంధముల్ దీలుపఱిచె. 199

క. ఆవినతాసుతుఁ డహిబం
ధావళి వో మీఁటి వైవ నారాకొమరుల్
పావనిచే సంజీవితు
లై తెలసినకపులు గొలువ నలరిరి గడిమిన్. 200

శా. అంతన్ వేలిమి దీర్చి రావణి శతాం
గారూఢుఁ డై వచ్చి దు
ర్దాంతానంతబలాఢ్యు లక్ష్మణు సము
ద్యత్క్రోధుఁ డై తాఁకి క
ల్పాంతాగ్నిస్ఫుటసాయకప్రతతు లే
యన్ వాని వారించి వి
శ్రాంతిం దద్రథ వాజులన్ శకలము
ల్గావించె సౌమిత్రియున్. 201

తే. విరథుఁ డై వాఁడు లంకకు వేగ మరిగి
యొంటిరథ మెక్కి వచ్చి ప్రచండలీల

సమర మొనరించెఁ దాను లక్ష్మణుఁడు నఘుఁడు
వృత్రవాసవు లని సేయువిధము దోఁప. 202
(వ. పో రొనరింపం దొడంగి రంత.) 203
మ. శరసంధానము మోక్షణంబు యుగప
త్సంప్రాప్తిఁ జెన్నొంద నా
హరిశౌర్యుండు సుమిత్రపట్టి యని సే
యం గాంచి యాదృజ్మహా
శరవేగంబు సుపర్వసంతతికి ర
క్షఃశ్రేణికిం గల్గ దీ
యురుతేజం గెలువంగఁబోల దని తా
నూహించి వాఁ డత్తఱిన్. 204
క. సురవరులు నసురయోధులు
హరివీరులు గనఁగ రాఘవానుజు నెమ్మై
శరవృష్టిన్ ముంచిన న
య్యురుభుజుఁ డజశరము వింట యోజించి వెసన్. 205
తే. అనఘుఁ డీరాముఁడు పరాత్ముఁ డయ్యెనేని
యవని మాతల్లి తా సాధ్వి యయ్యెనేని
దశరథున కేను సుతుఁడ నై తగుదునేని
ద్రుహిణసాయక మీదైత్యుఁ దునుముఁగాక. 206
చ. అని తెగ వాపఁ దత్ప్రదర
మాదనుజుం దెగటార్చి పేర్చె నా

ఘనపయః ప్రవర్ష మతి
గాఢముగా గురియించి దేవతల్
వినుతి యొనర్చి రంతఁ గపి
వీరులు నృత్యము సల్ప మేఘనా
దునినిధనంబు దానవులు
దోడన తెల్పిరి దైత్యభర్తకున్. 207

ఆ. అతఁడు క్రోధదీప్తుఁ డై కుంభకర్ణునిఁ
బనిచె రాముతోడ నని యొనర్ప
నమ్మహోన్నతాంగుఁ డప్పురవరణంబు
గడప దాఁటుమాడ్కిఁ గడచి చనియె. 208

శా. ఆరక్షోవరుఘోరకాయము ప్లవం
గానీక మీక్షించి య
మ్మేరుగ్రావమొ మందరంబొ యిటు
లిమ్మేఁ దాల్చి కీశావళిన్
సారోదారత నొంప వచ్చె నని దు
స్తారవ్యథం గుంది దు
ర్వారాహంకృతి వానిమీఁదఁ దరులుం
గ్రావంబులున్ వైచినన్. 209

చ. వనచరహస్తముక్తతతు
వారములుం ధరణీధరంబులుం

బెనుశిలపై నడంగుజల
బిందులచందము నొంది వండె న
ద్దనుజునురంబుఁ దాఁకి యట
తత్కపివీరుల మ్రింగఁజొచ్చె వాఁ
డనువుగ నిత్తుఖండములు
హాళి మెసంగుగజేంద్రుకై వడిన్. 210

తే. జాలికుఁడు జాలముల మీనసమితిఁబోలె
హస్తములఁ బట్టి వదనగుహాంతరమునఁ
జొనుప నద్దైత్యునాసికాశ్రుతిబిలముల
వెడలి వచ్చిరి కొందఱు వృక్షచరులు. 211

క. సుగ్రీవముక్తభూమిరు
హాగ్రవనిపాతజర్జరాంగుండై వాఁ
డుగ్రత గదఁ గొని వైచెన్
సుగ్రీవుఁడు మూర్ఛచే వసుంధర వ్రాలన్. 212

క. ఇనజునిఁ దనభుజమున నిడి
కొని దైత్యుం డరిగె లంకకుం జెచ్చెర న
వ్వనచరపతిచందముఁ గని
హనుమత్ప్రముఖులు గలంక నందుచుఁ దమలోన్. 213

చ. దనుజున కడ్డమై మనము
ద న్విడిపించిన మానశాలి యా

యినజుఁ డవజ్ఞ గాఁగ మది
నెంచును దాన కడంగి దానవుం
డునుమఁగలం డవార్యబల
ధుర్యుఁడు ధైర్యధురంధరుం డితం
డని తలపోసి రంత సమ
రోరియుఁ గ్రిక్కున నేఁగ వీటికిన్. 214

తే. అపుడు పౌరులు గంధసారాంబువులును
మందమకరందబిందునిష్యందికుసుమ
దామములు గుంభకర్ణుపైఁ బ్రేమ నినిచి
రతనివిజయంబునకు హర్షితాత్ము లగుచు. 115

సీ. శీతలహిమజలీసేచనక్రియ మూర్ఛఁ
దెలిసి శాఖామృగాధీశ్వరుండు
కరదంతములఁ గుంభకర్ణుకర్ణంబులు
ఘ్రాణంబు ఛేదించి గగనవీథిఁ
జనియె నద్దానవుండును లజ్జితుం డయి
క్రమ్మఱ నరుదెంచి కపులఁ జదిపి
నిజకర్ణనాసాస్రనిర్ఝరధారలు
ద్రావి మత్తగజంబురహిఁ దిరుగుచు
తే. నట విభీషణుఁ గాంచి యోయన్న తొలఁగు
మసురవంశంబునకు నీవ యంతరంబ

వనఘు నే నిజశోణితం బానుకతన
నారుల నాత్మీయుల నెఱుంగ కున్నవాఁడ. 216

తే. అనుచుఁ బల్కి విభీషణుం డట్లు తొలఁగ
నంత నద్దైత్యుపై రాముఁ డంపవాన
గురిసె శైలంబుపై వానగురియులీల
నది యతనిమేన రోమంబులట్ల యమరె. 217

మ. కడనం బీగతిఁ జెల్ల రాఘవుఁడు దో
ర్గర్వం బఖర్వంబుగా
గద సారించుచు నేఁగుదేరఁ గని యా
క్రవ్యాదుచేదోయియుం
బదయుగ్మంబును గంఠము న్నఱికె శుం
భద్బాణధారాహతిం
ద్రిదశు ల్విస్మితచిత్తులై నిలిచి సం
ప్రీతిం బ్రశంసింపఁగన్. 218

ఆ. ఇట్లు కుంభకర్ణుఁ డీల్గిన హతశేష
బలముతోడఁ దాన బవరమునకుఁ
జనియె నాపదబ్ధి మునిఁగియు ధైర్యంబు
కలిమికలిమిఁ బంక్తికంధరుండు. 219

కమలవిలసితము.

తరులును గిరులును దరుచరవీరుల్
సురవిమతులపయిఁ జొఱఁ బఱచ నేయం

ఖరపరశువులును *(గదలును) ఛాణో
త్కారములుఁ బఱపిరి గడగుచువారల్. 220

క. ఈరీతి నుభయబలముల్లుఁ
ఘోరాడఁగఁ దనకు నెదురుపొలదిండిపయిం
ధీరత రామమహీపతి
మారుతిపై నెక్కి పఱపె మార్గణవితతుల్. 221

తే. రామకార్ముకముక్తనారాచసమితి
నిటలమున నాఁటి మూర్ఛిల్లె నిర్జరారి
యళికి సారథి యరదంబుఁ దోలఁగఁజేయ
నంతఁ దెలివొంది కినుక నిట్లనుచుఁ బలికె. 222

క. ఓరీ నను భీరునిఁగ వి
చారించి రథంబు దేరఁ జనునే నీకు
వైరులు గని నవ్వఁగ దు
శ్చారిత్రిక యపయశంబు సంధించితిగా ! 223

తే. అనుచుఁ గ్రోధింప వాఁడు నద్దనుజుఁ గాంచి
దేవ యిది సూతకృత్యంబు దీని కలుగ
నగునె రాముని గెలువు మీ వనుచుఁ (బలికె)
నట్లు సన్నద్ధుఁడై యతఁ డనికి నెదిరె. 224

క. వృక్షచరవీరు లాలో
వృక్షంబుల శైలములను వివిధాస్త్రముల్తో

* ఇచ్చట వ్రాయస కాఁడు పదము నొకదానిని వదలివైచెను.

రక్షోబలములఁ గెడపిన
వీక్షించి యతండు రోషవివశుం డగుచున్ 225

ఉ. రాము నెదిర్చి ఘోరశర
రాజి నిగుడ్చిన నాతఁ డల్గి యు
ద్దామగతిం దదశ్వములఁ
దద్రథసూతుఁ దదీయచాపమున్
భీమశరంబులం దునిమి
పెల్లుగ * నాశుగవృష్టి ముంప న
గ్గాముడిరక్కసుండు భయ
కంపితుఁ డై పఱచెన్ రయంబునన్. 226

వ. ఇట్లు రామబాణకృతవేదన సహింపలేక రణంబు విడిచి
లంకాపురంబునకుం బఱచుచు నారావణుండు. 227

ము. కుల శైలోపవనావనీరుహలతా
కుంజంబులన్ ఖేయసం
స్థల సాలాంతరసీమలన్ మఱి బహి
ర్ద్వారంబులన్ లంకలోఁ
గలసౌధంబుల వీథులన్ నిజగృహా
గ్రిమంబులన్ రాము ను
జ్జ్వలబాణాంచితచాపపాణిఁ గనియెన్
సంత్రస్తభావంబునన్. 228

* నాశర—వ్రాఁ ప్రతి.

మ. ప్రళయాంభోదనినాదమేదురధను
ర్జ్యాటంకృతుల్ మీఱ ను
జ్వాలకాండంబులు పెల్లుగాఁ గురియుచుం
జానొంది రక్తాంతవ
*ర్త్మలసల్లోచనుఁ డై పురంబు లలుకన్
మర్దించు శంభుండు నాఁ
‡జెలు వొ రామునిఁ బంక్తికంధరుఁడు గాం
చెన్ సర్వదిగ్భిత్తులన్. 229

క. జగమంతయు రామాత్మక
ముగఁ గని రావణుఁడు దీర్ఘముగ రోఁజె సభన్
బెగడొందుచుఁ గల గని భయ
ము గదుర నరునిగతి మిగుల మోహాతురుఁడై. 230

క. తరుణులును సభాసదులును
గర మాశ్చర్యంబు నొందఁ గడు భీతుండై
దురితతరుఁ డైనదనుజుఁడు
పొరి నుబ్బుఁ దొఱంగి వగలఁ బొగులుచు నుండెన్. 231

వ. అంత నారాఘవుండు నిజవిశ్వరూపంబు శాంతంబు గా
వించినం బ్రకృతిస్థుం డై రావణుండు లజ్జావనతుండును
మందోదరీసమేతుండును నై యంతఃపురంబున కేఁగి
చింతించుచుండె నంత. 232

---

* వర్మ; ‡ జెలఁగుం రాముని—వ్రా. ప్ర.

రావణుఁ డొండె నీధరణి
రాఘవుఁ డొండెను నిల్చునట్లుగాఁ
జేవడిఁ జేయువాఁడ నని
చిత్తమునం దలపోసి రావణుం
డావిలలీల శుక్రనిల
యంబున కేఁగి తదీయబుద్ధిను
శ్రీవిభవోపదేశమునఁ
జేయఁ దొణంగెను హోమ మత్తఱిన్. 233

అట్లు పాతాళగుహ హోమ మాచరింప
ధూమరేఖఁ గనుంగొని రామునకు వి
భీషణుం డెఱింగించి తద్భ్రమహోమ
విఘ్న మొనరించుటకుఁ గపివిభుల ననిచె. 234

ఆత్మమర్మజ్ఞుఁ గుపితుఁగా నాచరింపఁ
బూనుదుర్మతి నిధనంబుఁ బొందుఁ జూవె
జగతి మర్మజ్ఞుఁ డగువిభీషణుని విడుచు
రావణుచరిత్ర మది నిదర్శనము గాదె. 235

అగచరవీరు లంతట ద
శాననుఁ డున్నగుహాంతరాళ మి
మ్మగుగతిఁ జొచ్చి హోమమున
కాయత మైన తగుసాధనాళి గా

సిగ శిఖితోన వైచియును
జెన్నుగ నాతనికామినీమణిఁ
సిగ దగఁ బట్టి యీడ్చియును
జేసిరి విఘ్న మవార్యశౌర్యులై. 236

వ. అయ్యవసరంబున విగళితభూషితయు, విధ్వస్తకంచులిక
యు, వికీర్ణవేణీబంధయు, వృక్షచరముష్టిఘాతతాడితాం
గయును నై మండోదరి యమందరోషంబునం జను
దెంచి రావణున కిట్లనియె. 237

తే. భామినీమణి పరులచే భంగపడఁగ
మానమున నేమి ఫల మబ్బు మానహీన!
సత్త్వహీనత హోమంబు సల్పి నీవు
గెలుతువే రామభద్రుండు గెలుచుఁగాక. 238

వ. రామునకు జయంబును నీకుఁ బరాజయంబును సిద్ధంబు
భవద్బాహునియుక్తశక్తిప్రహారంబున లక్ష్మణుండు
మూర్ఛితుండైన హనుమంతుం డనువానరేంద్రుండు
ద్రోణగిరిం దెచ్చి యతని సంజీవితుం గావించె
వినుము తెల్పెద. 239

సీ. ప్రత్యూహకరుఁడైన పలలాశి యగుకాల
నేమి నుక్కడఁగించె నిముషమునను
జలచరం బయి మునిశాపంబుచేఁ గుందు
ధాన్యమాలిని నతిధన్యఁ జేసెఁ

గడిమి మందులగట్టు గాచి యేమఱకున్న
సురసంఘముల నెల్ల సురుఁగఁజేసె
ద్రోణాద్రిఁ దెచ్చుచోఁ * దొలివేలుపుల వార్ధి
నడుమఁ బదాహతిఁ బొడ వడంచె
తే. దానవులగాత్రములు సముద్రమున వైచి
కపుల లక్ష్మణు బ్రదికించి క్రమ్మఱంగ
ద్రోణధాత్రీధరము నిల్పఁ దొంటిచోట
వాయువేగంబుచేత నవ్వాయుసుతుఁడు. 240
వ. యామత్రితయకాలమాత్రంబున నియ్యుద్యమం బతండు
గావించెఁ గుంభకర్ణ మేఘనాదాతికాయాదియోధులు
నిహతు లైనను వెండియు సమరంబుసేయ నుద్యోగిం
చెదవు రాజ్యతృష్ణం బోగులక సీతాదేవి యైనమృత్యు
దేవిని విసర్జించి యవశిష్టబంధుజనంబులం బ్రతికింపు
మని తెలిపిన నమ్మందోదరివచనంబుల దెస ననాదరంబు
సేసి యారావణుం డప్పుడ సేనాపరివృతుం డై వెడలి
రామచంద్రుతోఁ ఘోరసంగ్రామం బొనర్చుచుండినంత.
తే. రాఘవుఁడు భువి రథముపై రావణుండు
నిలిచి యనిసేయఁ గనుఁగొని బలవిభేది
ఖడ్గతూణీధనుశ్శరకలిత మైన
రథము మాతలిచేఁ బంచె రాఘవునకు. 242

దొలిచెలువుల—వ్రా. ప్ర.

ఉ. ఆయరదంబు నెక్కి విల
యాగ్నిసమప్రభుఁ డై రఘూద్వహుం
డాయసురేంద్రుమస్తకము
లన్నియు నొక్కటఁ ద్రుంచినైనఁ దా
నాయెడ నాధశాస్యుతల
లప్పుడ వెండియు మొల్చె మొల్చినం
దోయజబంధువంశజుఁడు
దోడన త్రుంచెను వాని నన్నిటిన్. 243

క. శిరములు పెరుగం బెరుగం
ధరణీశుఁడు దునుమఁ దునుమఁ దన్మస్తకముల్
గిరులగతి రాసు లయ్యెను
సురవరులును దరుచరులును జోద్యము నొందన్. 244

వ. ఆసమయంబున నగస్త్యమహామునీంద్రుం డరుగుదెంచి
శత్రుభంజనార్థంబు రాముని కాదిత్యహృదయం బుప
దేశించె నంత. 245

మ. కదలీషండమువోలె దైత్యుశిరముల్
ఖండించి ఖండించి య
ప్పదనం జేరి విభీషణుం డెఱుఁగఁ దె
ల్పన్ విక్రమోల్లాసియై
ప్రదరౌఘాహతి వానినాభిసుధధా
రన్ మీఁటి రాజేంద్రుఁ డిం

పు దలిర్ప న్నిగుడించె నాశుగతి నం
భోజాతజాతాస్త్రముఁ. 246

వ. అద్దారుణబాణంబున జగద్విద్రావణుం డగురావణుండు
నిహతుం డయ్యె నయ్యవసరంబున. 247

ప్రహరణకలిత. తిరమగు తెలివిన్ దిశలు సెలఁగ భా
స్కరరుచి దనరెం గపిబల మలరెం
సరసకుసుమవర్షము బెరయఁగ బం
ధురగతి సురదుందుభు లులిసె దివిన్. 248

చ. రణమున రాముఁ డిక్కరణి
రావణు గెల్వఁగ నిర్జరావళుల్
ప్రణుతి యొనర్చి రచ్చరల
పాటలు నాటలు గాట మయ్యె ల
క్ష్మణుఁడును రామునానతి న
చంచల వైఖరి లంకలో విభీ
షణు నభిషిక్తుఁ జేసి కపి
సంఘము లచ్చెరు వొంది చూడఁగన్. 249

తే. రవియు శశియును భువియును రామకథయు
నెంతపర్యంత మలరు నీ వంతదనుక
నెలమి నిశ్శంక నీలంక యేలు మనుచు
నతని దీవించి దనుజరాజ్యమున నిల్పె. 250

సీ. అపుడు రాముని యాన నగచరవరు లశో
*కారామమున నున్న యవనిజాతఁ
దోడ్తేర నాతఁ డత్తోయ్యలిఁ గనుఁగొని
ప్రత్యయం బొనరింపఁ బనువ నదియు
సీతాంగనాకృతిచే లంకఁ జొచ్చితి
నే మృత్యుదేవత నిక్క మరయ
నేమహామహానిమాయామహాబ్ధి మునింగి
పారంబుఁ గనలేరు పద్మజాదు

తే. లట్టి రామునిచేఁ బరమాత్ముచేత
ననువమప్రౌఢి నాకార్య మయ్యె ననుచు
సకలలోకంబులు వినంగఁ జాటిచెప్పి
చనియె మృత్యువు తనరూపు నవదరించి. 251

తే. సకల దైవతవిమతుల సంహరించి
సమరహతులైన కాననచరుల మనిచి
యినసుతవిభీషణాదిసమేతుఁ డగుచు
నపుడు రాముఁ డయోధ్యకు నరుగఁ దలఁచి. 252

క. నిజసీతాసంగతుఁ డై
యజరులు వినుతింపఁ బుష్పకారూఢుం డై
ప్రజవగతి నరిగెఁ బ్లవగ
ధ్వజినీసమునయము సమ్మదంబునఁ దేలన్. 253

* కాకాననమునను న్న — ప్రా. ప్ర.

తే. కామగమ మైన యాపుష్పకము రయమున
నరిగి కిష్కింధఁ జేరఁ దారాదివనచ
రాంగనల నందు నెక్కించి యుర్వ్యాసరణిఁ
జని యతండు భరద్వాజమునికి మ్రొక్కి. 254

క. నందిగ్రామమునకుఁ జని
యందుల భరతాదిసహితుఁ డై నిబిడజటా
బృందము విడిచి యమందా
నందమతిం జెలఁగుచు రఘునందనుఁ డంతట. 255

సీ. సమలంకృతం బయి సంతుష్టరాజస
మావృతం బగునయోధ్యాపురంబు
మహిమఁ బ్రవేశించి మణిమయసింహాస
నారూఢుఁ డై యమాత్యానుమతిని
బట్టాభిషిక్తుఁ డై భరతశత్రుఘ్నుల
క్ష్మణధరానందనాసహితుఁ డగుచు
నిలఁ బదొకొండువేలేఁడులు నిష్కంట
కంబుగా నేలి భోగములఁ దనిసి

తే. వివిధమఖములు పెక్కు గావించి సుతుల
రాజ్యమున నిల్పి సద్ధర్మరతి సెలంగ
వెనుక నాసన్నిధికి వచ్చు వినుతకీర్తి
రామచంద్రుండు సుగుణాభిరాముఁ డగుచు. 256

వ. అని చెప్పి యీశ్వరుండు. 257

గీ. మన్ముఖోద్గత మైన యీమహితదివ్య
కథ పఠించిన శుభములు గలుగుఁ గలుష
వితతు *లణఁ నాతఁ డప్సరోవితతి గొలువ
నంతమున మత్పదంబున నధివసించు. 258

ఆ. వేదసమ్మితము పవిత్రంబు దురితఘ్న
మైనరాముచరిత మనఘమూర్తి
వామలూరుభవుఁడు వాల్మీకి యనుముని
రచనసేయఁగలఁడు ప్రచురభణితి. 259

తే. అతఁడు మును పుళిందుఁ డయ్యు వసిష్ఠోప
దేశమునఁ జెలంగి ద్విజతఁ గాంచి
యాదికవి యనంగ నలరు మహామతి
పుట్టలోనఁ బుట్టు భూనుతముగ. 260

వ. అని యానతిచ్చి శివాసమేతుం డై శివుండు నిజధామంబు ప్రవేశించె నిక్కథ నద్దేవునివలన నాకర్ణించితి నని చెప్పి నారదుండు వసిష్ఠాదుల కిట్లనియె. 261

క. మును నే వాల్మీకాంతిక
మునఁ జరియించుచును వింటి మునులారా రా
మునినాము మిపుడు మీరున్
ఘనగతి వింటి రది యరయఁగాఁ దగు నిచటన్. 262

వ. అనిన వసిష్ఠాదు లిట్లనిరి. 263

---

*లడు—వ్రా. ప్ర.

క. శివరాములచారిత్రము
దివిజమునిశ్రేష్ఠ నీవు దెల్పఁగ వినుటన్
భవములు సఫలతఁ జెందెన్
శ్రవణానందంబు మాకు సంధిల్లఁ గడున్. 264

వ. అని యద్దేవమునిం బూజించి యతండును దారును ఖనిత్రప్రముఖసాధనంబులు గొని వల్మీకప్రాంతంబునకు నరిగి చిరకాలావృతం బైన యప్పుట్టం గ్రొచ్చి యందు. 265

సీ. పుటపాకశోభితభూరిప్రభాసాంద్రు
నజినవల్కలనిచయావృతాంగుఁ
బాటలస్ఫుటజటాపటలాభిశోభితు
రామనామాసక్తరమ్యరసను
సద్గురువరపాదజలజార్పితేక్షణు
దీప్యమానానలదివ్యతేజు
నవిదితబాహ్యలోకానీకవర్తను
శ్రీరామచరణాబ్జచింతనాత్ము

తే. బద్ధపద్మాసనస్థుఁ దపఃప్రదీప్తు
మునివరు నొకనిఁ గాంచి యమ్మునులు వివిధ
విధుల బోధించి విసివి రాద్విజుఁడు వారి
పలుకు వినఁ డయ్యె నిశ్చలభావమునను. 266

ఉ. వాసవముఖ్యనిర్జరులు
వారిజనాభుఁ డుమావిభుండు బ
ద్మాసనుఁడున్ దిగీశ్వరులు
నచ్చటికిం జనుదెంచి యాతపః
శ్రీసముపేతు బోధ యొన
రింపఁగఁజాలక విస్మితాత్ము లై
రాసమయంబునన్ మునికు
లాగ్రణి యైనవసిష్ఠుఁ డాత్మలోన్. 267

ఆ. మున్ను వనచరత్వమున నుండుచును గురు
పాదపద్మభక్తిఁ బ్రబలునితని
కంటి ధర్మ మెచటి కరిగెడుఁ దద్విధిఁ
దెలుప మౌనులకును దీరుఁ డితఁడు. 268

వ. అని యూహించి నిజాంతేవాసు లనుమతింప వసిష్ఠము
నిచంద్రుం డమ్మునీంద్రు నిరీక్షించి. 269

క. దేశికుఁడన్ జనుదెంచితి
నో శిష్యుఁడ పూజసేయు మొగి భద్రము నీ
కాశుగతిఁ గల్గు నాయుప
దేశమునను దపము సల్పితివి నిష్ఠమెయిన్. 270

క. అని పల్కిన నమ్మునియు న
యనయుగళము దెఱచి లేచి యభివాదన ము

బ్బునఁ జేసి యోగురూత్తమ
ఘనపుణ్యుఁడ నైతి మిమ్ముఁ గాంచుటకతనన్. 271

వ. అని పల్కి నాసమయంబున భగవంతుం డైన వసిష్ఠము నీంద్రుం డతనికిం బ్రచేతసునిచేత వేదోక్త క్రమంబున జాతకర్మాద్యఖిలసంస్కారంబులు సేయించి శ్రీపూర్వ కంబుగా రామనామమంత్రం బుపదేశించిన నవ్వాల్మీకి యుం దపోవినిహతపూర్వదేహుండును, గృతకృత్యుం డును నై నిర్మలత్వంబునం దేజరిల్లి సురమునిగణంబుల సన్నిధి నవ్వసిష్ఠునకు గురుదక్షిణ యొసంగి యిట్లనియె. 272

గీ. అనఘ నేఁడు కులీనుండ నైతి నీదు
శిష్యుఁడను దుస్తరాజ్ఞానసింధుమధ్య
మగ్నుఁ నను నుద్ధరించితి మానిశర్య
కృత్య మెయ్యది నా కింక నెఱుఁగఁ జెపుమ. 273

వ. భవదీయకింకరుండ ననుం బనిగొనుమని పల్కునవసరంబున.

తోదకము. అచ్చరముద్దియ లాడిరి వేడ్కం
గ్రిచ్చలఁ జల్లనిగాడుపు వీచెం
హెచ్చి ప్రసూనసువృష్టులతో వై
యచ్చరదుందుభు లచ్చుగ మ్రోసెన్. 275

మ. సిరి విద్యుల్లతభంగి రంగమరఁగాఁ
జేఁదమ్మి *శార్ఙంబు సుం

* శర్ఙంబు సుం,— వ్రా. ప్ర.

♦దరశకాఱ్రియుధలీల నొందఁ గృప *యు
ద్యద్వృష్టి గా సన్మునీ
శ్వరసారంగము లుబ్బ నీలజలద
శ్యామాభిరామాంగుఁడై
సరసీజేక్షణుఁ డమ్మునీంద్రునెదుటన్
సాక్షాత్కరించెం దగన్. 276

వ. అట్లు సాక్షాత్కరించి దేవగణంబులును, మునిసంఘంబు
లును విన నవ్విష్ణుం డిట్లని యానతిచ్చె. 277

ఉ. శ్రీకరుఁ డిమ్మహామహుఁడు
సేయుతపంబున కింద్రముఖ్యులౌ
నాకనివాసముఖ్యులు మ
నంబుల భీతిలి రిమ్మునీశ్వరుం
డాకమలాసనాండ మొకఁ
డాల సృజింపఁగఁ బోవ నేర్చు న
స్తోకతపఃప్రభావమున
శాంపఁజఁ §జేసి జగంబులం గడున్. 278

క. వల్మీకమున జనించుట
వాల్మీకి యనంగ నితఁడువర్ధిలు నతిని
ష్కల్మషతపమ్ము సలుపుట
కల్మిం బ్రహ్మర్షి యై జగంబున వెలయున్. 279

♦దరచక్రాయుధలీల; * యుద్యత్సృష్టిగా; §. జేసె.—(వ్రా. ప్ర).

క. ఈఋషిరసనాగ్రంబున
భారతి నటియింప మధురఫణితి నితఁడు దా
శ్రీరామాయణదివ్యక
థారచన యొనర్చు సుకవితానిధి యగుచున్. 280

ఆ. వేదవేద్యుఁ డైన విష్ణుండ నేను శ్రీ
రామరూపమునఁ గరం బలరఁగ
వసుధ వేద మితనివదనాంబుజమున రా
మాయణాఖ్యచేత నవతరించు. 281

వ. రామాయణశ్రవణపఠనంబు లాచరించినమానవుండు బ్రహ్మహత్యాదిసకలపాపనిర్ముక్తుండై చందురునిచందంబు నొంది జీవన్ముక్తుం డగు వెండియు నిమ్మునీంద్రునకు సకలలోకసంచరణపాటవంబు గలుగు నని వరం బొసంగె నంత నతని వాల్మీకిమహాముని యని యందఱుం గొనియాడి రిట్లు లబ్ధవరుం డైన యావాల్మీకి యుపేంద్రదేవుని నిట్లని స్తుతియించె. 282

క. విశ్వాత్మ విశ్వరూపక
శశ్వద్వైకుంఠనిలయ చక్రధర విహం
గేశ్వరతురంగ శశిహరి
దశ్వేక్షణ నతి యొనర్తు నచ్యుత వినుతా. 283

గూఢచతుర్థపాది.

చ. దరధర సేవకేష్టఫలదా కమలాక్ష మనోజకోటిబం
ధుర మణిహార భూభరణ దోర్విజితామర వైరి శక్రిసో
దర *నరసన్నుతాంచితపదా †దశగా శివవేష మేఘసుం
దర కమలామనోరమణ తామరసోదర నన్నుఁ గావవే. 284

భాస్కరవిలసితము.

వారిజనయన వివాహ రమేశా
స్వర్ణవసన నవవనధరనీలా
సారసభవముఖసర్వసురాళి
స్ఫారమకుటమణిచయరుచిపాదాం
భోరుహ మునిజనపూజిత దుర్గాం
భోనిధిశయన విపులఫణితల్పా
దారితదనుజ గదాధర భక్తా
ధార మనుపు నను దయ చెలువారన్. 285

లాటీవిటవృత్తము.

అవతారసహస్రము దాలిచి య
త్యంతాసక్తిం బో‡త్రుపు ధాత్రిన్
భవవారిధి దాఁటఁగఁ జేయుచు స
ద్భక్తౌఘంబున్ సాక్షివి నీవై
వివిధస్థితి నుండుదు లోన వెలిన్

* సుర; †శివగౌరవవేష; ‡ వుదు—వ్రా. ప్ర.

వే లోకాళి న్నిలుపు వేడ్కన్
నవవారిదవర్ణ జనార్దన స
న్నవ్యాంభోజాక్షా ఖగవాహా. 286

గీ. నీ కనంతరూపంబులు నివ్వటిల్లు
నైన రామరూపమున నాయాత్మయందు
మిఫుల విలసిల్లుదువు నీదుమృదుపదములు
గంటి నాకోర్కి ఫలియించె మంటి నభవ. 287

సీ. దశరథనందన తాటకామర్దన
సవపాల మునిసతిశాపభంగ
భవచాపఖండన భార్గవమదహార
ఖరవిరాధాదిరాక్షసవిదార
వాలివిమర్దన వనజాప్తసుతపాల
కంధిబంధన కుంభకర్ణహరణ
పంక్తికంధరదర్పభారభంజన విభీ
షణరాజ్యదాయక సాధుసేవ్య
భూసుతాయుక్త సాకేతపురనివాస
యమలినస్వర్ణసింహాసనాధిరూఢ
పాజ్యసామ్రాజ్యధౌరేయ రామభద్ర
నీకు వేవందనంబులు నిష్కళంక. 288

క. అరవిందజముఖుల కగో
చర మగు నీతత్త్వ మెన్నఁజాలుదునే యి

ధ్రరఁ దనయుతోఁ బల్కు పలుకులు
గురుఁ డనురక్తి వినునట్లు గొను నానుతులన్. 289

క. మానసవాక్కాయములఁ
జ్ఞానాజ్ఞానగతిఁ జేయు సకలాఘములం
బూని క్షమియించి ననుఁ జె
ల్వారం గరుణామెయి నేలు మఖిలాధిపతీ. 290

పుష్పమాలికాబంధము.

క. కనకనయనహర ధరధర
వనజనయన సురదరహర వరదరకర ధీ
జనజలజవారఖరకర
సనయనలినజాతగీతశాతవిలాసా. 291

గోమూత్రికాబంధపద్మబంధపుష్పమాలికాబంధాట వెలఁది.

ఖేదశాదభేదరాదమోదవ్రిద
శ్రీదపాదవేదవాదమోద
కాదభేదయూదవాదరీదర్పద
భేదవాదసూదనాదవాద. 292

ఖడ్గబంధోత్సాహవృత్తము.

హేమవాస వాసవాద్యధీశ మానిశేఖరా
రామచైత్రి నీలజలదరమ్యకాంతిభాసురా
రామ నీరజాతనేత్రి రక్షితాఖిలామరా
రామ మమ్ముఁ బ్రోవు రాజరాజ మైథిలీశ్వరా. 293

క. శ్వేతద్వీపంబున బద
రీతరుషండమున మానిహృదయములన్ వి
ఖ్యాతిగ క్షీరోదంబున
నాతత వైకుంఠనగరి నలరుదు పీశా. 294

వ. అని యిట్లు వివిధవిధుల నొనరించుస్తోత్రంబు లంగీక
రించి యవ్వాల్మీకిమహామునికి వెండియు ననేకవరంబు
లొసంగి యద్దేవుండు దేవగణసమేతుండై నిజధామంబు
ప్రవేశించె నంత. 295

క. ధీరుం డగువాల్మీకియు
గౌరవ మొప్పార రామకథ యఖిలంబున్
నారదమునివలన న్విని
శ్రీరామాయణ మొనర్చెఁ జితఫణితులన్. 296

వ. అని చెప్పి సూతుండు రామనామప్రభావంబు నాకుఁ
దోఁచినకరణి వర్ణించితి నని వెండియు శౌనకాదులం
జూచి. 297

చ. కొమరుగ రామనామ మొక
కోటి జపించిన మానవుండు దా
నమరఁగ రాఘవుండె యగు
నం దొకలక్ష జపించు చంత భూ
మ్యమరుల దక్షిణం దనిపి
యన్న మొసంగఁదగున్ మహామతిం

గ్రమమున జాపకుండు భవ
కంధిఁ దరించు వరించు సంపదల్. 298

గీ. ప్రథమకోటి జపించిన బ్రహ్మసదన
మంత రెండవకోటిచే హరనివాస
మట్లు మూఁడవకోటిచే నబ్జనాభ
పదముఁ గను రామనామజాపకుఁడు నియతి. 299

వ. యావజ్జీవజాపకుల కైనను సంఖ్యానియమంబు లేక శుభంబు సెందదు మఱియును. 300

మ. శివనామంబు త్రికోటిజాపకునకుం
జేకూర్చుఁ దల్లోక మా
శివరామాఖ్య త్రికోటిజాపకునకున్
శ్రీశాభ్రికేశాత్మతా
దివిశేషంబులఁ జేర్చు వెండి భగవ
ద్గీతాజపాసక్తుఁడున్
శివగీతాపఠనాపరుండును సుఖ
శ్రీ దాఁటు జన్మాంబుధిన్. 301

వ. మఱియు శివవిష్ణుసహస్రనామంబులును, దేవీమాహాత్మ్యంబును సంతతంబును జపియించువాఁడు జీవన్ముక్తుం డగు నని చెప్పిన విని శౌనకాదులు భగవద్గీతాపఠన ప్రభావం బెఱుంగింపు మని యడిగిన సూతుం డిట్లనియె. 301

సీ. మున్ను యుగాంతరంబునఁ గాలమందరు
లను భూసురాత్మజు లనఘచరితు
లన్యోన్యహితమిత్రు లఖిలధర్మజ్ఞులు
తీర్థయాత్రికు నేఁగి ధృతి నశేష
పుణ్యాపగాస్నానపూతాత్ములై యొక్క
యగ్రహారస్థవిప్రాలయమున
నవ్విప్రుచేతఁ గృ*తాతిథ్యులై తదీ
యాలయవేదిక నధివసించి
గీ. దేశకాలపరిసంగంబు దిగిచి యందుఁ
దగఁ బరస్పరముతు వివాదంబు సల్పి
శాప మిడుకొని పైశాచరూపధారు
లై వసించిరి యొకరావి నాశ్రయించి. 302
వ. అంతం గొంతకాలం బరిగిన యనంతరంబ వారలజనకులు
పుత్రాన్వేషణతత్పరులై పెక్కుదేశంబులు గ్రిమ్మరి
జాడ లరయుచు నయ్యగ్రహారంబు చేరి యతిథిపూజా
పరుం డగు నవ్విప్రునింట నాతిథ్యంబు గొని వితర్దికాత
లంబునం గూర్చుండి రయ్యవసరంబునఁ బ్రసంగవశంబున
నవ్విప్రుండు వారల కిట్లనియె. 303
చ. ఇననిభ తేజు లైన యొక
యిద్దఱు భూసురు లేఁగుదెంచి ప్రా

* తాపీకృ(డై—వ్రా. ప్రి.

మినుకుల సత్ప్రసంగమున
మిన్నక పో రొనరించి రోషముల్
పెనఁగొన శాపతప్తు లయి
పిప్పలవృక్షము నాశ్రయించినా
రెనయఁ బిశాచవేషముల
నెచ్చటివారలొ యమ్మహామహుల్. 304

గీ. అనిన వారు నిజాత్మజు లగుట దప్ప
దనుచు నిశ్చయ మొనరించి యజుగుణించి
యుగ్రతప మాచరింప నవ్యగ్రలీల
నతఁడు ప్రత్యక్షమై వరం బడుగఁ డనుడు. 305

వ. నిజపుత్త్రుల నొసంగు మనుటయు నంభోజసంభవుం డి
ట్లనియె. 306

చ. వటతరుమూలవాసి యగు
వాఁ డొకశూద్రుఁ డవంతి యన్ పురిన్
జటి యవధూతవేషమున
సంచరణం బొనరించు వానికిం
బటుతరశిష్యసంచయము
పంచశతంబు సెలంగు నమ్మహా
నటసముఁ డేఁగుదేర నిజ
నందనలాభము గల్గు మీ కిలన్. 307

వ. వాని నశ్వత్థతరుప్రాంతంబునకుం దెచ్చుయత్నం బొన

రింపు డని బ్రహ్మ చనిన వారలు నట్ల యుజ్జయినీ
పురంబున కేఁగి యిక్కడ యరసి యస్థిమాలికాధరుం
డైన యాయవధూతం గాంచి చిరకాలంబు ప్రార్థించి
తమయింటం గుడువ రమ్మని తోడితెచ్చి యక్కుంజ
రాశనభూజంబు సమీపంబున నిల్చిన. 308

క. వానిఁ గనుమాత్ర భూసుర
సూనులు నిజరుచిరరూపశోభితు లగుచుం
దీన చనుదెంచి యనిరి మ
హానందాంబునిధిఁ దేలి ప్రాంజలు లగుచున్. 309

గీ. అనఘ నీదర్శనము సేయు నంతమాత్ర
శాపము దొలంగి విగతపైశాచవిగ్ర
హతఁ జెలంగుచు జన్మదేహములు దాల్చి
యరుగుదెంచితి మేము మహానుభావ.

వ. అనిన నజ్జటాధరుం డత్యంతవిస్మితుండై వారలం జూచి.

గీ. స్నానసంధ్యావిహీనుఁడ మేన భసిత
మలఁది చరియింతు నేను శూద్రాన్నయుండ
మీపిశాచాంగములు వోవ మీటుశక్తి
యెట్టిమహిమంబుచే నాకు నెలసెఁ జెప్పుఁడ. 311

ఆ. అనుడు వారిజనకు లజునాజ్ఞచే నిన్నుఁ
దేరవలసె నొండు తెఱఁగు గాదు

సీదుశక్తి యెఱుఁగ నేరము నావుడు
ధూతపాతకుఁ డవధూత పలికె. 312

క. ఏరీతి నాకుఁ *గల్గె న
య్యారె పిశాచత్వమోచనాధికశక్తుల్
సారసనంభవు నెండియు
మీరలు §ప్రార్థింపుఁ డన నమేయప్రీతిన్. 313

సీ. వారలు గ్రమ్మఱ వనజగర్భునిఁగూర్చి
తపముసేయంగఁ బద్మజుఁడు మెచ్చి
యెయ్యది కోర్కె మీకెఱిఁగింపుఁ డన దేవ
మాసుతుల్ మీకృపామహిమవలన
శాపవిముక్తులై రాపిశాచత్వ ♦మో
చనశక్తి (యా)పాదసంభవునకు
నేగతిఁ గల్గెనో యెఱుఁగింపు మని వేఁడి
రంత నన్నలువ యిట్లనుచుఁ బల్కె
దొల్లి సన్మార్గనిరతుండు ధూతకలుషుఁ
డొక్కవిప్రుండు విజితేంద్రియుఁడు గలండు
సత్యసంధుం డతండు నిచ్చలును నియమ
పరత శ్రీభగవద్గీత పఠనసేయు. 314

* కల్గినయారెం బిశాచత్వమోచనాధిక శక్తిం—వ్రా. ప్ర.
§ ప్రార్థింపఁ దగు—వ్రా. ప్ర.
♦ మోచనక్రియ పాదసంభవునకు—వ్రా. ప్ర.

భగవద్గీతాపఠనం
బొగడొంది సమస్తభువనపూజితుఁడై యి
మ్ముగ నూఱబ్దంబులు మని
తగ నవ్విప్రుండు కాలధర్మము నొందెన్. 315

అతనికీకసములు హారమ్ముగాఁ జేసె
శూద్రముఖ్యుఁ డతనిఁ జూచుకతన
శాపముక్తులైరి జాల్ములు మీసుతు
లిదియె శూద్రుమహిమ యెఱిఁగికొనుఁడు. 316

అని నలువ చనిన యత్తెఱఁ
గనువుగ శూద్రునకుఁ దెల్పి యవనీదివిజుల్
తనయులఁ దోడ్కొని చని రని
ఘనమతి సూతుండు మునులఁ గని యిట్లనియెన్. 317

భగవద్గీతామధ్యంగతవిభూతివిశ్వరూపాధ్యాయయుగళప్ర
భావంబు వివరించెద. 318

భూసురుం డొక్కరుం డొకపుణ్యపరత
రంగిణి మునింగి నిత్యకర్మంబు దీర్చి
యట తదధ్యాయయుగము నిత్యము పఠించి
యంత నిజమందిరమునకు నరుగుదెంచు. 319

అయ్యవసరంబున. 320

ఎండమొదున వృక్షంబు లెండఁబాఱ
నెండమావులు దిక్కులయందుఁ బర్వఁ

జండదీధితి జగముల బెండుపఱుప
నిండె వేసవి పాంథులగుండె లగల. 321

వ. అక్కాలంబున. 322

క. బహులాతపోష్మభీతిం
మహిసురుఁడు నదీతటమునమహనీయగతిం
స్నుహివృక్షద్వయికుఱంగట
నహరహముం జదువుకొనుఁ దదధ్యాయంబుల్. 323

వ. ఇట్లు నదువుచునుండఁ దత్పాఠశ్రవణప్రభావంబున నావృ
క్షంబులు సంత్యక్త దురితంబులై రాజకులంబున రాజులై
జనియించి సర్వలక్షణలక్షితులును, జాతిస్మరణసంపన్ను
లు నై రాజ్యంబు సేయుచు (శ్రీమద్భగవద్గీతామధ్య
గతాధ్యాయద్వయనిరంతరపఠనుండును) విష్ణుసమానుం
డును నగు నవ్విప్రపుంగవుం గాంచి నమస్కరించి యిట్లనిరి.

ఉ. ఓ ధరణీసురాన్వయప
యోనిధిపూర్ణసుధామయూఖ నీ
వీధరఁ బూజనీయుఁడ వ
హీనగుణాఢ్యుఁడ విద్ధబుద్ధి ముక్
మాధవమాసవేళ గరి
మన్ స్నుహివృక్షయుగంబునీడ స
ద్బోధను విశ్వరూపము వి
భూతియు నీవు పఠింపు దెప్పుడున్. 325

గీ. మును దదధ్యాయయుగళంబు వినుటఁ జేసి
జెముడుమాఁ(?)కులు రెండుఁ బాపము దొఱంగి
భవ్యభూతివివేకసంపదఁ జెలంగి
యవనివిభులై జనించె ధరామరేంద్ర. 327

క. అమ్మహీభుజులము మేమే
చుమ్మీ వితరణగుణంబు శూరత యశముం
గొమ్మలుఁ గరితురగమ్ములు
నిమ్మగుసంపదలుఁ గలిగె నిదె నీకరుణన్. 328

గీ. స్వామి జాతిస్మృతియు మాకు సంఘటిల్లె
ప్రాప్తరాజ్యులమై ధర్మరతిఁ జెలంగి
యిద్ధభోగావళియు సంగ్రహింపఁ గంటి
మిన్నిపుణ్యంబులకు నీవె హేతు వరయ. 329

క. అని యతని సబాంధవముగఁ
గొని చని తమధరకు నరిగి గురుతరభక్తిన్
మన మలరఁ బూజఁ దనుపుచు
నొనరఁగ సుఖవంతు లగుచు నుండిరి వరుసన్. 330

వ. అని చెప్పి సూతుండు. 331

క. గాయత్రియు మఱి రుద్రా
ధ్యాయముఁ జండీస్తవంబు హరిహరగీతా
ధ్యాయంబు లొకటి కొకటియు
సాయుజ్యం బొసఁగు నిరతజపశీలునకున్. 332

వ. వాల్మీకిచరిత్రం బయిన యీపుణ్యాఖ్యానంబు వేదవ్యాస
విరచితంబు మీకు సవిస్తరంబుగా నెఱింగించితి దీనిని
శ్రద్ధాభక్తిసమన్వితులై పఠించువారలు వినువారలును
విప్రహత్యాదికల్మషంబులం దొఱంగి సకలకామంబు
లం బొంది శతవర్షంబులు జీవింతురు. 333

సీ. పాపహారామేయమహత్త్వశోభితమును
సకలధర్మవితానసంగ్రహంబు
సర్వవేదమయంబు సర్వోపనిషదాత్మ
కము నగు నీధర్మఖండ మర్థి
నర్థార్థులకు నిఖిలార్థప్రదంబును
పుత్రకాములకు సుపుత్రదంబు
నాయుష్యకరముఁ బుణ్యాస్పదంబును యశ
స్కరముఁ జతుర్వర్గసాధనంబు
ఘోరసంసారసాగరతారకంబు
నగు నిరంతరభక్తి సముంచితముగ
వినిన చదివిన వ్రాసిన మనుజులకును
బ్రహ్మవిదులార యిది వ్యాసభాషితంబు. 334

గీ. పొత్తమున వ్రాసి యిక్కథ పూజసేయ
నన్వయంబున వర్ధిల్లు నచలభూతి
యఖిలతీర్థాస్పదంబు శుభాకరంబు
నగుచు విలసిల్లు తద్గేహ మనఘులార. 335

గీ. అవని నధ్యాయ మైనఁ దదర్ధ మైన
నందు శ్లోకార్ధమయినఁ దదర్ధమైన
హాళిఁ జదివిన రాజసూయాశ్వమేధ
ఫలము గలిగించు స్కాందంబు ప్రాజ్ఞులకును. 336

శా. దేవా నీకరుణాకటాక్షమున ను
ద్దీపించు విద్వన్నుత
శ్రీవాగ్వైఖరి ధర్మఖండ మను నీ
చిత్రప్రబంధంబు నా
భావప్రౌఢిని గద్యపద్యములచేఁ
బాటించి యర్పించితిన్
శ్రీవాల్లభ్యమునం గ్రహింపు మెలమిన్
శ్రీశైలమల్లేశ్వరా. 337

శా. గంగాతుంగతరంగసంగతదళ
*త్కంజభ్రమన్మత్తసా
రంగీగానవిలోలకర్ణయుగళీ
♦రంగద్విలాసాత్త త
ద్గంగామంగళదూతికాభ్రమసమీ
ప్సాకుప్యదాత్మీయవా
మాంగా‡ద్రీంద్రసుతోపలాలనపరా
హారీకృతాహీశ్వరా. 338

* కంజాతమన్మత్త; ♦ రంగద్విలాసంత; ‡ దింద్ర—వ్రా. ప్ర.

క. పత్త్రీకృతమాహాప్రియ
పత్త్రిప్రభువాహ బాణ పాలితబాణా
పాత్రీకృతవిధిమస్తక
సత్త్రాశనవంద్యమానచరణాబ్జాతా. ౩

మంగళమహాశ్రీవృత్తము.

శ్రీకర నిశాకరణ శేఖర యుమారమణ
సింధుతనయారమణబాణా
పాకపరిపంథిమణిభాగళ మనీషిమణి
బాంధవ పయోధిమణితూణా
ప్రాకటశుభాచరణ పన్నగవరాభరణ
భక్తజనతారణ(వి)లోలా
శ్రీకుధరవాస వరచిన్మయవిలాస హర
సిద్ధనుత మంగళమహాశ్రీ.

గద్య. ఇది శ్రీమద్గురుకరుణాతిశయలబ్ధకవితావైభవ
యీఁదులపల్లి శంకరమంత్రితనూభవ సుధీజన
విధేయ భవానీశనామధేయప్రణీతంబైన
ధర్మఖండంబను ప్రబంధపరిపూర్తి
నవమాశ్వాసము.

స వ ర ణ ప ట్టి క

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
492	15	జేరి	జేసి
493	20	సాత్త్వికి	సాత్త్విక
499	10	త్రాషని	త్రావని
519	2	రచియింతు	వచియింతు
555	14	కమినాక్రొ	కలిమినా
567	3	మధ్య	మధ్యమధ్య
576	8	తత్తర్మంబు	తత్కర్మంబు
611	9	సంయమి	సంయమ
612	7	గండుక	కండుక
621	8	యగ్రిజ	నగ్రజ
689	5	స్థాన	స్తాప
743	15	దొలఁగి	దొఱఁగి
784	3	వహాద్భృతిని	దజహాద్భృతి
807	12	గాడె	గావె

(ఇట్టివే కొన్ని, అర్ధబిందువులు)

ముఖ్యపాఠభేదములు

పుట.	పంక్తి.	పాఠభేదము.
482	11	సీ. శునియందు (ప్రతులన్నిట నిట్లే)
577	3	భక్త్రయశస్కరాయ
674	7, 8	పూజితులగుదు, బొలుతురెచట
691	2	గాంచిరప్పుడస్వప్న
697	10	ధవళకరవిభాసద్వ్రజ
799	17	చాయన్ డాయమి
800	13	డించి యూరక
801	1	బ్రహ్మాస్త్రబాధచేఁ బఱచుకాకాసుఁ
806	13	డించుటకుఁ బుట్టె
821	10	యమర్షతామ్ర
848	4, 5	రక్తాంతప, ద్మలసత్
852	20	సుధ వాపక
858	12	మాన మెడలు
862	4	నిరగా వరవేష

☞ 866 వ పుట 300 పద్యముముం దీక్రిందిపద్య మున్నది

తే. గీ. బాల్యకౌమారయౌవనప్రాయవార్ధ
కముల నెందైన రామనామము జపింప
వలయు నియమంబుతో సుఖవాంఛ పూని
మానవుఁడు సర్వకామములఁ దానఁ జెందు.

